MOSESNEC ELSŐ KÖNYVE,

MELLYET KÖZÖNSEGES NEWEL MAGYAROL, TEREMTESRÖL VALO KÖNYWNEC NEVEZNEC.

Ez Első Könyvben Moſes megiria ez Világnac és ez Világon az Anyaſſient Egyháznac Kezdetit, Neuekedéſét, Tudományát, és Iſteni ſiolgalattyát. Neuezet ſierint pedig iria Adamnac, Noenac, Abrahamnac, Iſaáknac, Jácobnac, és Jóſephnec hiſtoriáiát, Mellyben bé foglal két ezer, három ſiáz, hatuan nyólcz eſtendöt.

ELSŐ RESZ.

¶ Megiria Moſes ez elsö Capuchan hiſtoria ſerint, ez egeſs Világnac teremtéſét, az az: Hogy nem vólt ez Világ örökтöl fogua, ſem pedig nem történet ſerint lett, hanem bizonyos időben minden benne való látható és láthatatlan állatokkal egybe, Iſtentöl teremtetett Az ö hatalmas beſzéde által hat napon, Nem valami állatbol pedig hanem ſemmiböl, Hogy az Teremtéſnec ez elekedete, lenne az Iſtennec örökke való Voltának, hatalmaſſágának, és böltſeſſégenec tükörre.

1 KEzdetben[c] teremté Isten az Mennyet [b] és az Földet.

2 Az Föld pedig vala ékeſſégnélkül való és puſita. Es ſetétſég vala az mélſégnec ſiinén, és az ÚRNAC LELKE táplállya vala az vizeket.

3 Ackor monda az Iſten: Légyen világoſſág, és lön világoſſág.

4 Es látá Iſten hogy jó vólna à világoſſág, és el válaſztá az világoſſágot az ſetétſégtöl.

5 Es neuezé az Világoſſágot Napnac, és à Setétſéget Ettzakánac, és lön az eſtue és az reggel elsö nap.

6 Az [d] után monda az Iſten: Légyen ki terieſſitetett Eröſſég [e] az víz között, melly el válaſſia az vizeket az vizektöl.

7 Es ſierze az Iſten ki terieſſitett Eröſſéget, melly el válaſztaná az ki terieſſitetett Eröſſég alatt való vizeket, az ki terieſſitetett Eröſſég felött való [f] vizektöl, és úgy lön.

8 Es az ki terieztetett Eröſſéget neuezé Eegnec, és lön az eſtue és az reggel máſod nap.

9 [g] Az után monda az Iſten: Gyüllyenec egybe az Eeg alatt való vizec egy helyre, hogy tetedgyéc meg az ſiáraz, és úgy lön.

10 Az ſiárazt pedig neuezé Iſten Földnec: Az vizeknec ſokaſágát Tengernec, és látá Iſten hogy ez jó vólna.

11 Monda añac felötte az Iſten: Hozzon az Föld gyenge füeket,

A mag

c: Az az, Elöſſer-regi ELSŐ NAP.

b: Az Mennyen. Földen, mélſégen, vizeken mind eggyet ért, tudni illic, azt à miböl Mennyet Földet mindenékeſſégével egybe terété.

e: Ertti az ſient LELKET nem az ſielet.

d: II. NAP. *e*: Értti az fe-

füne felött való áregséget az exiſtalos Egiglen regi az Egec tartományát.

f: Ertti à felegeket melyekben ſoc viz vagyon.

g: III. NAP. Föld, tenger, Füuec, Fác,

Mag hozó fűueket, gyümölts fákat, mellyec az ő nemec ſierint való Gyümölczeket hozzanac, mellyekben légyen az ő maguoc ez földen, és vgy lőn.

12 Hoza annac okaért az föld gyenge fűueket, Mag hozó fűueket az ő nemec ſierint, és Gyümölts termő fákat, melliekbē vala az ő nemec ſierint való maguoc, és látá Iſten hogy az ió vólna.

13 Es lőn az eſtue és az reggel harmadic nap.

h: IIII. NAP. Nap, Hold, Czillagoc.

14 Az *h* után monda az Iſten: Légyenec világoſitó állatoc az Eegnec ki terieztésén, hogy külömbſéget tegyenec az Nap között és az Ettzaka között, és légyenec Ielej *i* bizonyos időknec, napoknac és eztendőknec.

i: Bizonyos időknec, az az, Nyárnac, Télnec, őſſznec. Tauaſſyrec ielei.

15 Légyenec mondoc világoſitó állatoc az Eegnec ki terieſztésén, hogy világoſitſác az földet, és vgy lőn.

Nemelliyec igyis magyarazzác, Hogy legyenec ielei tizta ér haboru, vagy eſős időknec.

16 Sierze azért az ISTEN, Két nagy világoſitó állatokat, az nagyobbic világoſitó állatot hogy világoſitana Napual, az kiſſebbic világoſitó állatot hogy Ettzaka világoſitana: Es Czillagokatis.

17 Es helyhezteté az Iſten azokat az Eegnec ki terieztésén, hogy az földet meg világoſitanác.

18 Es hogy vézéri lennénec az Napnac és az Ettzakánac, és külömbſéget tennénec az világoſſág és ſetétſég között, és látá Iſten hogy ió vólna.

19 Es lőn az eſtue és az reggel negyedic nap.

k: V. NAP. Halac. Madarac.

20 Az után *k* monda az ISTEN: Hozzanac az vizec vſió élő állatokat, és az Madarac repeſſenec az föld felőtt az Eegeknec ki terieztéſénec ſiinén.

21 Teremte azért az Iſten nagy Tzet halakat és minden vſió élő állatokat, mellyeket à vizec hoztanac az ő nemec ſierint, és minden repesö ſiárnyás állatokat az ő nemec ſierint. Es látá az Iſten hogy az ió vólna.

22 Es meg áldá *l* az Iſten azokat monduā: Gyümöltſezzetec és ſokaſodgyatoc, és töltſétec bę à tengernec vizeit. Az repesö állatokis pedig ſiaporodgyanac az földen.

l: Meg álda, az az, Siaporodáſra való erőt ada nékiec.

23 Es lőn az eſtue és az reggel ötödic nap.

24 *m* Az után monda az ISTEN: Hozzon à föld az ő nemec ſierint való élő állatokat, barmokat, tſúſió máſió állatokat, és földi vadakat az ő nemec ſierint, és vgy lőn.

m: VI. NAP. Barmoc. Czúſsó állatoc, Vadac.

25 Teremte azért az Iſten az ő nemec ſierint való földi vadakat, és barmokat az ő nemec ſierint, és az földön czúſió máſió állatokat az ő nemec ſierint. Es látá Iſten hogy ió vólna.

26 *n* Az után monda az ISTEN: Teremtsünc Embert az mi ábrazatunkra, és az mi haſonlatoſſágunkra, és wralkodgyec az Tengernec halain, az Eegen repesö madarakon, az barmokon mind az egéſi földön, és földön czúſió máſió minden állatokon.

n: ADAMnac teremte-ſe, holott vagyon az Iſten ſégben való ſemlékről nyiluán való bizonſág. mert azt monnyа: teremtſünc ec, az mi Abrazatunkra.

27 Teremte azért Iſten Embert az ő képére, az Iſtennec képére teremté azt, férfiuuá és aſſiſioni állattá teremté őket.

28 Es

28 Es meg áldá Iſten ŏket, és monda nékiec az Iſten: Gyŭmŏltsŏzzetec és ſokaſodgyatoc és tŏltſétec bę az földet, és haytſátoc azt birodalmatoc alá, és wralkodgyatoc az Tengernec halain, az Eegnec repesŏ madarain, és földŏn czuſió miſió minden állatokon.

a: Az emberreknec eledelekre adgya Iſten az maghozó fűarket, gyŭmŏltstermŏ fákat.

29 [a] Es monda az Iſten: Imé adtam néktec minden maghozó füuet, melly vagyon az egéſi földnec ſiinén, és minden gyŭmŏltstermŏ, és mag hozó fát, hogy azoc legyenec néktec eledeltekre.

30 Az földnec pedig minden vadainac, az Eegnec minden madarainac, és földŏn czuſió máſió állatoknac az mellyekben élŏ lélec vagyon, az földnec minden füuét adtam eledelekre, Es vgy lŏn.

31 Es minec vtánna meg tekintette vólna Iſten valamit teremtet vala, imè igen ió vala, Es lŏn az eſtue és az reggel hatodic nap.

II. Réſz.

Meg ſenteli az Iſten az hetedic napot mellyen meg nyugott vala. Befelli Moſes bŏvebben az Iſtennec harmadic, es hatodic napon valo teremtéſét, es mikeppen az elsŏ embert Paradiſumba helhezteczuén neki pártfolatorodot. Vtolſor meg irja az ſent házaſſagnac ſerzéſét.

1 AZért el végeztetéc az Meny és az Föld, és azoknac minden Seregec.

2 Mikor pedig el végezte vólna az Iſten heted napon az ŏ alkotmányát az mellyet czinált vala, az hetedic napon meg ſiünéc- [a] minden czinálmányátul mellyet czinált vala.

a: Az az, Nem teremte az vtán ſemmi wy állatot, mert áteremtett állatokról való gond viſeleſtől ſoha nem ſzünic meg, Iohan. 5.

3 [b] Es meg áldá az Iſten az hetedic napot, az az, meg ſentelé azt miuel hogy azon ſiünt vólna meg minden ŏ tſinàlmányának czinálàſátul, mellyet teremtet vala az Iſten hogy azt el végezné.

b: Sabbathnac rendeleſe, mellyet á Sinai hegyen ſelente ki á teremtes vtán ſoc eſztendŏuel.

4 [c] Ezec az Meſſnec és Földnec kezdeti, az mikor teremtettec, (az melly idŏben mondom az W R Iſten teremté az Földet és Mennyet.)

c: Az az, Illyé renduel es módal teremté az Iſtè az Mennyet, földet, fákat, fiueket, az mint meg irotam.

5 Es az mezŏnec minden fáiánac melly az elŏtt nem vólt az földŏn, és minden mezei fűnec melly az elŏtt nem vólt. Mert még az W R Iſten nem botſátot vala eſŏt alá az földre, [d] és ember nem vala, ki az földet miuelte vólna.

d: Ezt azért mongya bogy valaki az fűnekncc es fáknac neuekedéſét az eſónec es az ember munkai nelkúl ne tulaydonitaná.

6 Az földbŏlis ſemmi neduesség nem iŏtt vala fel, hogy à földnec egéſi ſiinét meg neduesitette vólna.

7 [e] Formálta vala pedig az W R Iſten az embert az földnec porából, és lehellet vala az ŏ orrába életnec lehelletét, és vgy lett élŏ lélecké.

e: Az ember földbŏlteremtetett, hogy ŏ magában lenne az mibŏl képeſt meg kellene magát alázni.

8 [f] Es ſiépen palantackal felékeſsitet vala az W R Iſten egy kertet Edenben Nap kelet felŏl, holott helhezteté az Embert az mellyet formált vala.

f: Paradiſum kerte, melly harmadic napon teremtetet vólt Eden tartomanyában.

9 Es neuelt vala az W R Iſten à földbŏl minden ſzép fát, mellyben az embernec ſieme gyŏnyŏrködhetnéc, és melly eledelre ió vólna. Az életnec fáiátis az

kertnec közepette, és az iónac ſ-gonoſinac tudaſánac fáiát. 8

10 Folyó víz iö vala pedig ki Edenből amaz ſiep kertnec meg neduesitéſére, és onnét oſtol vala el, vgy hogy négy folyó viznec lenne feie.

11 Az eggyiknec neue PISCHON, ez az, melly meg kerüli az Hauiláhnac egéſi földét, holott terem arany.

12 És annac az tartomá ńnac aranya igen ió, ott vagyon Bdellium neuö fa, és Onyx neuö draga kö.

13 Az másodic folyó víznek pedig neue GIHON, ez az, melly meg kerüli az egéſi CHVS[b] földét.

14 Az harmadic folyó víznec neue HIDDEKEL, ez az, melly foly Aſſyriánac Nap kelet felöl való réſiére. Az negyedic folyó víz pedig EVPHRATES.

15 És vöué az WR Iſten az Embert, és helyhezteté azt az Edennec Kertében, hogy azt miueiné és örizné.

16 Es az WR Iſten meg tíltá az Embert, ezt [i] monduán: Ez kertnec minden fáiának gyümölczében ſiabadon egyél.

17 De az iónac és gonoſinac tudaſánac fáiának gyümölcſében ne egyél, tudni illic, imez fának gyümölczében. Mert valamelly napon abban éiendél, halálnac halaláual halſi.

18 Az WR Iſten pedig eztis mondotta vala: Nem ió az Embernec egyedül lenni, [k] ſierzec nékie Segítöt melly mindenkor ö elötte [l] légyen.

19 (Mert mikor az WR Iſten formálta vólna az földből az mezei minden vadakat, és az Eegen repeſö minden állatokat, és Adámhoz vitte vólna, hogy látná minémü néwel neuezné minden állatokat: Mert valaminémü neuet adott Adám minden állatnac, az à neue.

20 Es mikor Adám minden barmoknac, Eegi madaraknac, és minden mezei vadaknac neueket adott vólna: Az Adámhoz [m] nem talált vala haſonló Segítöt.)

21 Annac okaért az WR Iſten botſáta nagy mély álmot Adámra, és el aluuéc, és egy óldala temét ki véuén, hússal tölte bę annac az helyét.

22 [n] Es azt à czontot mellyet az WR Iſten vött vala ki az Adámból, eppité aſiſioni állattá, és víué azt az Adámhoz.

23 [n] Es monda Adám: Immár találtam hozzám haſonló társot, ki az én czontomból való czont, és az én teſtemből való teſt, es neueztetic aſiſioni Embernec, mert férfi emberből vétettetet.

24 Annac okaért El hadgya az férfiu az ö Attyát és az ö Annyát, és ragazkodgyéc feleſégéhöz: és léſinec egy teſtté.

25 Valánac pedig mind ketten mezîtelenec. Adám és az ö feleſége, és nem ſiégyenlic [o] vala.

g: Eletnec fáiának mondatic az eggyic fanem hogy abban élet vólt vólna, hanem hogy az életnec mellyet Iſtentől vött vala Adam, Sacramentoma vólt az fa. Az máſic iónac és gonoſinac tudaſánac fáiának neuezletic, mert annac gyümölcſenec meg eteleböl, meg eſmerte és meg tudtá az Adam melly nagy iót veſztet el, és melly nagy gonoſságba keuerte magát.

b: Az CHVS földön Szeretſeti orſzágot érti.

i: Parantſolatot ád iſten az Adámnac, hogy az ö engedelmeſſegét meg kéſerténe.

k: Az ſzent házaſſágnac ſzerzeſenec hiſtoriáia.

l: vagy, Melly haſonló légyen ö hozzáia.

m: EVAnac az Adám oldala teremtéből való alkotáſa.

n: Vagy igy: Ez immaron czontombol es teſtemből valo. Mintha azt mondana: Ez ideig nagy fogyatkozaſom volt, hogy társnélkül voltam, de immar vagyon hozzám haſonlo társom. Továbba az Adam beſzédét mellyet az után köuetköztec, ſoha ſem Deákul, ſem Görögül, ſem Magyarol vgy ki nem mondhattyác mint á Sidoban vagyon. Mert az Sidóc az ferſiat Iſnac hijác, az aſſzoni állatot daná: Es

o: Az eredendö igaſſágnac bizonſága.

III. Rész.

Iria Moſes, mi módon az irigy ördög az mi elſő ſüleinket az kigyonac abrazatyában meg czaluán el eyertte, és őket az bűnre haytuán, inéltócká terre az Iſten haragiara, ákára és az karhozatra. Annac vtánna iria az Iſtennec igeterit aző Fiának el boczatáſa felől, az el veſzett embereknec váltságára.

1 AZ Kigyó pedig minden mezei vadnál, mellyet Iſten teremtet vala, rauaſib vala, melly monda az aſſiſoni állatnac: b Aztis mondottaé Iſten, Hogy ez kertnec fáinac ſemmi gyümöltſében ne egyetec?

2 Es monda az aſſiſoni állat az kígyónac: Az kertnec fáinac gyümöltſében éſiünc.

3 De imez fánac gyümöltſében melly az kertnec közepette vagyon, az Iſten mondá, Ne egyétec ebből, ingyen ſe illeſſétec azt, c hogy valami módon meg ne halyatoc.

4 Ackor monda az kígyó az aſſioni állatnac: Nem haltoc meg halálnac halaláual.

5 De tudgya az Iſten hogy valamelly napon éiendetec arról à faról, meg nîlnac az ti ſiemeitec, és ollyanoc léſztec mint az Iſtenec, iónac és gonoſinac túdój.

6 dMikor azért látná az aſſioni állat hogy ió vólna annac az fánac gyümöltſe enni, és hogy igen kedues vólna az ſiemnec, és kéuánatos vólna az Böltſeſégnec meg nyereſeiért, ſiakazta annac gyümöltſében és meg éué, és adá az ő férjének is hogy véle éggyütt enné, és azis őuécz-

7 e Ackor mind à kettőnec meg nyilatkozánac ſiemei hogy meg eſmernéc hogy mezîtelenec vólnánac, és füge fánac leueleit fonuán egybe, czinálánac magoknac környül kötöket.

8 Es mikor hallanác az WR Iſtennec ſiauátzengeni à kertben annac az napnac ſielé mentébe, el reyté magát Adám és az ő feleſége az WR Iſten előtt az kertnec fáj között.

9 Kiáltá pedig az Wr Iſten Adámot, és mőda nékie: Hol vagy.

10 Ki monda: Az te ſiódat hallám ez kertben, és meg félemlém miuel hogy mezîtelen vagyoc: Azért reytezém el.

11 Monda pedig (az Iſten:) Kîtſoda mondá meg tenéked hogy mezîtelen vólnál? Auagy nem amaz fánac gyümölczéből ettelé, mellytől meg tiltottalac vala hogy abban ne ennél?

12 Ackor monda Adám: Imez aſſioni állat mellyet én mellém adtál, ő az az ki nékem ada annac az fánac gyümölczébe, és euém.

13 Es ackor monda az WR Iſten az aſſioni állatnac: Mitſodát czelekedtél te? Es monda az aſſioni állat: Amaz kígyó czala meg engemet, és vgy euém.

14 fMonda azért az WR Iſten annac az kigyónac: Miuel hogy ezt miuelted, átkozot légy minden barmoknac, és mezei vadaknac felőtte, az te haſadon iary, és minden életednec rendében az port egyed.

15 Añac felőtte, ellenkezéſt ſiercz te közötted és ez aſſioni állat között, az te magod között,

A 3 és az ő

4: Iollehet az irás bizonſágot tes ſzen arról, hogy az ördög miatt czalatkoztak meg az mi első ſüleink. de az nepek erőtlenſegeiért arról Moſes nem emlekezic, hanem czák az ezközről az mellnec által la az ördög czelekedet.

b: Megtetszic innet, hogy az ördög ſokat ſzolt beſzélet az kigyo képében Euának, Ertelme pedig ez. Ha aztis meg tiltotta hogy az fáknac és kiuált képpen imez fánac gyümöltſezen ne ennétec kétſeg nelkül, az Iſten nem to akaroc.

c: It Eua el kezd hazlani, mert tudattal Iſten nem ſzolt vala, hanem bizonnyal.

d: Az mi elsőſüleinknec eſetec, mellyel mind magokat, mind pedig ez világot el vesztettec volt Rom 5. Melly nem egyeb volt hanem kenelſégből ſzármazot engedetlenség.

e: Az ereded) Bűnnec gyümöltſei.

f. Az kigyót meg átkozza az Iſten.

és az ő Magua között. 8 Es Az MEG RONTIA TE NEKED FEIEDET. Es teis mardosod annac az ő sarkát.

16 [b]Az asszonyi állatnac monda: Meg sokasitom felötte igen az te faydalmidat és az te méhedbē való fogadásodnac faydalmit, faydalomal szülöd magzatidat. [i] Sőt annac felötte az te akaratod az te férjed birodalmában légien, és néki birodalma légien raytad.

17 Az Adámnac pedig monda: Miuel hogy engedtél az te feleségednek szauának, és öttél amaz fának gyümölczében, mellytől meg tiltottalac vala, monduán: Ne egyél ez fáról: [k] Légyen átkozott à föld te érötted, nagy fáradságos múnkáual egyed annac gyümölczét, minden életednec napiain.

18 Es töuisset és bogacz kórót termczen te néked, és az mezönec füuét egyed.

19 Az te ortzádnac verítékéuel egyed az te kenyeredet míg nem földdé légsz, mert abból vétettettél, [l] mert por vagy és pòrrá kell lenned.

20 Neuezte vala pedig Adám az ő feleségét [m] Euánac, miuel hogy minden élö embereknec Annya vólna.

21 Es mikor czinált vólna az W R Isten Adámnac és az ő feleségénec börböl ruhákat, mellyekbe öket öltöztetné.

22 Monda az W R Isten: [n] Imé az ember ollyanná lett, mint [o] mi közzülünc egy, iót és gonoszt tudván. Mostan annac okaért (reá kel gondolnunc) hogy az ő kezeit ki nyuytván, ne vegyen az életnec fáiának gyümölczében, és abban ne egyéc hogy mind öröcké éllyen.

23 [q] Ki küldé azért ötet az W R Isten az Edennec kertéből, hogy miuelné az földet az mellyből vétetett vala.

4 Es minec vtánna ki üzte vólna az embert, helhezteté az Eden kertének bę menetele felöl [r] Cherubimokat, és villágò kęt elü fegyuert, az életnec fáiának vtának örizetiért.

g: Az Istennec Paradicsumban való első igereti, az ő fiyai Fiának és világra való el boczatasáról.

h Az Euának meg átkozza az ijan.

i: Az az, Noha te Euaörömeit kéuannad az te férieden való vralkodást, de mindenestől à te féried birodalmában lész.

k: A földet megatkozta Isten az Adam bünéért, azért à föld az mibünéinkért szenued.

l: Halal az bünec fölgia, Rom: 6.

m: EVA, az az, Elö.

n: Neuetí Isten Adámnac és Euanac engedetlenségéből való bolondságokat.

o: Az Istenségben való sokmélyekről nagy bizonyságot mondgya: Mi közzülünc.

p: Hà Adam és Eua az fát mindenestől fogua meg ötet volnais, azzal az el veszett életet meg nem találtac volna. Mind az által igy szól Isten: Kilégy, hogy ne egyéc az életnec fájának gyümölcsében hogy éllyen, mert az igyről mongya Ami az igyzet állate, miképen szokott az irás szólani à Sacramentomokról.

q: Adam es Eua ki üzetnec az ő lakó helyekből az ő engedetlenségekért. r: Cherubimokat, az az, Angyalokat emberi formában.

IIII. Rész.

Az Chain meg öli az Abelt, melly dologért Chaint ki rekezdi az ő Atyának háza népe közzül. Az után iria Moses az Chainnac háza népének saporodását. Végezetre iria az Adam háza népének is saporodását, és az Sent Gyülekezetnec kezdetit.

1 EZ után az Adám esmeré az ő feleségét az Euát, ki minec vtánna fogadta vólna méhében és szülte vólna à Chajmot, möda: Nyertem férfiat az WRtul. CHAIN.

2 Az után esmét szülé az Abelt amannac atyafiát. Es az Abel vólt iuhoknac pásztora, az Chain pedig szántó vetö ember. ABEL.

3 Lön pedig soc napoc után mikor az Chain à földnec gyümölcséből az Istenéc aiándokot adna.

4 Az Abelis az ő iuhainac elsö fayzásából és azoknac az köueriből adna aiándokot: Hogy az Isten tekintene az Abelre és az ő aiándokára

5 Az Chainra pedig és az ő aiándokára nē tekintene, melly dologért à Chainnac haragia igen meg geriede,

geriede, és meg változéc azŏ ſiine
6 Ackor monda az WR az Chainnac: Miért geriedet fel à te haragod, és miért változott meg az te ábrazatod?
7 [a] Hogy ha iól czelekedel auagy nem leſieſié kedues? Hogy ha pedig nem iól czelekedendél, az te bŭnöd az aytó elŏtt nyúgoſſic? Es annac az ŏ indulattya az te hatalmadban vagyon, és te néked hatalmad vagyon ŏ rayta.
8 Es ſiol béſiél vala Chain az Abellel, és mikor az mezŏn vólnának, támada Chain az Abelre az ŏ atyafiára, és meg ölé ŏtet.
9 Es monda az Wr Chainnac. Hól vagyon az Abel az te atyád fia? Ki monda: Nem tudom, auagy ŏrizŏie vagyoké az én atyámfiának.
10 Monda pedig az Iſten: Mit tſelekedtél? Az te atyád fiának vére kiált én hozzám az földrŏl. [b]
11 Moſtan annac okaért átkozott légy ez földŏn, melly meg nyîtotta az ŏ ſiáiát hogy bę vennéd az te kezedbŏl az te atyádfiának vérét.
12 Mikor az földet miueled, ne adgyon neked gyŭmölczet, búdoló és vándorló légy ez földŏn.
13 Ackor mŏda Chain az wrnac: [d] Nagyob az én bŭntetéſem hogy nem mint azt el hordozhatnám.
14 Imé el üzſi engemet moſt ez földnec ſiinérŏl, és az te ortzád elŏtt, el kel reytezném, búdoſó és vándarló léſiec ez földŏn: Mellyből à kŏuetkezic hoǵ valaki en reiám találkozic, meg ŏll engemet.
15 Es mŏda nékie az Wr: [e] Sŏt inkáb valaki meg ŏlendi Chaimot, hętſierte inkáb meg bŭntettetic. Es az Iſten meg bęlyegezé Chaimot, hogy ſenki valaki találna ŏtet, meg ne ölne.
16 Ki menuén annac okaért Chain az Wrnac ortzáia elŏl, lakozéc Nódnac tartományában, az Edennec Nap kelet felŏl való réſiében.
17 [f] Es eſmeré Chain az ŏ feleſégét, ki fogada az ŏ méhében, és ſiülé az Hánochot. Es eppîte városſt, és neuezé azt az ŏ fiának neuéröl Hánochnac.
18 Es lŏn Hánochnac fia Irad: Es Irad nemzé Mehuiaelt, Mehuiael pedig nemzé Methuſaelt, Methuſael nemzé Lamechet.
19 [g] Lamech pedig vŏn magának kęt feleſéget, az elſŏnec neue vólt Háda, az máſiknac pedig neue Silla.
20 Es ſiülé az Háda à Iábalt, ez vólt talalóia minden ſátorban lakozóknac, és az barom tartáſnac meſterſégénec.
21 Ennec pedig attyafiának Iubal vólt neue, ez vólt talalóia az hegedüléſnec és lántoláſnac meſterſégénec.
22 A Sillais pedig ſiülé à Tubal chaint, ki tanſtá az ęrtzből és vaſból való miwnec meſterſégét, Fs à Tubalcaiñac húgát à Naamaht.
23 Ackor monda Lamech az ŏ feleſégeinec: O Ada és Silla, hallyátoc meg az én ſiómat, az ti fülciteket adgyátoc az én beſie-

demnec

4: Bz hetedic verſsen azt mongya Iſten Chainnac hogy okneklil haragſsyc, okát adgya pedig Iſten az ŏ mondáſának. Ha vgy mond iól czelekedſsel kedues leſsſs, ha gonoſsul czelekedſsel, bŭntetéſed leſszen. Más az hogy Abelnec te bátťya vagy és ŏ rayta hatalmad vagyon, miuel hogy azért te nálánál nagyob vagy és elŏtte iáro vagy, az Iſtenni tiztelettennis elŏlkel let vólna iárnod. Nemcſak ez okrŏl magyarazzác mint ha azt mondana Iſten: hogy Chainnac hatalma vagyon az bŭnŏn. De á ſemmikępē igaz nem lehet. Az aytó elŏtt az az, igen kŏzel vagyŏ a te bŭnödert való bŭntéſed: Az bŭnt bŭntetéſt ert.

b: Az Vér nem kiált de ezzel azt iertti hogy boſsut áll az Abel véretert.

c: Meg átkozza és ki vetkeſzti Iſten az Chaimot az Adánac házanepe közzül.

Aliás. d: Nagyob az en bŭnöm hogy nem mint az meg botzattatnéc.

e: Miuel hogy Iſten Chaimot meg bŭntette hogy ŏrŏc pelda legien az emberecknec azért azt mondia hogy valaki Chaimot meg ŏli, igen meg bŭntetetic

f: Chain háza nepének ſzaporódáſa.

g: Lamech vótt ez világon elŏſzer két feleſéget, kinec peldaiát az vrannis ſokan kŏuettec, melly dolgot Chriſtus karhoztat, Matt. 19.

demnec Lamechnec feleſégei.

b: Lamech keuélykedic az ő ereiuel, az ő feleſégei elétt.

b Bizoń ha valamelly erős férfiutól ſebet veńékis, vagy valamelly vaſtag iffiutól kéket, meg ölném azt megis.

24 Ha Cainért hętképpen áll az Iſten boſiſiút, az Lamechért hetuen hętſierte inkáb.

25 Az Adám pedig eſmét eſmeré az ő feleſégét, ki ſiüle nékie fiát, és neuezé annac neuét SETHnec. Mert adot vgy mond ennékem az Iſten más magot az Abelért, kit meg ölé az Cain.

SETH.

26 Az Sethnekis lön fia, kit neueze ENOSnac, ſ: akkor kezdetéc az WRnac neue ſegitſégül hiuatni.

ENOS. ſ: Az ſzent Gyülekezetnec kezdeti. Noha nemelyes vgy fordittyác hogy Enos ideiében kezdet ha-romlattatni az VR neue.

V. Réſz.

Meg IriaMoſes az Adamnac fiinac azSethnec fiair, vnokáit, és azokńac ſzelegyéknec feleit mind az Noeig.

1 EZ az Adám nemzetſégénec elő ſámlálása. A melly napon teremtette vala Iſten az Embert, az Iſten haſonlatoſſágára teremtette vala azt.

2 Férfiuá és aſſiſioni állattá teremtette vala őket és meg áldotta vala őket, és neuezte vala az ő neueket Embernec, az melly nap teremtetének.

ADAM.

3 Eelt vala pedig Adám ſiáz harmintz eſitendőt, mikor nemzené az ő fiát az ő képére és haſonlatoſſágára d: és neuezné annac neuét Sethnec.

d: Az az, olyan bűnös embert nemze minémő ő maga volt.

4 Es vóltac az Adámnac napiai minec vtáńa à Sethet nemzette, nyóltz ſiáz eſitędőc, mellyekben nemzet fiakat és leányokat.

5 Es illyen módon az ő Adámnac napiainac tellyes eſitendei, kilentz ſiáz és harmintz eſitendőc, és meg hala.

b: Adámnac tellyes élte-nec eſztendei.

6 Eele pedig Seth ſiáz őt eſitendőt, és nemze az Enoſt.

SETH.

7 Es éle Seth minec vtánna nemzé Enoſt, nyóltz ſiáz hęt eſitendeſg, mellyekben nemze fiakat és leányokat.

ENOS.

8 Es illyen módon az Sethnec minden napiainac eſitendei, kilentz ſiáz tizenkęt eſitendő lön, és meg hala.

9 Eele pedig azEnos kilentzuen eſitendőt, és nemzé az Cénánt.

CAINAN. Vagy CENAN.

10 Es éle Enos minnec vtánna nemzé Cénánt, nyóltz ſiáz tizen őt eſitendeſg, mellyekben ſiüle fiakat és leányokat.

11 Es illyen módon azEnoſnac tellyes napiai, kilentz ſiaz és őt eſitendőc, és meg hala.

12 Eele pedig Cénán hetuen eſitendőt, és nemzé Mahalaleelt.

MAHALALEEL.

13 Es éle Cénán minec vtánna nemzé Mahalaleelt, nyóltz ſiáz negyuen eſitendeſg, mellyekben nemzet fiakot és leányokat.

14 Es lőnec à Cénáńac minden napiai, kilentz ſiáz tíz eſitendő, és meg hala.

15 Eele pedig Mahalaleel hatuań őt eſitendőt, és nemzé Iaredet.

IARED.

16 Es éle Mahalaleel minec vtánna nemzé Iaredet, nyóltz ſiáz harmintz eſitendőt, és nemze fiakot és leányokat.

17 Es lőnec az Mahalaleelnec minden napiai, nyóltz ſiáz kilentzuē őt eſitendő, és meg hala.

18 Eele

18 Eele pedig Iáred ſiáz hatuan két eſitẽdöt, és nemzé Hánochot.

19 És éle Iáred minec vtánna

ENOCH. ſiülé Hánochot, nyóltz ſiáz eſitendöt, és nemze fiakat és leányokat.

20 Es lönec az Iárednec tellyes napiai, kilentz ſiáz hatuan két eſitendö, és meg hala.

21 Eele pedig Hánoch hatuan

MATHVSELAH. öt eſitendöt, és nemzé Mathuſelaht.

c: Enoch nem követte ez világot hanem az Iſtent, vgy mint vezértAz az, Iſten ſzerint és ſzëtül élt.

22 [c] Iárt pedig az Hánoch ſiüntelen az Iſtennel, minec vtánna nemzette vólna Mathuſelaht, három ſiáz eſitendeſig, és nemzet fiakat és leányokat.

23 Es lönec az Hánochnac tellyes napiai, három ſiáz hatuan öt eſitendöc.

24 Es miuel hogy [d] Hánoch

d: Enochot elevenen teſtében eſ Iſten el ragadgya, az halhatatlanſágnac ét az örök életnec bizonſágára.

ſiüntelen Iſtennel járt vala, nem találtatéc Sohól, mert az Iſten fel ragadá ötet.

25 Eele pedig az Mathuſelah, ſiáz nyóltzuan hét eſitendöt, és nemzé Lamechet.

LAMECH. 26 Es éle Mathuſelah minec vtánna nemzé Lamechet hét ſiáz nyóltzuan két eſitendöt, és ſiüle fiakat és leányokat.

27 Lönec azért az Mathuſelahnac minden napiai, kilentz ſiáz hatuan kilentz eſitendöc, és meg hala.

e: Mathuſelahtól ſoha ſenki në élt többet.

28 Eele pedig az Lamech ſiáz nyóltzuan két eſitendöt, és nemze fiat.

29 Es neuezé azt Nornac, fezt

f: NOE. az. Vigaſztalo.

monduán: Ez vigaztal meg minket az mi fáradſágunkban és kézi munkankban való nyomoruſágunkban ez földön, mellyet meg átkozot az WR.

30 Es éle Lamech minec vtánna nemzette Noet, öt ſiáz kilentzuen öt eſitendöt, és nemzet fiakat és leányokat.

31 Es lönec az Lamechnec minden napiai, hét ſiáz hetuen hét eſitendöc, és meg hala.

32 Es mikor vólna NOE öt ſzáz eſztendös, nemzé SEMET, CHAMOT és IAPHETET.

a: Az Iſtennec fiain az Seth nemzetſégöl ſzármaztakat értë, az emberekhez leánin az Chain nemzetségből való leányokat, azt mongia azért Mózes, hogy az Seth nemzetinec à Chain nemzetiuel való megelegyedeſe, vólt egyic oka az özön vizinec, az az, Hogy az Seth nemzetè à Chain nemzetéböl való leányokat vötte feleſégül.

VI. Réſz

Az Iſtennec haragia gerled ez vilag ellen, az Sethnec és az Chainnac nemzetſégeknec ôſſue elegyedeſekért, és azoknac házaſſágokból ſarmazott embereknec kegyetlenſegekért, es ez világnac ſoc gonoſſágaiért. El végezi Iſten magában hogy el veſeſſe ez világot, mind az által, az Pœnitentia tartáſnac hágy bizonyos időt, tudni illic Noe az húſz eſtendöt. Paranczol Noenac hogy Bárkát czinaltyon, mellyben meg maradna minden háza népéuel, és arra rendeletet oktalan állatockal, hogy ez világnac magua mindenestöl el ne veſne.

1 LŐN pedig hogy mikor meg kezdettec vólna ſzaporodni az emberec az földnec ſzinén, és azoc leányokat nemzettec vólna.

2 Látác az [a] Iſtennec fiai az embereknec leánît, hogy ſzépec vólnának, és vönec magoknac feleſégeket mind azoközzül, az mellyeket keduelnec vala.

a: Az emberec felöl. Vagy, az emberekèrt. Vagy, az emberecckel. Mintha azt mondana, ſoc ideig magamban nemvetekedem mit miuellyec az emberecckel. hanem minden ok vetetlen el veſztem öket, ha pœnitentiát nem tartanac: 20 egtëdeig, et

3 Añac okaért monda az WR: [b] Soha többe az én Lelkem nem vetekedic az emberec felöl, miuel hogy teſtec, mind az által engedec nékiec (meg téréſre) ſiáz húſz eſtendöt.

4 Mert ackor az időbẽ valának

az

az földen nagy [c] Oriásoc, az vtánnis pedig vóltac, mikor az Istennec fiai eggyesülénec az embereknec leániual, kic siülénec azoknac magzatokat: Ezec amaz hatalmasoc, kic régen hîres neues emberec vóltac.

5 És látá az WR hogy az embereknec gonoſſágoc ſoc vólna ez földön, és az ö ſiueknec minden indulattya és gondolattya ſiüntelen gonoſi vólna.

6 Megbáná azért az VR hog az embert teremtette vólna à földé, és az ö ſiuében bánkodéc azon. [d]

7 Es monda az WR: El törlöm az embert az mellyet teremtettem, az földnec ſiinéröl, mind embert, barmokat, tſuſió, maſió állatokat, Eegen repesö madarakat, mert bánom hogy azokat teremtettem.

8 De az NOE kegyelmet nyere az WR elött.

9 Az Noenac pedig dolga igy vólt: Az Noe igaz férfiu és tökélletes vala az idöben válo emberec között, Az Iſtenuel iár vala ſiüntelen az Noe.

10 Nemze pedig à Noe három fiakat, Semet, Chámot és Iáphetet

11 Az föld pedig meg férteztetet vala Iſten elött, és az föld haſſággal rakua vala.

12 Tekinte azért Iſten az földre, és Imé meg férteztetett vala. Mert minden Ember [e] meg férteztette vala az ö 'vtát à földen.

13 Annac okaért monda Iſten az Noenac: Minden teſtnec vége el közelget en elöttem, miuel hogy az föld bę tölt hamiſſággal [f] ö miattoc, azért imé el veſité öket mind az egéſi földuel egybe.

14 Czinály magadnac Bárkát Gopher fából, ſoc haylokokat tſinály az Bárkában, és fenyö viaſſial meg öſſed azt belöl és kiuül.

15 Illyen [g] formára czinállyad pedig azt: Az Bárkának hoſſiá három ſiáz ſing légyen, az ſiéleſſége légyen ötuen ſing, és az magaſſága harmintz ſing.

16 Világos ablakokat czinály à Bárkán, [h] és egy ſingnec nagyſága ſierint végezd el azt fellyöl, aytót pedig óldalúl czinály az Bárkán, álsó, közép, és harmad padláſoc légyenec benne.

17 Es imé én hozoc ez földre özön vizet, hogy el veſieſſec minden teſtet, mellyben vagyon élö lélec az Eeg alatt, valami ez földön vagyon meg hal.

18 Mind az által te veled kötéſt téſzec, hogy bę menny te az Bárkába, te és az te feleſéged, és az te fiaidnac feleſégei te veled egybe.

19 Es minden teſtnec élö állatyaból, mindenböl feleſt vigy bę az Bárkába, hogy veled eggyüt az életben tartaſſanac meg, tudni illic hímot és nöſtént.

20 Az madarac közzül az ö nemec ſierint, az barmoc közzül az ö nemec ſierint, és az földnec tſuſió máſió állati közzül az ö nemec ſierint, minden állatokból feleſec mennyenec bę te hozzád, hogy éllyenec.

c: Sidoiul Nephilim, melſ igetTre mellius magyarazʒ Iſtentöl el ſzakatt embereknec.

d: Nintſen az Iſtenben olyan indulat hogi meg bánna valami tſelekedetit, vagy azt meg változtatná mint az embernec, 1. Sam: 15. ver: 29. Numeri: 23. ver: 19. Iac. 1 ver. 17. Mert ſemmi olly dolog nem esbetie és nem kö uetkezhetic, mellyet ö az elött meg nẽ látná, nem vgy mint az embereé, kic miuel hogy nem tudgyác mi kövétkezic, gyakorta meg bánnyac az mit tſelekeſſnec, Mihor azért az irás azt mongia. Meg bánta Iſten hogy teremtette az embert, emberi mód ſzerint ſzól, mellyel mi nékünc értetlen embereknec kic az Iſtennec dolgat meg nem foghatyúc, tſac azt akaria megtelentẽi, mel igen gyülöli Iſten á bün, és hogy azt ſem miképpen büntetéſnélkül nẽ akaria bagyni: annira hogy az ö teremtet állatyat eſmerni ſem akaria minec vtánna magát meg férteſteti. Igy kell érteni azt is, mikor tötte, 1. Sam:

e: Vagy Teſt. Erti pedig az embernec vtán, az ember életét.

f: Vagy, Ruhaiokkal.

g: Az Noe Bárkájának formája.

h: Az az, Vgy czinálᵭ az Bárkát, hogi egy ſingre emeld fel az Bárkának fedelét à barmintʒ ſing feléllött. Nemelec az ablakrol magyarazzac ezt: mint ha Iſten azt mondana: Hogy az ablaknac nagyſága egy ſing legien, de ket ſégnélkül az egéſʒ Bárkáról ſzól, és azt mondgia meg mi módo padollyác és büritſa bé az Bárkát. Tremell.

21 Te pedig minden eledelt melly meg eñi ió, ſierezz magadnac, és takard bę, hogy légyen néked eledeledre és azoknac.

22 Mellyet az Noe meg tſelekedéc. Mind àcképpen czelekedéc az mint Iſten néki meg parantſolta vala.

VII. Réſz.

Bę megyen Noe az Bárkába minden háza népével egybe, és mind azokkal az oktalan állatokkal, mellyeket Iſten magnac meg akart hagyni, és az özön viz el indul, melly az egéſ világot el buritya, mellyben meg terczik az Iſtennec igazſága, irgalmaſſága, és ez világról való gond viſelése.

1 MOnda azért az W R az Noenac: Menny bę te, és mind az te egéſi házad népe à Bárkába, mert tégedet láttalac igaznac lenni én elöttem, ez moſtani emberec között.

2 Minden tiſita állatból, hetet hetet vigy bę, hímot és nöſtént, de az melly állatoc tiſitatalanoc, azokból kettöt kettöt, hímot és nöſtént.

3 Az Eegi madarakbólis hetet hetet, hímot és nöſtént, hogy azoknac maguoc maradgyon meg az egéſi földnec ſiinén.

4 Mert hęt nap el múlua, esöt botſátoc ez földre negyuen napîg és eijg, és el törlöc minden állatot mellyet teremtettem az földnec ſiinéröl.

5 Czelekedéc azért Noe mind az ſierint az mint az W R néki meg parantſolta vala.

6 Az Noe pedighat ſiáz eſitendös vala, mikor az özön víz vólt az földön.[4]

ÖZÖN VIZ.

7 Bę méne azért NOE, és az ö fiai, és az ö feleſége, és az ö fiainac feleſégei ö véle az Bárkába az özön víz elött.

8 Az tiſita barmoc közzül, és à tiſitatalan barmoc közzülis, az madarac közzül, és minden földön czúſió máſió állat közzül.

9 Kettös méne bę Noehoz az Bárkába, hím és nöſtén, à mint Iſtē meg parantſolta vala Noenac.

10 Lön pedig hogy heted napon meg indúlna az özön víz az földön.

11 [b] Az NOE életének hat ſiáz eſitendeiében, máſodic hólnapban, az Hónac tizenhetedic napián, à mélſéges öruényeknec feiei meg ſiakadánac vgyan azon napon, és az Eegeknec czatornai meg nyilatkozánac.

b: Özön viz, az Noenac 600. eſztendös korában mikor tudni illik fordult volna ez 1. eſztendöbe.

12 Es lön esö à földre negyuen napîg és negyuen eijg.

13 Azon napon ment vala bę Noe, Sem, Cham és az Iáphet Noenac fiai, az Noe feleſége, és az ö fiainac háromfeleſégec ö véle az Bárkába.

14 Ök és minden vadac az ö nemec ſierint, és minden barom az ö neme ſierint, és minden czúſio máſió allat, melly czúſi máſi az földön az ö neme ſierint, és minden repesö állat az ö neme ſierint, minden madarac, minden ſiárnyás állatoc.

15 Menénec azért Noehoz az Bárkába minden teſtből mellyben élö lélec vala, feleſen.

16 Az az: Az mellyec bę mentenec,

tenec, hím és nőſtén ment bę minden teſtből, az mint parantſolta vala Iſten, ‘és az Wr ő reáioc bę zárlá az aytót.

c: Noe Bárkájának aytatának be zárloia és ki nyitôie az viz ellen, az Iſten.

17 Mikor azért az özön víz negyuen napíg vólna à földen: Elöſſer annſra neuekedénec az vizec, hogy fel vehetnéc az Bárkát, és az fel emelkednéc az földtöl.

18 Annac vtánna, hogy à vizec nagy erőt véuén és meg neuekeduén felőtte igen ez földön, az Bárka iárhatna az vizeknec ſiinén.

19 Az után mikor à vizec felőtte igen nagy erőt vöttec volna az földön, minden magaſs hegyec bę búritatánac mellyec Eeg alatt vadnac.

20 Tizen öt ſinggel neuekedénec az vizec fellyeb à hegyeknęl, minec vtánna az hegyec bę búritattac vala.

21 Es meg hala minden földön iáró teſt, mind madar, mind barom, mind vad, és földön máſio minden állat, és minden ember.

22 Mindenec valamellyeknec orrokban élö léleknec lehelleti vala, mindenec valamellyec ſiárazon laknac vala, meg halánac.

23 El törle azért az Iſten minden állatot melly vala földnec ſiinén, embertöl fogua mind baromíg, maſió állatíg, és repesö állatíg, mindenec el töröltetének, és czac N o E marada és az kic ő véle valánac az Bárkában.

24 Es erőt vönec az vizec az földön, ſiáz ötuen napíg.

VIII. Reſz.

Az özön viz el mulic, az föld meg ſárad, Noe minden háza népeuel, és minden okrałan állatokkal ki ió az Barkaból. Az Iſtennec áldozic hála adó áldozással.

1 MEg emlekezéc pedig az Iſten Noerol, és minden vadról, minden baromról, mellyec ő véle valánac az Bárkában, és botſáta az Iſten ſielet à földre, hogy az vizec meg ſiünnénec.

2 Es mikor az mélſégnec feiei, és az Eegnec czatornai bę zároltattac vólna, és az Eegből való zápor eſső meg tíltatott vólna.

3 El táuozánac az vizec á földnec ſiinéről ſiüntelen menuén, és meg ſiállánac az vizec ſzáz ötuen nap múlua.

4 Annſra hogy meg nyugóuec az Bárka heted hólnapba, annac à Hónac tizenhetedic napian, az *Ararat hegyénec egyikén.

d: Ararat, az az, Áldomás.

5 Az vizec pedig mennec vala és ſiállanac vala mind az tizedic hólnapíg, elsö napián az tizedic Hónac, meg tettzénec az hegyeknec tetej.

6 Es negyuen nap el múluán, meg nîtá Noe az Bárkának ablakát, mellyet czinált vala.

7 Es ki botſáta egy Hollót, melly ki menuén ide toua iár vala, míglen meg ſiáradnának az vizec az földön.

8 Botſáta azért ki Galambotis, hogy meg látná, ha meg ſiabadúlt vólna az földnec ſiine az vizektöl.

9 Melly mikor az ő lábainac nyugalmat nem talalt volna, meg

tére

tére ő hozzáia az Bárkába, mert vizec valának az földnec egéſi ſiinén, és ő kezét ki nyuytuán meg fogá azt, és bę vöué azt hozzáia az Bárkába.

10 Vára pedig az vtán hęt napokat, és eſmét ki botſáta az Galambot az Bárkából.

11 Es meg jöue ő hozzáia à Galamb eſtuére, és imé egy le ſiakaz tott Olay fa leuele vala az őſiáiában, meg eſmeré azért Noe hogy ſiabadúlt vólna az földnec ſiine az vizektől.

12 Vára mind az által mégis hęt napot, és ki botſáta egy Galambot, melly többé ő hozzáia meg nem tére.

13 Es lőn ſiáz, egy eſitendőben, elsö hónac elsö napian, el ſiáradánac az vizec à földről, és el fordîtá Noe az Bárkának fedelét, és látá és imé meg ſiáradot vala az földnec ſiine.

b Az özön vize ſzinte egy évig állott, es tiz napig tartot ez földen.

14 bMáſod Hólnapba pedig, az hónac hu ſion hetedic napian telly eſęggel meg ſiárada az föld.

15 Es ſióla Noenac az Iſten, monduán.

16 Iöy ki az Bárkából te, az te feleſéged, az te fiaid, és az te feleſégednec fiai te veled.

17 Es minden vadat melly te veled vagyon minden teſtből, mind madarakat, mind barmokat, és minden földön máſió állatokat hozz ki te veled: Iárianac è földen, gyümöltsözzenec és ſiaporodgyanac ez földęn.

18 Ki jöué annac okaért Noe és az ő fiai, az ő feleſége, és az ő fiainac feleſégei ő véle.

19 Minden vadac, minden máſió állatoc, minden repesö állatoc, és minden földön mozgó állat, az ő nemec ſierint ki jöuénec az Bárkából.

20 Es eppîte Oltárt Noe az Wrnac, és vön minden tiſita állatból, és minden tiſita repesö állatból, és áldozéc égö áldozattal azon az Oltáron.

21 Es illatozá az Wr aztà kedues illatot, és monda az Wr az ő ſiiuében: Nem átkozom meg többé az földöt az emberért, iól lehet az Embernec ſiiuénec gondolattya gonoſi az ő iffiuſágától fogua, és többé el nem veſztem mind az élö állatokat, az mint moſt czelekedtem.

22 Ennec vtánna mîg az föld léſien, vetés és aratás, hideg és meleg, Nyár és Tel, az Nap és az Ettzaka meg nem ſiünnec.

IX. Réſz.

Az Iſten meg áldgya azokat kic az özön vizből meg maradtac vala, az hus meg etelis meg engedi nekiec. De az Ember ölést meg tiltya nagy feniterkel. Es ſöuetſéget ſzerez, vélec hogy ſohatöbbe ez világot el nem vesztí özön vizzel, melly dolognac bizonſagára adgya az Eegen az ſiuaruánt. Az Noe meg reſzegedic az borrul, kit mikor az Cham meg neuetet vólna, meg átkozza azt Noe, az keresztyéneket pedig meg áldgya.

1 ANnac felötte meg áldá Iſten az Noet és az ő fiait, és azt monda nekiec: Gyumölczözzetec, és ſokaſódgyatoc, és töltſétec bę az földet.

2 Es töletec valo félelem és röttegés légyen minden földi vadakon, minden Eegi madarakon, minden földön járó állatokon,

az tengernec minden halain, mellyec mind az ti kezetekbe adattattac.

3 [a] Minden mozgó és élő állat légyen nektec eledeltekre: mint az főldnec füuét, azonképpen adtam mind azokat nektec.

4 [b] De az húſt az ötet eleuenítő vérrel meg ne egyetec.

5 Bizonyára pedig az ti véretekért mellyben vagyon az ti élő lelketec, boſſúút álloc, minden vad állaton boſſúut álloc, és minden emberen, és az embernec véreiért boſſúút álloc az ő attyafián.

6 Az ki az embernec vérét ki ontya, ember által ontaſſéc ki viſſontag annac vére, mert az ő ábrazatyára teremtette Iſten az embert.

7 Ti pedig gyümölczözzetec és ſokaſodgyatoc, ſiaporîtſatoc és ſiaporodgyatoc az főldön.

8 Es ſóla az Iſten az Noenac és az ő fiainac ő vele, ezt monduán.

9 En ſiöuetſéget ſzerzec ti veletec és az ti vtánnatoc valo magotockal.

10 Es minden élő állatockal mellyec veletec vadnac, mind madarac közzül, barmoc közzül, és főldnec minden vadai közzül, mellyec veletec vadnac, az Bárkából ki iött állatoktól fogua az főldnec minden vadaiglan.

11 Szöuetséget tészec mondoc ti veletec, hog ſoha ez után minden teſtel nem veſi özön víz miatt, és nem léſien ſoha többé özön víz az főldnec el veſztéſére.

12 Es monda az Iſten: [c] Ez léſien az ſiöuetſégnec iele, mellyet én vetec én közöttem és ti közöttetec, és minden élő állat között, melly ti veletec vagyon, mind öröcké való idökre.

13 Az én Iuemet helheſztetem az fellegekbe, melly az én közöttem és ez föld között való ſiöuetſégnec iele léſien.

14 Es léſien hogy mikor fellegeckel az Eeget bé fedezem az föld felött, ackor meg tetzic az én Iuem az feilegben.

15 Es meg emlekezem az én ſiöuetſégemről, melly vagyon én közöttem és ti köztetec, és minden teſtből való élő állat között, és nem léſien ennec vtánna özön víz az földnec el veztéſére.

16 Mert mikor leiend az én Iuem à fellegekben, meg tekintem azt hogy meg emlekezzem az öröcké való kötéſről Iſten között és minden élő állat között, minden teſtuel egybe, melly az földön vagyon.

17 Es monda az Iſten az Noenac: Ez az ſiöuetſégnec iele, mellyet vetettem én köztem és minden teſt közt, melly vagyon az földön.

18 Valánac pedig az Noe fiai, kic az Bárkából ki iöttec vela. Sem, Cham és Iáphet. Az Cham pedig az Chanaannac Attya.

19 Ezec

[a] Az özön vizet követő ételre az emberec által ölendő állatokra nézue azt mondja hogy minden állatot az ő [illegible] hogy ezekben is nem engedi hogy minden állatot meg egyenec. Leuit. 11. Deut. 14.

[b] Mely eſtben való vtalgatáſtól Chriſtus el tiltotta meg engedi hogy minden meg együnc, Mat. 15. Rom 14. 1. Cor 8. 1. Tim. 4.

[b] Noha meg engedi Iſten az húſ ételt az özön víz után, mind az állatal az vert meg tiltya azért, hogy az vértől óltamazván magokat, az emberi véreinec kiontásától is ſzondolgyanak. De ezt Iſtis most tudni illic az vérnec meg nem ételetől ſzabadoſſabb gyanu ſzerint az Apoſtoloc azt, Actor. 15. pogányoktol

[c] Ezzel tészen bizonyoſſá hogy ſoha az vilá[illegible] el nem veſzti, és fogadáſának jelet vert az égre.

tiltyac Chriſtus tanyéke miatt vtánna az az Sidókért, mig tudia illic azoc meg erőſſödnec az hitben.ere.

19 Ezec az Noe három fiai, kic
által eſmét el ſzaporodéc az egéſi
föld.

20 Es kezdè Noe ſöllöt plán-
tálni, miuel hogy az földnec mi-
ueléſére adta vala magát

d. Noe megrészegedic az bortul es meg neuette tec az Chamtul.

21 d Es minec vtánna iuot vól-
na annac borában, mèg réſzegedéc, és az ö Sátoranac közepette meg mezítelenité magát.

22 Es mikor látta vólna az Cham az Chanaannac Attya az
e. Vagy. Ruhaiat. ö atyánac mezítelenſégét, e meg mondá az ö két atyafianac az vtzán.

23 Ackor SEM és Iáphet az ö
felſö ruháiát véuén, magoknac ketten vállokra vetéc, és hátra menuén ö hozzá járúlánac és bę fedezéc az ö Atyoknac mezítelenſégét. Az ö ortzáióc pedig miuel hogy el fordítattac valánac, nem látác az ö Atyoknac mezítelenſégét.

24 Fel ſerkenuén pedig az Noe az borböl, meg tudá àmit ezelekedet vólna ö véle az ö kiſſebic fia.

f. Megátkozza Noe az Chamot, megáldgya à Semet es az Iáphetet

25 f Es monda: Atkozott léſſen az Chanaan, ſiolgáknac ſiolgáia léſſen az ö atyafiai között.

26 Annac vtánna monda: Aldot az WR, SEMNEC Iſtene, és az Chanaã ſiolgáioc légyen nékiec.

27 Szaporitſa az Iſten az Iáphetet, és lakozzéc az Semnec Satoriban, és légyen az Chanaan nekiec ſiólgáioc.

28 Eele pedig az NOE az özön víz után három ſiáz, ötuen eſtendöt.

29 Es vóltac az Noenac tellyes napiai, kilentz ſiáz, ötuen eſtendöc. Es meg hala.

X. Réſz.

Iria Moſes az Noe három fiainac ſzaporodáſokat, es minden népeknec azokrul való terjedéſeket.

1 EZec pedig az Noe fiainac Semnec, Chamnac és Iáphetnec nemzetſégi, kiknec az özön víznec vtánna lettec fiai.

a. IAPHET nemzetſegei, ki az Noenac elsö fia volt.

2 a IAPHETnec fiai: Gomer, Magog, Madai, Iauan, Thubal, Melech és Thiras.

3 Az Gomer fiai pedig: Aſchenaz, Ripháth, és Togorma.

b. Vagy. Nemzetſegeknec ezekböl ſzarmaztac ki kibirtac az vtán az pogányok az ö földeket.

4 Az Iauannac pedig fiai. Eliſah, Tharſis, Citthim és Dodanim.

5 Ezektöl oztattac meg az vtán az b Pogányoknac tartományoc az ö földekben, minden nemzetſég az ö nyelue ſierint, az ö nemzetſégekben való czeledec ſie rint.

c. CHAM nemzetſegi, ki leg hetſedic fia volt Noenac.. Geneſ. 9. Ver 24

6 c CHAMnac pedig fiai: Chus, Miſraim, Put, és Chanaan.

7 Az Chuſnac pedig fiai: Seba, Hauilah, Sabthah, Raamah, Sabtheca. Az Raamahnac pedig fiai, Seba és Dedan.

d. NIMROD elsö fejedelem ez világon

8 Annac felötte az Chus az nemzé az d NIMRODOT, ez kezde hatalmas lenni az földön

e. Hatalmas vadaſzonac mondgya Nimrodot, nem az oktalan állatokonac vadaſzaſaert, hanem az kegyetlen birodalomert.

9 e Ez hatalmas vadáſió vala az WR elött, azért ſioktác mondani (példa beſzédben:) Ez olyan hatalmas vadáſi az WR elött, mint az Nimrod.

10 Es az ö birodalmának kez-

dete vólt Bábel, Erech, Achad, és Chalneh, az Sinárnac földében.

Az Nimrod meg nem elegeduen a Babyonia birodalmával, Assyriaban is birodalmot szerez magának és epputi az nagy Niniuét.

11 Ez földről ment az után Assyriába, holott epité Niniuet, Rehoboth várost, és Chalaht,

12 Es Resent Niniue között és Chalah között, az (à Niniue) felötte igen nagy város.

13 Az Nisraim pedig nemzé ezeket: Ludimot, Anamimot, Lehabimot, és Naphthuhimot.

14 Pathrusimot és Chasluhimot, és az Caphtorimot, kitöl származtac az Philistinusoc.

15 Chenaan pedig nemzé Sidont az ö elsö szülötét, és az Hethet.

16 Az Iebusæust, Emorræust, és az Girgasæust.

17 Az Hiuæust, Harkæust, és Sinæust.

18 Aruadæust, Tzemaræust, Hamathæust, és az után el teriedénec az Chananæusoknac czelédi.

Chanaan földenec határa.

19 Vólt pedig az Chananæusnac határa, Sidonból az mellyen mennél Gerárba, mind Gazaîg, és onnét esmét az mellyen kell menni Sodomába, Gomorrába, Admáhba és Seboimba mind Lesasglan.

20 Ezec az Chamnac fiai az ö czelédgyec sierint, az ö nyeluec sierint, az ö földekben az ö népec között.

21 Touábba az SEM-nekis Iönec magzati, minden Eber fiainac Attyának, az Iaphetnec ki leg nagyob vala, atyafiának,

22 *f* Az Semnec azért fiai: Elam, Assur, Arphacsad, Lud és Aram.

23 Aramnac pedig fiai: Vs, Hul, Gether, és Mesech.

24 Arphacsad pedig nemzé Selaht, Selah pedig nemzé Ebert.

25 *g* Az Ebernekis Iönec két fiai: Az eggyiknec neue Peleg, miuel hogy az ö ideiében oszlott meg az föld, Az ö atyafiának pedig neue Ioctan.

26 Az Ioctan pedig nemzé Almodadot, Selephet, Hasarmauethet és Ierahót.

27 Hadoramot, Vzalt, és Diclahót.

28 Obált, Abimáelt, és Sebát.

29 Ophirt, Hauilahót, és Iobabot: mind ezec Ioctan fiai vóltanac.

30 Es vólt ezeknec lakásoc Mesától fogua mellyen mennec Sepharaba, mind az Nap keleti hegyekig.

31 Ezec az Semnec fiai az ö czelédgyec sierint, az ö nyeluec sierint, az ö földekben, az ö népec között.

32 Ezec az Noe fiainac czelédi az ö nemzetlegec sierint az ö népec között, és ezektül saporodánac el az népec ez földön az özön víznec vtánna.

f Sem mennyezetsegi ki az Iaphet után vala fia vólt Noenec, mert Cham leg kisseb volt. Gen. 9.

Azért az SEM nem elsö fia az Noenac az mint nemelyec alittyác, miuel hogy elöl belhezteti az neuetzetben, hanem elsö az Iapheth. viola sóert kisseb az Cham. közepsö az SEM melly dolog innet tetszic meg, mert bizonyos dolog hogy Noe mikor 500 esztendös vólna, ackor kezdet nemzeni, Gen 5 Az özön vizkor vólt 600. esztendös. Gen: 7. Ackor pedig SEM vólt 98 esztendös. Gen 11. Tehat mikor Noe vólt, 502 esztendös, ackor nemzette Semet Iapheteth eláb két esztendöuel.

g Peleg, az az, oszlas ke meg oszlanec.

ackor szakitic mikor az nyeluec Babyoniánál Nemellyec pedig azt mondgyac hogy noha az Noe fiai az földet meg oztoztac volt ö magoc között, Peleg születesenec ideien, de azert az vtánsoc idö multua szakadoztac el egy mástul Babeltöl, &c.

XI. Rész.

Az Emberec az özön viznec vánna mikor meg saporodtac vólna, ez egy helyen nem lakhatnánac, minec elötte ez világra el oszlana-

oſlanának, kezdénec eppiteni keuelyſegből egy városſt és egy nagy tornyot, kiknec tgyokezeteket Iſten meg bantya, az ő nyelueknec valoztatáſa altal. Az után elő ſamlallya Moſes Semnec nemzetſégéc mind Abrahamig, kit az Iſten Chaldeabol ki hi.

1 MInd az egéſi föld pedig egy nyeluen ſiól vala, és az ſióláſnac beſéde egy vala.

2 Es mikor Nap kelet felől ki indúltac vólna, találánac az Sinhar földében egy mezőt, és lakozánac ott.

3 Es mondánac egy máſnac: Ier czinállyunc Téglákat, és tűzzel égeſsűc meg azokat, és az téglác kő gyálánt valánac ő nékiec, és az enyw méſi gyalánt.

4 Mondánac añac okaért: Iertec epitſűnc magunknac városſt és Tornyot, mellynec magaſſága az éget érie, és illyen módon ſierezzűnc magunknac neuet, mert netalám el oſilunc az egéſi földnec ſiinére.

5 Le ſiálla pedig az WR hogy látna azt az Városſt, és az Tornyot mellyet eppitenec vala az embernec hai.

6 Es az WR [a] mondott vala: Imé ez nép egy, és mindnyáián nékiec egy nyeluec vagyon, és miuel hogy ezt kezdettéc moſtá miuelni, ez után ſemi meg nem tarthattya őket, hogy ſimte ezenképpen ne czedekedgyenec mindeneket az mellyeket vakmerőképpen el végeztec czelekedni.

7 Nò azért [b] ſiállyunc alá, és veſieſsűc eſiét ott az ő nyelueknec, hogy egy máſnac beſédét meg ne értſéc.

8 Illyen módon ſieleztette vala el őket az WR onnét, az egéſi földnec ſiinére, és meg ſiűnénec epiteni azt az városſt.

9 Annac okaért neuezé annac neuét Bábelnec, miuel hogy az WR ott veſitette vólna eſiét az egéſi földnec nyeluénec, és onnét ſieleſitette vólna el őket az egéſi földnec ſiinére.

10 Ezec az [d] Semnec nemzetſégi. Az Sem ſiáz eſitendős korában nemzé Arphacſadot, az özön víz után két eſitendőuel.

11 Es élt az Sem minec vtánna nemzette Arphacſadot, őt ſiáz eſitendeig, és nemzet fiakat és leányokat.

12 Az Arphacſad éle harmintz őt eſitendőt, és nemzé az Selaht.

13 Es élet az Arphacſad minec vtánna nemzette Selaht, négy ſiáz és három eſitendőt, és nemzet fiakat és leányokat.

14 Az Selah éle harmintz eſitendőt, és nemzé az Ebert.

15 Es éle az Selah minec vtáña nemzé Ebert, négy ſiáz három eſitendőt, és nemzet fiakat és leányokat.

16 Eelé pedig Eber harmintz négy eſitendőt, és nemzé Peleget.

17 Es éle Eber minec vtánna nemzé Peleget, négy ſiáz harmintz eſitendőt, és nemze fiakat és leányokat.

18 Eele pedig Peleg harmintz eſitendőt, és nemzé Reut.

19 Es éle Peleg minec vtánna nemzé Reut, két ſiáz kilentz eſitendőt, és nemzet fiakat és leányokat.

BABEL.

d: SEMNEC nemzetſegi

ARPHACSAD.

SELAH.

EBER.

PELEG

REV.

a: Vagy, monda.

b: Az Iſtenſégben való ſzemelyekről nagy bizonſág hogy azt mongya ſiallyunc alá veſſeſsűc eſiet. &c

c Nyeluecknec valtozáſa.

20 Az Reu pedig éle harmintz
SERVG. két eſtẽdõt, és nemzé à Serugot.
21 Es éle az Reu minec vtánna nemzé az Serugot, két ſiáz hęt eſtendeſig, és nemze fiakat és leányokat.
22 Eele pedig Serug harmintz
NACHOR. eſtendõt, és nemzé az Nachort.
23 Es éle az Serug minec vtáña nemzé Nachort, két ſiáz eſtendõt, és nemze fiakat és leáñokat.
24 Eele pedig Nachor huſion kilentz eſtendõt, és nemzé az
THARE. Tháret.
25 Es éle Nachor minec vtánna nemzé Tháret, ſiáz tizenkilentz eſtendõt, és nemze fiakat és leá-
ABRAM. nyokat.
26 Eele pedig Tháre hetuen eſtendõt, és nemzé[e] Abramot, Nachort, Harant.
27 Ezec azért à Thárenac nemzetſégi. Az Thare nemzé Abrámot, Nachort, Harant, Az Haran pedig nemzé Lotot.
28 Meg hala pedig Haran az õ Attyánac Tharenac ſieme elõtt, az õ ſiületéſének földében, tudni illic Chaldęanac városában. Vr neuõ városban.
29 Võnec pedig magoknac feleſéget Abram és Nachor. Az Abram feleſégének neue Sárai. Az Nachor feleſégének néue Milchah Harañac leanya, melly Haran Attya vólt Milchahnac és Iſchahnac.
30 Az Sárai pedig meddõ vala, és nem vala nékie magzattya.
31 Fel võue pedig Tháre Abramot az õ fiát, és az Lotot Haran nac fiát, az õ vnokáiát, és az Sarait az õ Menyét, az Abramnac az õ fiának feleſégét, és ki iõuénec eggyût az Chaldęának Vr neuũ városából, hogy mennénec Chanaannac tartományába, és mikor iutottác vólna Haranba, ott maradának.
32 Es lõnec az Thára életének napiai két ſzáz õt eſtendõc, és meg hala Tháre Haranban.

Bálnáry. 34. nac és bálnányozó beſznec el rauzataſának példája.

XII. Réſz.

Meg iela Moſes hiſtoria ſorint à Abramnac Iſtentől való ki hiuatalát az õ lakra földéből, és az Chanaan földére való búdoſáſa, honnét az ſhſégnec miatta kénſeriectic Ægyptumba budolni, holott feleſégét el vitteti az Pharaó, de eſmét nęki meg adgya éppen, es Abramot meg atzándekozuán bękeſéggel el botſatya, &c.

1 Ezt mondotta vala pedig az WR az Abramnac: Eregy ki à te földedből, az te rokonſágid közzül, az te Atyádnac házából, az földre az mellyet mutatandoc néked.
2 Es nagy nemzetſégnec Attyáuá teſſec tégedet, és meg áldalac tégedet, és fel magaztalom az te neuedet, és léſſeſſ áldás.
3 Meg áldom azokat az kic tégedet meg áldanac, az kic pedig meg atkoznac régedet, meg átkozom azokat, [4] Es földnec minden nemzetſégj meg áldatnac te benned.

az Az Meſſiáſnac el bóraſátſa felől való igęretet meg vſitya Iſten az Abramnac.

[e] Noha az Moſes á meltóſagra nęzue elől beſzéli az Abrahamot, de ſemmiképen nem lehetſeges hogy elſő fia légyen az Tháretic, es hogy 70. eztendős korában nemzette volna Abrahamot, mert Tháre 205 eztendőt élt, mikor pedig Thare meghalt, akkor 75 eſztendős vólt Abraham, hanem Tháre 70 eztendős korában nemzette Abrahamot, és Abraham 75 eſztendős vólt mikor az Attya meg hólt, tehát az Tháre ezzel 145 eztendőt élt volna, és 60. eztendőt nem találnánc meg az õ idejében. Igy kell azért érteni hogy az Tháre 130 eſztendős korában nemzette Abrahamot. Mert vęgy ki az 205. eſztendőből 75. eztendőt, az mennyi idős vólt Abraham mikor meghólt Tháre. és marad 130. eztendő, enni idős vólt Tháre mikor Abrahamot nemzette, &c. Teuelęgenec azért az kic azt mondgyác hogy az 60. eztendőt Iſten el tuhálta, hogy az ítélet napiáról ſemmi bizonyoſſ ne tudnánc.

4 Mikor pedig Abram kí menne Haranból, az mint az WR mondotta vala nékie: Az Lotis el méne ő véle, Az Abram pedig hetuen őt eſitendős vala, mikor ki méne Haranból.

5 Es fel vőué Abram az ő feleſégét az Sárait, és az ő attya aſiának fiát, à Lotot, és minden ioſiágát marháiát mellyet kereſtec vala, és minden ſiemellyeket [b] mellyeket ſierzettec vala Harabã, kic el indúluán hoǵ meńénec Chanaan földére, végezetre oda iutának.

b: vagy lelkeket.

6 Es által méne Abram az földön mind Sichemîg, à Morechnec czerfás mezeiéig, az Chananęuſoc valának pedig ackor abban az tartomáńban.

7 Annac okaért meg ielenéc az WR az Abramnac, és monda nékie: Az te Magodnac adom ez tartomáńt, és epite ott Oltárt az WRnac, ki meg ielent vala néki.

8 Az után el méne ońét à hegyre, melly Bethelnec Nap kelet felől valo réſiére vagyon, és ott voná fel Sátorát, Bethelt Nap nyugatra, és Ait Nap keletre hagyuán, és ott Oltárt epítuén az WRnac, az ő Neuét ſegitſégül hiuá.

9 Es el méne Abram, [c] ſiőnetlen menuén az Chanaan földénec dęl felől való réſiére.

c: Az az, nagy ſietteggel.

10 Vala pedig azon az földön ęhſég: Annac okaért alá méne Abram Ægyptumba, hogy ott ęlne mint egy iőueuény, mert nagy ſiükſég vala az Chanaan földen.

Abram Ægyptumba megyen az ęhſég elől.

Emberi evőtlenſegnec es gyarloſagnac peldáia.

11 Es mikor el közelgetet vólna Ægyptumhoz, monda az ő feleſégénec az Sárainac: Moſtan látom hogy te felőtte ſiép ábrazatú aſſiioni állat vagy. [d]

d: Tudni illic, az Ægyptumbeli aſſzſzonyi allatokhoz kepeſt.

12 Es ez kőuetkezhetic: Hogy az Ægyptumbéliec latuán tégedet, azt mondgyác: Ez ennec feleſége, ſ-meg őlnec engemet, és tégedet eleuen meg tartanac.

13 Mondgyad azert kerlec hoǵ én Húgom vagy, hogy te érőtted iól légyen az én dolgom, és az én lelkem éllyen te érőtted.

14 Lőn annac okaért, hogy mikor bę menne Abram Ægyptumba, látnác az Ægyptumbéliec hogy felőtte igen ſiép ábrazatú vólna az Sárai.

15 Es látuán őtet az Pharaó fő fő ſiólgaj, ditſeréc azt az Pharaónac, és el viuéc őtet az Pharaó vduarába.

16 Es az Abrammal iól tőn ő érőtte, és valának ő nékie iuhai, őkrei, ſiamári, ſiólgai, ſiólgáló leányi, nőſtéń ſiamári és teuei.

17 Meg veré pedig az WR az Pharaót felőtte nág tſapáſockal, és az ő vduara népétis à Sáraiért, az Abram feleſégeiért.

Az iſten megbüntetí az királyokat az hitetlen tett boſſzuſagáért.

18 Az Pharaó annac okaért az Abramot hiuatuán, monda nékie: Miért miuelted ezt én velem? Miért nem mondottad meg énnékem hogy tenćked Feleſéged vólna?

19 Miért mondottad ezt: En húgom? hogy arra nézue azt magamnac feleſégül venném. Moſtan annac okaért im hól az te feleſéged, vîdd el és mennyel.

20 Es paranczolatot ada Pharaó ő felőle mind az ő ſiólgainac, kic el botſátac ötet, mind az ő feleſegét, és minden marháiát valamelly ðué vala.

XIII. Réſz

Abram és Lot ki iőnec Ægyptumból az boua ghiſég miatt mentec vala. De mikor egyűt nem maradhatnának, el válnac egy maſtul, Az Iſten meg jelenic Abrámnac és igeri néki az Chanaan főlder, és az ő maguának meg ſaporitáſát.

1 FEl iőue annac okaért Abram Ægyptumból, ő és az ő feleſége, és minden valami ő ioſiága marháia vala, és az Lot ő véle egyetembe, az Chanaannac dęl felől való tartományába.

2 Az Abram pedig igen gazdag vala barmockal, Ezüſtuel és Arannyal.

3 És az melly úton el ment vala azon úton fel iőue, dęl felől való tartomáñból mind Bethelig: Es az helig holott elől ſier néki Sátora vala, Bethel és Ai között.

Gen: 12. 4 Az Oltárnac helyére, mellyet ott elől ſier czinált vala, holott az Abram az WRnac Neuét ſegitſégül hiuá.

5 Az Lotnakis pedig ki az Abrammal iár vala, valának iuhai és ökrei, és Sátorai.

a: Az az, Nem vala nekic az föld elég, hogy ott lakhatnanac eggyűt

6 Es immár az föld nem [a] ſienuedhet vala, hogy eggyüt laknánac, mert ſoc ióſágoc marháioc vala, és eggyüt nem maradhatnac vala.

7 Honnét támada verſengés az Abramnac barom páſitori között, és az Lotnac barom páſitori között. Mert az Chanaanęuſoc és az Perizęuſoc laknac vala ackor azon az főldön.

b: Attyafiac közt való egyeſségnec, es békeſségnec példája.

8 [b] Monda azért Abram à Lotnac: Kérlec hogy ne legyen verſengés én közöttem és te közöt ted, az én páſtorim között és az te páſtorid között, mert atyafiac vagyunc.

9 Auagy mind az egéſi föld nintſené te előtted? Kérlec válly el tőlem, ha bál kęzre menędeſi, én Iob kęzre megyec, ha Iob kęzre menendeſi, én bál kęzre megyec.

10 Fel emelvén azért Lot az ő ſiemeit, látá hogy az Iordánnac minden mezeie vizes föld vólna. Mert minec előtte el veſztette vólna az WR Sodomát és az Gomorráth, ollyan vala mint az WRnac kerte, és mint az Ægyptumnac földe, az Soárnac minden környéke.

c: Ert az Jordan vize mellet valo mezőſeget.

11 És válaſztá magának az Lot az [c] Iordánnac egéſi mezeiét, és méne Lot Nap kelet felé, és illyen módon el válának egy máſtól.

12 Az Abram lakozic vala az Chanaannac tartományában, és az Lot lakic vala az mező városokban, és Sátorát fel voná Sodoma felé.

13 Az Sodománac lakoſi pedig gonoſſoc valának. Es az WR ellen felőtte igen vétkeztenec vala.

14 Az WR pedig monda az Abramnac, minec vtánna el váléc Lot ő tőle. Emeld fel moſtan az te ſiemeidet és tekincz az helyről az holott vagy Eſſakra, Dęlre, Nap kelette és Nap nyugatra.

15 Mert

15 Mert mind az egéſi földet az mellyet látſi, néked adom: Es az te Magodnac mind öröcké.

16 Es ollyanná téſſem à te Magodat mint az földnec porà, hogy ha valaki meg ſzámlálhattya az földnec porát, az te Magodatis meg ſzámlálhattya.

17 Kelly fel és járd el ez orſzágot az ö hoſſzára és ſzéleſſégére, mert néked adom azt.

18 Elöb mozdîtá azért Sátorát az Abram, és el menuén lakozéc az Mamrénac mezeién, melly Hebron mellet vagyon, és ott az WRnac eppîte Oltárt.

XIIII. Réſz.

Abram meg ſabadittya az rabſágrûl az Sodomabelieket, Gomorrábelieket és az Lotot minden marhalockal egybe, az királyoc tizrelic az Abramot az diadalomért. Melchiſedec Papis elebe megyen, meg áldgya Abramot, kinec az Abram tizedet adgya az nyereſegnec, de maganac abban ſemmit nem akar venni.

LÖn pedig Amraphelnec Sinar királyánac, és Ariochnac, Eláſár királyánac, Chedorlaomernec Elam királyánac, és az Thidalnac az Pogányoc királyának ideiekben.

2 Hadat támaſtának ezec à Sodomabéli Bera király ellen, az Gomorrabéli Birſa király ellen, az Admabéli Sibna király ellen, az Siboimbéli Semeber király ellen, és az Beláhnac királlya ellen, melly Beláh az, az mellyet Soárnac hínac.

3 Mind ezec egybe gyülénec Siddimnec völgyében, melly immár moſtan az Sós tenger.

4 Tizenkét eſitendeſig ſiolgáltac vala az Chedorlaomer királynac, és tizenharmadic eſitendöben ellene támadtac vala.

5 Tizen negyedic eſitendöben azért el iöue Chedorlaomer, és az királyoc kic ö véle valának, és meg vérec az Oriáſokat Aſtheroth Karnaimban, és az Zuzçuſokat az HAMban. Es az Emçuſokat az Ciriathaim mezeiében.

6 Es az Horçuſokat az ö hegyeken, az Seir hegyén, mind az Parannac mezeiéig, melly vagyon az puſita mellet.

7 Es meg téruén menénec Hen Miſpatba, melly moſt az Cades, és el puſitîtác az Amalechitáknac minden tartományokat, és az Emorrçuſokat is kic laknac vala Haſeſon thamárban.

8 Annac okaért ki méne az Sodománac királlya, és az Gomorránac, Admáhnac, Seboimnac, Beláhnac, az az, Soárnac királlya, és meg ütközénec azockal az Siddimnec völgyében.

9 Tudni illic, Chedorlaomerrel Elámnac királlyáual, és Thidallal az Pogányoc Királlyáual, Amraphellel az Sinarnac királlyáual, és Ariochual az Eláſárnac királlyáual, négy király öt király ellen.

10 Az Siddimnec völgye pedig böwelkedic vala enywnec[a] vermeiuel. El futamodánac pedig az Sodománac, és az Gomorráhnac királlya, és eſénec azokba, az többi pedig el futánac à hegekre.

a: vagy, Mébnec.

11 Es el viuéc Sodománac és Gomorráhnac minden gazdagſágát,

ſágát, és minden eledelcket, és el menénec.

12 El viuéc Lototis az Abram attyafiának fiát minden marháiával egybe, és el menénec, mert az Lot lakic vala Sodomában.

13 El iöue pedig egy, ki el ſialadot vala, és meg monda az Eber nemzetiből való Abramnac, ki lakic vala az Emorręus Mamrénac az Eſcholnac és az Hanernec attyafiának mezeién, kic az Abrammal ſiöuetſéget ſierzettec vala.

b Abrammac viteſſége, ki meg vér házanépével es valami kés ues poganyokal negy királ.

14 Meg hallá azért b Abram hogy az ö attyafia fogſába eſett volna, és fel fegyuerkezteté az ö házában neuekedet ſiolgai közzöl, viadalhoz három ſiáz tizen nyóltzat, és vtánnoc méne mind Danig.

15 És meg oſitá ſeregét azoc ellen ettzaka, ö és az ö ſiólgai, és meg veruén üzéc öket mind Hobaig, melly Damaſcuſnac bal kęz felöl való réſiéröl vagyon.

16 És viſſza hozván minden gazdagſágot, az Lototis az ö ioſiágával egybe viſſza hozá, annac felötte aſſzſzony állatokat és ſoc népet.

17 Ki méne annac okaért à Sodománac királya ö eleibe, minec vtánna meg tert vólna ö az Chedorlaomernec és az ö véle való királyoknac meg vereſéből, az Soárhnac vòlgyebe, melly király völgyénec neueztetic.

MELCHISEDEC.

Pſal 19. Ebr: 7.

18 Az MELCHISEDEC pedig az Sálemnec királya, vön (Abram eleibe) kenyeret és Bort, és ö miuel hogy az Magaſſágos Erös Iſtennec Papia vala.

19 Meg áldá ötet, és monda: Aldot az Abram az Erös Magaſſágos Iſten elött, az Meńnec és Földnec Bíróia elött.

20 És áldot az Erös magaſſágos Iſten, ki az te ellenſégidet adta az te kezedbe. Adá azért (az Abram) tizedet mindenekből ö nékie.

21 És monda az Sodománac királya az Abramnac: Add meg énnékem az népet, és egyeb nyereſéget végy magadnac.

22 Ackor monda Abram az Sodoma királyának. c Fel emeltem az én kezemet az Magaſſágos WR Iſtenhöz, az Meńnec Földnec Bíróiához.

c Az az, meg eskötem fel emelt kézzel iſtennec.

23 Hogy ſemmit abban az mi tiéd czac egy fanal ſiálatis, vagy egy ſaru kötöt el nem véſſec, hogy ne mondhaſſad azt: En gazdagittottam meg az Abramot.

24 Azoktól meg válua, az mit meg öttenec ez ſiólgác, és az férfiaknac réſſec kiuöl, kic én velem el iöttec vólt, az Aner, Eſchol, Mamre, ök vegyéc ki az ö réſſeket.

XV. Réſz.

Igeretet teſzen Iſten Abramnac az ö nemzetſégének meg ſzaporittaſáról, es hogy noha az ö nemzetſége ſoc eſtendeig rabſágban leſzen, mind az által meg ſzabaditya azokat es az Chanaan földét nékiec adgya, melly dolgot az Iſten bizonyó jelekkel meg erösíte

Ezek-

1 EZeknec vtánna ſióla az WR az Abramnac látás áltál, ezt monduán: Ne fély Abram. En payſod vagyoc te néked, az te iutalmad felette igen bőwſéges.

2 Es monda az Abram: WRam Iſten, Mit adnál ennekem holott én magzatoknélkül élec, és az kire az én házam ſiáll, ez Damaſcumbeli Eliezer?

3 Eſmét monda Abram: Imé ennékem nem adtál magot, és imé az én házámban neuekedet ſiólgám leſien az én örökőſöm.

4 Es imé ſióla az WR ő néki, monduán: Ez nem léſien te örökösöd, hanem az ki ſiármazic te tőled, az léſien az te örökösöd.

5 Es ki viué őtet és monda: Tekints fel moſtan az Eegre és ſiámláld meg az czillagokat, ha azokat meg ſiámlálhatod. Es monda nékie: Igy léſien az te magod.

6 Es hűn az Iſtennec, és az tulaydonitatée őnéki igazſágára.

rom. 4. 7 Es monda nékie: En vagyoc az WR ki tégedet ki hoztalac azChaldęanac városából, Vrból, hogy néked adnám ez földet, hogy bírnád azt örökſég ſierint.

8 Monda pedig (az Abram:) WRam Iſten, miről tudhato m meg hogy ez földet bírom.

9 Es felele néki: Hozz énnékem három eſitendős űſőt, három eſitendős keczket, és három eſitendős Koſt, Gerlitzet és Galamb fiat.

10 El hozuán azért mind azokat, ketté vagdalá azokat, és mindeniknec fele réſiét az máſic fele réſie ellenébe helyheztette vala, De az madarakat ketté nem vagdalta vala.

11 Es mikor az madarac eſnénec az tagokra, az Abram el űzi valá azokat.

12 Mikor pedig az Nap immár el nyugodnec, az Abramra nagy álom eſéc, és nagy felelem, és ſetétſeg vőué őtet környűl.

13 [a] Es monda az WR az Abramnac: Bizoňyal tudgyad hogy az te Magod iőueuény léſien idegen földön, és ſiolgálnac az idegen földön valóknac, és őket nyomorgattyac negy ſiáz eſtendeig. [b]

14 Es az népet az mellynec ſiolgálnac én meg ítélem, és annac vtánna ki iőnec nagy gazdagſágual.

15 Te pedig az te atyaidhoz mégy nagy békeſeggel, és el temettetél ió vénſegben.

16 Es ők negyedic ember nyom el mulua, ide meg térnec. Mert az Emorręuſoknac hamiſſagoc, még bę nem tőlt.

17 Es lőn hogy mikor az Nap immár el ment volna és ſetéſég vólna, imé egy füſtölgő kemenze láttatéc, és tűzes világoſſág, melly

a: Az Iſten iőuendet mod Abramnac, az ő nemzete jegnec Aegyptumban va o fogſágarol es onnet valo meg ſzabadulaſarol

b: Moſes, Exod 12. 40. extendőt tulaydonit az Sidoltanac Ægyptusbeli fogſágonnac Hogſot azt kell meg tudnı, hogy ez extendőket nem attól az időtűl kel ſzámlalni mikor Iacob Aegyptusba mene gyen, hanem az Abrahamnac hiuatalatol fogua, mert akkor mindgyarast bádoſiac Mikor pedig Abrahá kiűlt Chaldeatol 215 extendős volt az vtan 215 extendőual ſzámlaltatic iſác Gen. 21. iſác 65. extendős korábanſzűlt iácobnal iácob 130. extendős korában mégyen, Aegyptusba, ez teſzen 215 extendőt De Moſes 430 extendőt mond ebből azért nem kiaz 215. marad 215. Azért Aegyptusban voltac 215. egéſz extendeig.

melly által megyen vala az el vagdaltatott tagoc között.

18 Az napon tön az WR Szövetséget az Abramal, ezt monduan: Az te Magodnac adom az tartomáńt, az Ægyptumnac folyó vízeiétöl fogua, mind amaz nagy Euphrates, folyó vízig.

c Sidoiul. Perath.

19 Az Cenęusokat, Cenizęusokat, és az Cadmonęusokat.

20 Az Hitthęusokat, Perizęusokat, az Oriasokat.

21 Az Emorręusokat, Canaanęusokat, Girgasęusokat és az Iebusęusokat.

XVI. Rész.

Az Sárai nem várhattya az Isten igeretinec bę tellyesedesét, az Abramnac nemzétsegéret meg saporodasa felöl, azért az ő bolgaló leányat adgya ő mellete hogy azon fogadgon magnac, ercshe ez az Hagar, el huzi magat, az asszonya ellen faruat emel, ki üzi az hazból az asszonya, meg ielenic neki az Angyal, haza küldi őtet, és az ő fia felöl igeretet tesen néki.

1 ES mikor az Sárai az Abram feleségе nem szülne nékie, vala néki egy Ægyptumból való szolgáló leánya, kinec neue vala Hágar.

2 Monda azért Sárai az Abramnac: Imé az WR bę zárlotta az én méhemet hogy én ne szülljec. Kérlec meny bę az én szolgáló leányomhoz, talám az által meg eppülec. Es engede Abram az Sárai szauának.

a Az Istennec erőtelenségenec példaia.

3 Vöué azért Sárai az Abram feleségе az Ægyptumbéli Hágárt az ő szolgáló leányát, tíz esztendöuel az után hogy Abram az Chanaan földén kezdet vala lakni, és adá azt Abramnac az ő férjénec feleségül.

4 Es bę méne Hágárhoz, ki fogada az ő méhében. Es mikor látta vólna ő hogy fogadot vólna méhében, nem vala bötsületi az ő asszonyának ő elötte.

5 Monda pedig Sárai az Abramnac: b néked kősönöm az én raytam esett bosszúságot. En adtam az én szolgáló leányomat te melléd, és miuel hogy láttya hogy teréhbe esett, semmi bötsülletem nintsen elötte, tégyen itéletet az Isten én közöttem és te közötted.

b vagy: Az én raytam esett bosszu reiad szalyon.

6 Kinec felele Abram: Imé az te szolgáló teányod az te kezedben vagyon, azt miuellyed véle az mi te néked tettzic. Nyomorgattya vala azért Sárai ötet, és el futa ő elötte.

7 De mikor az WRnac Angyala találta vólna ötet az forrás mellet az puztában, amaz forrás mellet, melly vagyon az Súrra ménő út mellet.

8 Monda: Hágar Sárainac szolgáló leánya, honnét iösz és houa mégy? Es az monda: Az Sarainac az én asszonyomnac, elötte futoc én.

9 Ackor monda néki az WRnac Angyala: Tęry meg az te asszonyodhoz, és alázd meg magadat az ő keze alatt.

10 Es annac felötte monda az WRnac Angyala: Igen meg sokasitom az te Magodat, annira hogy sokság miatt meg nem számoltathatic.

11 Az

11 Az vtán monda az WR Angyala: Imé nehezkes vagy, és fiúlsz fiat, neuezed azért ötet [c] Ismaelnec, miuel hogy Isten meg hallotta az te nyomoruságodat.

12 Az pedig léſien fene ember. Az ö keze léſien minden ember ellen, és mindenec keze ö ellene, [d] és minden ö attyafiainac ellenekbe lakozic

13 [e] Es neuezé az Hágar az WRnac neuét, ki ö véle ſiollot vala. Te vagy Isten ki látſz engemet: Mert ezt mondgya vala: [f] Auagy moſtis nem az engem látó vtán latóké.

14 Annac okaért neuezé az forráſt [g] Lachairoj-nac, melly vagyon az Cades es Bered között.

15 Szüle azért Hágar Abramnac fiat, és neuezé Abram az ö fiának neuét, mellyet ſiüle az Hágar, Ismaelnec.

16 Az Abram pedig vala nyóltzuan hat eſztendös, mikor az Hágar ſiülé az [g] Ismaelt.

[c] Ismael az az, meg hallgatta az ember Isten.

[d] Az az, hatalmas léſien birodalma az ö attyafiainac birodalmanal, nem fel tölöc semmit.

[e] Hagar ismeri az Angyalt melyből meg tetzik hogy ez nem teremtetet Angyal volt, hanem az Istennec fia, ki miuel hogy láthato abrazatba ielenik vala meg az kenuethezendö testesülésnek bizonsagaért, annak okaért neuezteté Angyalnac.

ISMAEL. f. Ez verſe ne ſo reſzét ſoc képpē fordittac és magyarazzác le.

[f] Auagy nem latamé az engem látót hatúl. Az az, homalyoſon, mert az kit batúl latunc, homalyoſon latiuc. Tremellius igy fordittya. Auagy nem latoké moſtis, minec vtánna az engem Látót lattam? Az az, noha lattam az Istennec Angyalát, de nám látoc azért az az nem holta n meg. Nemellyec igy fordittyac az mint mi fordittuc, ertelme pedig ez: Ennec előtteis noha ſoc io tetemenyet koſtalcam meg Istennec, mind az által nem vöttem eſzemben magamat, moſtis holott Isten az puztabanis velem vagyon, nem vöttem volna eſzembe magamat, ha az Isten nem tekintet volna ream, és ö nem ebreztet volna fel.

[g] Az az, Belőnec és engem látonac forraſa.

XVII. Réſz.

Az Isten az ö igyretinec megerösitéſére adgya iegyül az környül metéſkedéſt, melyet paranczol hogy meg tartſanac. Az Abramnac és Sarainac el valtoztattya Isten nevét, Igereter reſzen az Isáknac fületéſe felöl, az Ismaelnekis megaldáſa felöl. Környül meteli Abraham magat és minden háza népét.

1 MIKOR pedig Abram kilentzuen kilentz eſztendös vólna, meg ielenéc néki az WR, és monda nékie: En vagyoc az Erös, Mindenható Isten, járy én elöttem ſiüntelen: és légy álhatatos.

2 Es az én Siöuetſégemet helyheztetem én közöttem és te közted, és tégedet felötte igen megſiaporîtlac.

3 Es le búrûla Abram az ö orczáiára, és ſióla ö véle az Isten, monduán.

4 En felölem, ím hól az én Siöuetſégem te veled, Hogy léſieſi te ſoc nemzetſégeknec Attya.

5 Es nem hiuattatic à te neued ez után Abramnac, hanem az te neued léſien [a] Abraham, mert ſoc népeknec Attyáuá töttelec tégedet.

[a] Abraham annit' ſzen, mint ſoc nemzetſégeknec Attya.

6 Es meg ſokaſitalac tégedet felötte igen, azt miuelem hogy ſoc népec ſiármazzanac te töled, Királyokis ſiármaznác te töled.

7 Es helyheztetem az én ſiöuetſégemet én közöttem és te közötted, és az te Magod között te vtánnad az ö nemzetſégekben öröcké való ſiöuetſéggel, hogy legyec te néked ISTENED, és à te Magodnac te vtánnad.

8 Es adom te néked és à te Magodnac te vtánnad, à földet mellyen iöueuény vóltál, tudni illic à Chanaannac egéſi földét öröcké való birodalmúl, és léſiec nékiec Istenec.

9 Añac felötte monda Isten az Abrahamnac. Te pedig az én ſiöuetſé-

uetſégemet meg őrizzed, te és az Magod te vtánnad az ő nemzetſégekben.

10 Ez pedig az én ſőuetſégem, én közöttem és ti közöttetec, és te vtánnad való Magod között, mellyet meg kel tartanotoc, hogy ti közteted minden férfiu [b] környül metéltteſſéc.

11 Környül metellyétec pedig à ti férfiui teſteteknec bőrénec eleit, és az léſſen az én közötem és ti köztetec való ſőuétſégnec lele.

12 Minden férfiu annac okaért nyóltzad napon az ő ſzületéſe vtan környül metéltteſſéc ti köztetec az ti nemzetſégtekben, akar házatokban neuekedett ſiolga, akar pénzen vött, akar mindegenec közzül való, az ki nem az te Magodból való.

13 Környül metéltteſſéc mondoc, mind házadnál neuekedett ſiolgád, mind pénzen vött ſiolgád, és léſſen az én ſőuetſegem à ti teſteteken [c] őröcké való ſőuetſégül.

14 [d] Az környül meteletlen férfiu pedig, à ki az ő férfiuj teſtének bőrét környül nem metéli, bizonnyal el törölteticz az ő népe közzül, ez okért, mert fel bontotta az én ſőuetſégemet.

15 Annac felötte monda Iſten az Abrahamnac: Az te feleſégednec az Sáranac nem Sárai léſſen neue, hanem Sára léſſen az ő neue.

16 Es meg áldom őtet, és adoc áttól néked fiat, meg áldom mondoc őtet, és ſoc népeknec királyaj ſzármaznac ő tőle.

17 Ackor búrúla Abraham az ő órtzáira, és moſolyoguán monda az ő ſiuében: Auagy ſiáz eſztendős embernec léſſené gyermeke? Auagy Sára kilentzuen eſztendős léuén ſziúlheté?

18 Es monda Abrahá az Iſteñec: Vayha az Iſmaél élne te elötted.

19 Kinec monda az Iſten: Kętſégnélkül à te feleſéged Sára ſziúl te néked fiat, és neuezed aztIshák nac, és meg erősſitem az én ſőuetſégemet ő véle őröcké való ſőuetſégül az ő vtáña való Maguánac.

20 Az Iſmael felőlis meg halgattalac tégedet, imé meg áldom őtet; és gyümölczezőué téſſem őtet, igen meg ſokaſitom őtet, tizenkęt Feiedelmeket nemz, és nagy néppé téſſem őtet.

21 Az én ſőuetſégemet pedig meg erősſitem az Isbáckal kit néked ſziúl az Sára ez időkorban az más eſztendőben.

22 Es mikor el végezte vólna vélé való beſzélléſét, fel méne az Iſten Abrahamtól.

23 Vőué azért Abraham az Iſmaelt az ő fiát, és minden házában ſziúletett ſiolgákat, és à kiket pénzen vött vala, minden férfiat ki az ő házából való vala, és vgyan azon napon az ő férfiui teſteknec bőrénec eleit el mettzé, az mint ő véle ſzólot vala az Iſten.

24 Az Abraham pedig kilentzuen kilentz eſztendős vala, mikor ő maga az ő férfiuj teſténec eleit el mettzé.

25 Iſmael pedig az ő fia tizen

három

b Az környúl metélke, dészec bizonyála, mellyet Iſten adott Abrahámnac az ő ſoc igeretinec megerősſitéſére ie gyűl, Rom. 4.

c. őröcké valonac mondgya à ſőuetſéget, annac állattyara nezue, hiszen pedig a környúl metéléről ered ez ő. kévalonac mondgya azt S. Ioſyol Iſmac mondgya ſzerint, hac az hoſſú időt őröcké valónac mondgyác, mert à kik ſő tehnec környúl metéléſe nemket nem ſzólotz, mellyt helyebe à kereziſtec vagyon mellynec alatta lehetnek körnúl metelkedűnec. Láſd meg Coloſſ. 2.

d. Az Iſtentől ſzerezteteti ſzentſégeknec meg vtálóia nem léſſen bűntetéſnélkúl

...arom esztendős vala, mikor az ő
férfiui testének bőrének eleit el
mettzéc.

26 Mind egy napon metéltetet
környül az Abraham és Ismael az
ő fia.

27 És minden ő háza népe, há-
zánál született fólga, és minden
idegentől vött siólga, ő vele é-
gyütt környül metéltetének.

XVIII. Rész.

Megjelenéc az isten Abrahamnac Angyalokkal egy be ember formazatban kiket bé hiuan az ő fáll alára gazdalkodo nekiec idöuendöt mondanac az Izakrac fületéről, mellyet Sara meg nevet, de meg dorgaltatic az ő hiretlenségéről. Megjelenti Isten Abrahamnac hogy Sodomát el akarja ve tent Könyörög Abraham az Istennec áSodombéliec mellet, hogy ha egy nehany igazac talaltnac azoc közört, ne vesztesse el öket

1 MEg jelenéc pedig ő néki
az WR az Mamrénac
mezeién, és ő ül vala az ő Sátorá-
nac aytaiában, mikor az Nap im-
már fel melegedet vólna.

2 És mikor fel emelte vólna az
ő szemeit, tekinté és imé három
férfiac állanac vala ő elötte, kiket
mikor látot vólna, futamodéc a-
zoknac eleibe à Sátornac aytaiá-
tól, és az földre hayla.

3 [a] Es monda: Ió W'raim, Ha
kedues vagyoc te elötted, kérlec
ne kerüld el à te szolgádat.

4 Hozzanac kérlec egy keues
vizet, és mossatoc meg az ti lábai-
tokat, és nyugodgyátoc è fa alatt.

5 Azonközbe hozoc egy falat
kenyeretis, és erösítsétec meg (az
étellel) à ti sziuteket, az után úgy
mennyetec el, miuel hogy én hoz
zám ti szolgátokhoz bé tértetec.
Es mondánac: Czelekedgyél úgy
az mint szólál.

6 Azért sietséggel bé me
Abraham à Sátorba az Sárá
monda: Hamar siess végy há
mértec Semlye liszt et, gyurd
és süss pogátsakat az hamú a

7 Az Abrahã pedig futa az ú
mainac niáiához, és hozá gyö
déd köuér hornyût, és adá az
gánac, ki siete azt el keszíteni.

8 Es illyen módon véuén v
és tejet, és à hornyût mellyet
sültet vala, azokat eleikbe tén
pedig áll vala az fa alatt ő me
tec, és euének.

9 Es mondánac nékie: Hól
gyon Sára à te feleséged? Ki fele-
le: Am az Sátorban vagyon.

10 Monda pedig (azoknac
gyic) Kétségnelkül [b] meg téred
hozzád ez idökorba (eztédö ti
ua) és imé à te feleségednec à
nac fia lésen. A Sára ped ghal
vala à Sátornac aytaiában, me
vala (az Angyalnac) háta mege

11 Az Abraham pedig és à Sá
vén emberec valánac és idösöc,
és à Sárában meg szünt vala az asz-
szonyi állatoknac termeszetec.

12 [c] Mosolyodéc azért à Sára ő
magában, mondván: Minec v-
tánna meg vénhödtem, mimó-
don adnám magamat testi gyö-
nyörüségre? Annac felötte az én
ú wramis meg vénhedt.

13 Ackor monda az [c] WR az A-
brahamnac: Miért mosolyodéc
à Sárah ezt mondván. Vallyon le-
hetségesé hogy én szüllyec holott
én meg vénhödtem?

14 Auagy el titkoltathatiké va
lami az W'R elött? Az meg mon-

dott

a: Abrahamnac gazdalkodásának példája. Ebr: 13. Elöszer pedig közönségesképpen szól nekie. Az vendegyenkint kinálya öket

b. Megtérés

c. A[illegible] erkölcsi[illegible] nec p[illegible] Sá[illegible] vánác[illegible] Abrah[illegible] 1 Pet[illegible] lebo[illegible] neuezi[illegible] gyalt[illegible] hogy ne[illegible]

…t idöre meg tÿrec te …
dökorba, és léſien Sárának fia.
Az Sára pedig meg tagadá,
…duán: Nem moſolygottam,
…uel hogy fél vala. De monda
• WR:) Nem mondaſi iga-
…, mert moſolyodál.
6 Az után fel kelvén onnét az
…rfiac, Sodoma felé néznec vala.
braham pedig megyen vala vé-
hogy ökettel kéſérné.
17 Es monda az WR: Auagy el
titkollyamé én Abrahamtól az
mit akaroc czelekedni?
18 Az Abrahamtól mondom,
kitöl nagy és hatalmas nép ſiármazic, és kiben meg áldatnac
földnec minden népei.
19 Mert tudom hogy ö meg parantſollya az ö fiainac és az ö háza népének ö vtánna, hogy meg
örizzéc az WR NAC vtát, és tſelekedgyenec igaſſágot és itéletet,
hogy meg adgya az WR Abra-
…amnac az mit néki igért.
20 Monda azért az WR: A Sodománac és Gomorránac kiáltása miuel hogy meg ſokaſodott, és
az ö bünöc igen meg nehezedett.
21 f Alá megyec moſt és meg látom, ha az én hozzám jutott kiáltás ſierint valóba vgy tſelekedtenec. Hogy ha nem, hogy meg
tudgyam.
22 Mikor pedig az férfiac onnét el mentenec vólna, menénec Sodomába, az Abraham pedig még
az WR elött áll vala.
23 g Es hozzá járúluán az Abraham, monda: Auagy el veztedé
az igazatis az gonoſſual egybe?
zac abban az városban, auagy el …
veztedé és nem keduczſié à hel-
nec az ötuen igazakért à kic vadnac az városban?
25 Táuól légyen töled hogy illyen dolgot czelekednél, hogy el
veſieſſed az igazat az iſtenteleñel,
és vgy iárion az igaz mint az iſtentelen, táuól légyen ezte töled,
auagy ez egéſi földnec Bíráia
nem czelekednéké itéletet.
26 Es monda az WR: Ha találandoc Sodomában à városon belöl ötuen igazat, mind az egéſz
helnec meg kegelmezec azokért.
27 Es feleluẽ Abraham, móda: Im
moſt kéuáñéc ſiólni az én wramnac, noha por és hamû vagyoc.
28 Talám az ötueñec léſien öt
hia, auagy el veſitedé az egéſi városſt az ötért? Es monda: Nem
veſitem el ha találandoc ott negyuen ötöt.
20 Eſmét ſióla az Abraham, és
monda: Talám találtatnac ott negyuenen, Es monda: Nem veſitem el az negyuenért.
30 Es monda Abraham: Kérlec
ne haragodgyéc meg az én Wrã
ha ſióloc, Talám találtatnac ott
harmintzan. Felele az WR: Nem
veztem el ha találoc ott harmintzat.
31 Monda eſmét: Imé még kéuáñéc ſiólni az én Wramnac, talám találtatnac hûſian. Felele az
WR: Nem veztem el az hûſiért.
32 Monda végezetre: Ne haragodgyéc kérlec az én Wram ha
ſióloc czac egyſier. Talám talál-
tatnac

gonoſſokat meg tart.

f Emberi nód ſierint …ſöl, mellyel telenti hogy oknélkül és hirtelen ſenkit nem czelekeſſze, miképpen illic az igaz …nec mo… lora nem ſzen bün nélkül.

g Abra… …ényös… mute … Sodoma… …elsöbéri.

tatnac ott tízen. Felele: Nem veſitem el az tízért.

33 Es el méne az WR, minec vtánna el végezte vólna Abrahammal való beſélléſét, az Abraham pedig meg tére az ő helyére.

XIX. Réſz.

Az Iſten el vezti Sodomat és Gomorrat minden tartományaual egybe, az terméſet folyaſa ellen való vndok bűnért, hogy ez bűn terés, lenne az ő bűn ellen való haragianac ő rőc példaia. Megtartya az Lotot, de az feleſége ſo báluánnya változic. Vétkezic az ő leántual.

1 ES mikor amaz két Angyal Sodomába iutot vólna eſtue, az Lot ül vala Sodomának kapuiában, kiket mikor látot vólna, fel keluen eleikbe méne, és az ő ortzáiával az föld felé hayla.

a: Lotnac gazdalkodaſának példaia. 2 Es monda: a Moſtan immár, én Wraim kérlec tęrietec à ti ſiól gátoknac házához, és hállyatoc ott, moſſátoc meg lábaitoc, és reggel fel keluén vgy mennyetec el à ti vtatokra: Kic mondánac; Nem mégyünc hanem az vtzán hálüc.

3 De mikor igen kénſierîtené ők et, bę tęruen ő hozzáia bę menénec az ő házába, és ſierze nékiec lakodalmat, és pogátſakatis ſüté, és éuénec,

4 Minec elötte pedig le fekeni mennénec, à városnac férfiai, tudni illic az Sodomának férfiai környül vöuéc à házat, kitſíntöl fogua nagyîglan, mind az egéſi köſſég az városnac minden réſziből.

5 Es ſiólîtác Lotot, monduán néki: Hól vadnac amà férfiac kic te hozzád iöuénec ez éijel? Hozd ki azokat mi hozzánc, hogy b eſmerüc öket.

b: Az az, hogy megſertezteſſéc öket.

6 Ackor ki méne ő hozzáioc Lot az aytó eleibe, és vtánna bę zárlá az aytót.

7 Es monda nékiec: Kérlec atryámfiai, Ne czelekedgyetec illyen gonoſſágot.

8 c Imé vadnac énnékem két leánim, kic męg férfiat nem eſmertenec, ki hozom azokat ti hozzátoc, és czelekedgyetec azockal az mint néktec tettzic, czac hogy ez emberec ellen ne vétkezzetec, miuel hogy ezec iöttec az én házamnac árnyéka alá.

9 Kic felelénec: Eregy el iñét. Eſmét mondánac: Egyedül it à mi városunkbā iöueuéñ léuén, ő fiabnaé mi nékünc Törüéñt? Mayd gonoſsból czelekedünc te veled hogy nem azockal. Es mikor reá rohántac vólna az Lotra, iñár az aytót akariác vala bę rontani.

10 Es ki nyuytuán az férfiac az ő kezeket, bę tagadác az Lotot ő hozzáioc, és az aytót bę zárlác.

d: Az fiztalan bűnhödaſnac bűnteteſének peldáia. 11 d Az férfiakat pedig kic az aytó elött állanac vala, meg veréc vakſágual kitſíntöl fogua nagyîglan, annîra hogy az aytónac kereſéſében meg fáradnánac.

12 Es mondánac à férfiac Lotnac: Vagyoné it ez városban valaki hozzád tartozó, akar Vöd, akar fiaid és leánid? Mindeneket kic te hozzád tartozóc vígy ki ē helből.

13 Mert el vezttyüc è helyet, miuel hogy ezeknec kiáltáſoc nagy az WR elött. Mert az WR küldett minket hogy el veſieſsüc è városſt.

14 Ki menuén azért az Lot, ſióla az ő veinec kic az ő leánit vöt-

tée vala,és monda: Kellyetec fel mennyetec ki ez helyből, mert mayd el veſziti az WR è városſt,de az ő veinec láttatéc tſac tréfálni.

15 Es mikor haynal fel iött vólna, az Angyaloc erőltetic vala az Lotot,móduán: Kelſy fel,vegyed feleſégedet,és az te ielen való két leányodat,hogy el ne veſſi ez városnac bűntetéſében.

16 Es mikor kéſedelmeznéc,fogác à férfiac az ő kezęt és az ő feleſégének és két leányinac kezeket, mivel hogy az WR keduezne ő néki, és ki víuéc ötet és hagyác ötet az városon kiuől.

17 Es mikor ki vittéc vólna őket,monda (az eggyic:) ſalaadgy el tarts meg az te életedet, hátra ne tekints, és ſohól ez egéſi mezőn meg ne álly, amaz hegyekre ſalaadgy, hogy el ne veſſi.

18 Es monda Lot nékiec: Ne édes wraim.

19 Imé moſtan à te ſiolgád keduet talált te előtted,és naggyá tötted à te irgalmaſſágodat, mellyet czelekedtél az én életemnec meg tartáſában. En pedig nem ſalaadhatoc amà hegre,netalám el ęr engemet à veſztedelem és meg haloc.

20. Im hól közel vagyon egy város,hadd fuſſac oda, kitſiń város az; hadd ſalaadgyac oda, nám kitſiń város az, hogy éllyen az én lelkem.

21 Monda azért nékie: Im meg tekintelec è dologbannis,hogy el ne veſſeſſem azt az városſt à mell'-

e· Az Iſten egy el nẽ veſztheti à gonoſſokat, hogy az iokat meg ne tartaná.

ről ſióltál.

22 e Sies ſalaadgy oda. Mert nem czelekedhetem addig ſemit mig oda nem iútſi, azért neuezéc azt az városſt † Soárnac.

† Soár, az az, kitſiny.

23 Az Nap immár fel támadot vala, mikor az Lot Soárba iuta.

24 f Es botſáta az WR Sodomára és Gomorráhra kęnkőues tüzet,az Wrtól az ęgből.

f· Az Iſtennec vöttenetes haragiánac az tiztelatlan parazznaſág ellen, és az őrőc kárhozatnac példája. Luc: 17. 1. Pet: 2. Iude 1. Ezech: 16. Oſee 11. Ierem: 50. Eſa. 13.

25 Es el ſüllyezté à városokat,és mind azt az egéſi lapátzot, és mind az városoknac lakoſit, az földnec füuétis.

26 Es mikor az ő feleſége hátra tekintet vólna,Só báluánnyá változéc.

27 Es fel kelé Abraham reggel, és oda az helyre méne, holott az WR előtt állott vala.

28 Es mikor tekintet vólna Sodoma és Gomorráh felé,és mind az egéſi lapátznac tartománya felé,látá hogy fel menne añac à tartománnac füſti, mint az kementzénec füſti.

29 Es lőn mikor el veſitené az Iſten annac az lapátznac városit, meg emlekezéc az Iſten az Abrahamról, és ki küldé Lotot az veſztedelemből,mikor elſüllyeztené az városokat à mellyekben lakot vala Lot.

30 Az Lot pedig fel méne Soárból hóg lakoznéc à hegyẽ,és ő vele eggyütt az ő két leáni, mert fél vala lakni Soárbã, és lakozéc egy barlangbã ő, az ő leánival egybe.

31 Es monda az ő nagyobbic leánya à kiſſebbiknec:A mi Atyánc meg vęnhödt,és nintſen è földen férfiu ki mi hozzánc bę iöhetne az egéſi földnec ſiokáſa ſierint.

32 Ad-

32 Adgyunc Bort azért innia à mi Atyánknac, és hályunc ö véle, és fogadgyunc magot az mi Atyánktól.

33 Adánac azért innia Bort az ö Attyoknac az ettzaka, és bę menuén à nagyobbic, hála az ö Attyáual, ö pedig nẽ çrzé meg, sem azt mikor az melléie fekünnéc, sem azt mikor fel kelne.

g: Az istenteknec nagy ételtenec példája.

34 Másod napon monda az nagyobbic az kissebbiknec: Imé én ez el múlt éijel háltam az én Atyámnál, adgyunc Bort innia ez éijelis, és menỹ bę hály ö véle, és támaszsunc magot à mi Atyánktól.

35 Adánac azért az éttzakais az ö Attyoknac iñia Bort, és fel keluẽ à kissebbikis hála az ö Attyáual, ö pedig nem çrzé meg mikor az oda fekeñéc, sem mikor fel kelne.

36 Es teréhbe eſénec az Lotnac kęt leáni, az ö Attyoktól.

37 Es sziile az nagyobbic fiat, és neuezé azt Moabnac, ez az Moabitáknac Attyoc mind ez napíglã

MOAB.

38 Az kissebbikis sziile fiat, és neuezé azt Ben amminac, ez az Ammonitáknac Attyoc mind ez maj napíglan.

AMMON.

XX. Rész.

Az Abimelech király el veſi Abrahamról az ö feleſégét az Sárát: de mikor az Istentől meg intetet vólna az király, meg adgya azt Abrahamnac, és meg feddi mind az kettőt, hogy ök adtac vólna arra néki okot.

1 ES el menuén Abraham innét dęl felöl való tartomáñ ba, lakozéc CADES és SVR között, és lakéc mint iöueuény Gerarban.

2 Es monda Abraham az ö feleſége felöl: En húgom. El küldé azért Abimelech az Gerárnac királya, és el viteté az Sárát.

3 Méne pedig az Abimelechhöz Isten álombã étzaka, és möda nékie: Imé ezeñel meg halſi ez aſſio ni állatért az mellyet el hozattál, miuel hogy ö nékie férie vagyon.

4 Az Abimelech pedig ingyen nem illette vala à Sárát, és monda: Wram az igaz és ártatlan népetis meg öledé?

5 Auagy nem ö möndottaé ennékem, à Sáráis pedig azt mondotta, eñekem Bátyám, az én siuemnec ártatlanſágában, és az én kezeimnec tiſztaſágában miueltem azt.

a: Az ezt-lö lelki ſmeretből mueltem, nem gonoſs akaratból, vagy áruralomra való ſzendékból.

6 Es monda az Isten nékie álomban: Enis tudom hogy à te siuednec ártatlanſágábã miuelted ezt, azért tartoztattalac énis, hogy ne vétkeznél én ellenem, azért nem engedtem hogy illetnéd azt.

7 Moſtan azért add meg az embernec az ö feleſégét, mert Propheta, és imádkozic te érötted és élſi, hogy ha pedig meg nem adandod, tudgyad hogy bizoñyal meg halſi, mind te, mind pedig valami hozzád tartozó.

Abraham prophéta.

8 Fel kele azért Abimelech reggel, és elö hiuatá minden ſiólgait, és meg beſiéllé mind è beſiédeket az ö halláſokra, és azoc igen meg remülének.

9 Azután hiuatá Abimelech az Abrahamot, és monda nékie: Mit czelekedtél mi velünc? Es mit vétkeztem te ellened? hogy én reám és az én orſiágomra illyen nagy bünt hoztál, ollyat czelekedtél en

ellenem, mellyet nem kellet vólna czelekednod.

10 Es monda Abimelech Abrahamnac: Mitsodára nézue miuel ted ez dolgot?

11 Felele az Abraham: Mert így gondolom vala: Bizőny ninczen az Isteni félelem ez helyen, meg ölnec azért engemet az én feleségemért.

12 ♭Bizonnyal pedig énnékem Húgomis, mert az én Atyámnac leánya, de nem az én Anyám leánya, és énékem adatott feleségül.

13 Es mikor az Isten ki búdosta engemet az én Atyámnac házából, ackor mondám az én feleségemnec. Illyen irgalmasságot tselekedgyél én velem, mindenüt valahoua mégyünc, azt mondgyad én felölem, én Bátyám ez.

14 Ackor az Abimelech vön iuhokat, ökröket, siolgákat és siolgáló leányokat, és adá azokat Abrahamnac, és meg adá néki Sárát az ő feleségét.

15 Es monda az Abimelech: Imé az én tartományom te elötted vagyon, à holott te nékéd iónac tettzic ott lakiál.

16 Az Sárának pedig monda: Imé adtam à te Bátyádnac ezer ezüst Siclust: ᶜEs imé ő mind azoknac siemeinec bę fedezőie kic te veled vadnac, mind pedig egyebeknec, és ez után okos légy.

17 Könyörgé azért Abraham az Istenec, és meg gyogyitá Isten az Abimelechet, és az ő feleségét, és az ő siolgáló leánit hogy siülnének

18 Mert az WR erőssen bę zárlotta vala az Abimelech háza népének méhét, az Sáráért Abraham feleségéért.

XXI. Rész.

Születic az Isác az Istennec igereti szerint, környül meteli azt Abraham, ki üzi à Hágart mind Ismaellel egybe, lakozic Ismael az pusztában. Abimelech frigyet szerez Abrahammal.

1 EZEC után meg látogatá az WR à Sárát, az mint mondotta vala, és az WR àckèppen czelekedéc áz Sáráual az miképpen siólot vala.

2 Mert fogada az ő méhében és siüle Sárá az Abrahamnac fiat az ő vęnségében, az időben mellyet mondot vala néki az Isten.

3 Es neuezé Abraham az ő fiát az ki néki siületet vala, az kit néki siült vala Sárá, Isháknac.

4 Es környül metelé Abraham az ő fiát Ishákot, mikor nyóltzad napi vólna, az mint paranczólta vala néki az Isten.

5 Abraham pedig siáz ez tendős vala, mikor néki siületéc az Ishác az ő fia.

6 Es monda az Sára: Meuetést sierzett az Isten ennékem. Valaki azt hallandgya, én velem eggyüt meuetuén örül:

7 Esmét monda: Kitsoda mondotta vólna Abrahamnac hogy az Sárah fiakat sioptatna? miuel hogy az ő vęnségébę siültem fiat.

8 Mikor pedig fel neuekedett vólna az gyermec, az téytöl el válaztatéc, és az Abraham sierze nagy lakodalmot, à melly nap az téytöl el válaztatéc az Ishác.

9 Mi-

♭: Thareinac őrző fia volt, Abraham, Nachor Haran, Haranac leánya volt Iska Genes 11. Azt mondgyac à Sydoc hogy ez volt a Sára kit Abraham mond az ő Attya leányának, az az, vmokáinac, de nem az ő Anyja leányának, miuel hogy Thareinac mas feleségétől volt Haran.

ᶜ Ertelme ez az Abimelech mondá sánac. Tenéked aszszonyállat hozzad nem volna sok veszedelemben forgal. De te nekéd szerad és ferned az Abraham az ő birodalma az is es öltalmaid adattál feleségül. Az ert tartoztat vyác meg minden mago hat te tőled, hogy te reád ne es azért fedezic be az ő szemeket hogy gonosz vég nézzenec. De te azt meg tagadád. Azért ez után azt ne mueld.

9 Mikor látta vólna pedig Sárah az Ægyptumbéli Hágárnac fiát, melliet ſiült vala az Abrahamnac, hogy czufolná (az Iſhákot.)

10 Monda az Abrahamnac: Kűld el ez ſiolgáló leánt mind az ő fiáual egybe, mert nem léſſen örökös è ſiolgáló leánnac fia az én fiammal Iſhácckal eggyűt.

Gálat. 4.

11 Az Abrahamnac pedig è dolog felötte igen nehéznec tettzic vala, az ő fiáért.

12 Es monda az Iſten Abrahamnac: Ne tetegyec néked nehéznec à gyermeknec és à ſiolgáló leánnac dolga. Valamit mondot néked az Sárah engedgy az ő ſiauánac, mert Iſháktól neueztetic néked à te Magod.

Roman. 9.

a: Az az, Iſác leſſen te neked igaz örököſed, és ő reá néznec az igeretec, mellyeket tőt tem te néked.

13 Mind az által à ſiolgáló leán fiátis nagy néppé téſiem, miuel hogy az te Magod.

14 Fel kele azért Abraham ió reggel, és vön kenyeret és egy tömlő vizet, és adá Hágárnac, fel vetuén azt az ő vállára, à gyermeketis vőué, és ki boczáta à ſiolgáló leánt, ki el méne és búdoſéc az Beerſeba puztaiában:

15 Es mikor à víz elfogot vólna, le téué az gyermeket egy fa alatt.

16 Es el menuén le űle ellenébe à gyermeknec, úgy mint egy kęzíwből való lőuéſnire. Mert azt mondgya vala: Nem akarom látni mikor az gyermec meg hal, és ellenébe űluę, nagy fel ſioual ſira.

17 Meg hallá pedig Iſten à gyermeknec ſiauát, azért az Iſtennec Angyala ſiólítuán Meńyből à Hágárt, monda néki. Mi lölt téged Hágar? Ne fél', mert az Iſten meg hallotta az gyermeknec' ſiauát az helyből az hól vagyon.

18 Kel' fel, vedd fel à gyermeket és fogd kęzen ötet, mert én nagy néppé téſiem ötet.

19 Es meg nîtá Iſten az ő ſiemeit, és láta egy kút feiet, oda méne azért és meg tölté az tömlöt vízzel, és innya ada az gyermeknec.

20 Es vala Iſten az gyermeckel, (lakic vala pedig az puztában, és vala kęzíues.

21 Lakozèc mondoc az Paran puztaiában) és vön néki feleſéget az ő Annya Ægyptumból.

b: Abimelech az Abrahammal ſiőuetſéget ſzerez es kłuczſſel.

22 Es lőn az időben, hogy ſiólna b Abimelech és Pichol à király ſeregének Hadnagya az Abrahamnac illyen ſiőckal: Az Iſten vagyon teveled, mindenekben valamellyeket czelekeſiel.

23 Moſtan azért eskęggyél meg ennékem az Iſtenre it, hogy ſem én ellenem, ſem fiam, ſem vnokã ellen álnokſágot nem tſelekeſiel, hanem az minęmű irgalmaſſággal czelekedtem én te veled, ollyan irgalmaſſaggal tſelekeſiel én velem és ez tartománnyal mellyben iőueuény vóltál.

24 Es monda Abraham: En meg eskeſiem.

25 Meg dorgalá pedig Abrahã az Abimelechet à kútért, mellyet erőuel el vöttec vala az Abimelech ſiólgai.

26 Es monda Abimelech: Nem tudom kitſoda miuelte è dolgot, teis nem mondottad meg ennékem, nemis hallottam ez előtt ez dol-

ez dolgot, hanem ez mai napon.
27 Vön azértAbraham iuhokat, barmokat,és adá Abimelechnec, és ketten ſiöuetſéget ſierzénec.
28 Es állata Abraham az ö nyáiából hęt iuhot fęl felé.
29 Es monda Abimelech Abrahamnac:Mire valóc ez hęt iuhoc az mellyeket fęl felé állatál?
30 Es felele Abraham: Hogy el vegyed ez hęt iuhokat én tőlem, hogy legyenec ennékem bizońſágúl, hogy én áſtam ezt è kútat.
31 Azért neuezéc egyenlő akatattal azt à helyet [c] Beerſebánac, miuel hogy mind ketten ott eſküttenec vala meg.
32 Es minec vtánna ſiöuetſéget töttec vólna Beerſabában,fel keleAbimelech és Pichol az ö népénec Hadnagya,és meg tęrénec az Phileſtęuſoc tartományába.
33 Es ültete Abraham fákat Beerſebában,és [d] tiztelé ott az örökké való Erös WRNAC neuét.
34 Es az Philiſtęuſoc tartományában ſoc ideig lakéc Abraham mint iöueuény.

[c] Beerſeba, az az, eſküuęſnec kútia.

[d] Segitſégül hiuá.

XXII. Réſz.

Az Iſten megkéſerti Abrahamot és paranczolya néki hogy az Iſhákot megáldozza. kit mikor az Abraham Iſten paranczolatcya ſerint megakarna ölni, megtiltatic Iſtentől hogy azt ne mtuelye. es megáldatic az ö engedelmeſſégeért.

1 ES lön ezeknec vtánna, az Iſten megkéſérte Abrahamot és monda nékie: Abraham, ki felelé: imhol vagyoc én.
2 Es monda: Vegyed moſtan az te fiadat, amaz te eggyetlen eggyedet à kit ſierettſi,tudni illic az Iſhákót, és mennyel az Morijánac földére, és áldozd meg ott ötet égö áldozatúl az eggyic hegyen, az mellyet mondandoc.
3 [a] Fel kele azért az Abraham ió reggel, és meg nyergelé az ö ſiamárát,és vöué mellére kęt ſolgáját,az Iſhákotis az ö fiát,és mikor az égö áldozathoz fát haſoga tott vólna, fel kele és el indúla az helyre,mellyet néki mondott vala az Iſten.
4 Harmad napon fel emelé az ö ſiemeit Abraham, és látá táuól az helyet.
5 Es monda Abraham az ö ſiólgainac:Maradgyatoc it à ſiamárral,én pedig és az gyermec el mégyünc amoda, és minec vtánna imádkozandunc, meg tęrünc hozzátoc.
6 Vöué azért Abraham az égö áldozatra való fákat: és adá azokat az Iſháknac az ö fiának vállára, ö maga pedig viſit vala kezében à tüzet, és az fegyuert,és vgy mennec vala ketten.
7 Es meg ſiólſtuán Iſhác az Abrahamot az ö Atcyát,monda:Ecdes Atyám,Ki monda:Im hól vagyoc édes fiam,Es monda Iſhác: Im hól vagyon à tüz és à fa,de hól vagyon az áldozatra való állat?
8 FeleleAbraham:AzIſten gondot viſel az égö áldozatra való állatra édes fiam. Es mennec vala ketten eggyütt.
9 Es mikor iutottac vólna à hel're, mellyet Iſten néki mondott vala, keſiſté ott az Abraham Oltárt,à fát reáia raká,és meg kötezé az

a: Erős és álhatatos hit nec példaia. hogy az Abraham illy nagy kiſertet alatt meg nē fárad es el nem hanyatlic.hanem az iſten igeretthöz támaſzkodván, engedi az ö paranczolatyának, Roman: 4.

zé az Ishákot az ő fiát, és fel yeté ötet az Oltárra, az fára fellyűl.

10 Es ki nyuytuán Abraham az ő kezęt, vőué az ő fegyuerét hogy az ő fiát meg ölne.

11 Ackor fiólîtá ötet az WRnac Angyala, és monda: Abraham Á-Abraham, ki felelé: Imhól vagyoc én.

12 Es monda: Ne nyuytſad ki à te kezedet az gyermekre, és meg ne bántſad ötet: mert moſt eſmertẽ meg hogy féled az Iſtent, hogy nem keduezél az te fiadnac, az te eggyetlen eggyednec.

13 Es mikor fel emelte vólna Abraham az ő ſemeit, látá hogy egy Kos akadott vólna meg ſarúnál fogua az ſőueuéűben hátamegett, és el menuén Abraham elő hozá à koſt, és azt áldozá meg égő áldozatúl az ő fia helyet.

14 Annac okaért neuezé Abraham azt az helyet illy nęwel: AZ WR GONDOT VISEL. Azért mondgyác moſtis (példa beſédben,) Az WRnac hegyén gondot viſelnec róla.

15 Stolîtá az után az WR NAC Angyala Abrahamot másodſoris az ęgből.

16 Es monda: En magamrá eſkeſiem azt mondgya az WR: Minuel hogy ez dolgot czelekeded, és nem keduezél à te fiadnac, à te eggyetlen eggyednec.

17 [b] Hogy gazdagon meg áldalac tégedet, és bőw ſégeſen meg ſokaſitom à te Magodat mint az Eegnec czillagait, és mint az Tenger partyán való főuéńét, és à te Magod ŏrŏkſég ſerint bîrni fogia az ő ellenſégínec kapuit.

18 [c] Es meg áldatnac az te Magodban földnec minden nemzetſégi, miuel hogy engedtél az én beſzédemnec.

19 Meg tęrŏ azért Abraham az ő ſzolgaihoz, kic fel kelénec és eggyût el menénec Beerſebába, és lakozéc Abraham Beerſebában.

20 Es lŏn mind ezeknec vtáńa meg mondác Abrahamnac, Am (vgy mond) à Milchais ſzült fiakat az Náchornac à te atyadfiának.

21 [d] Az Vzt elsö ſzülöttét, és az Bûzt annac attyafiát, és az Kemuelt az Aramnac Atyát.

22 Az Cheſedet, Hazot, Pildaſt, Iidlaphot, és Bethuelt.

23 Az Bethuel pedig nemzé az Rebeccát, ez nyóltz fiakat ſzülé Milchah az Nachornac, az Abraham attyafiának.

24 Az ő ágyaſais kinec neue Reúma vala, ſzülé nékie à Tebat, Gahamoth, Thahaſt, és à Mahhacat.

XXIII. Rész

Meg hal az Abraham feleſége az Sára, ſiratty á ötet Abraham, veſen temetőre való helyet az Chanaan földön bizonyos árron, és el temetti ott az ő halottyát.

1 VAla pedig az Sárának élete, ſzáz húſzon hęt eſztendő, ez eztendőc vóltac à Sára életének eztendei.

2 Es meg hala az Sára Ciriath Arba neuő városban, (mell' moſt Hebronnac hiuattatic,) à Chanaannac tartományában, és bę méne Abraham hogy ſiratná és keſergenéie à Sárát.

3 Fel

[f] Az Meſſiás felől való igeret.

[d] Ezis az Abrahamengedelmeſſegének tulaima.

[b] Abraham engedelmeſſegének tulaia

a: Szabad akaratnac az halottyat si ratni, de mérsékletesen mint Abrahã.

3 Fel kele az vtán Abraham a az ő halottya elől, és sióla az Heth fiainac, ezt monduán:

4 Idegen és iöueuény vagyoc ti köztetec. Adgyatoc nékem temetésre való örökséget közöttetec, hogy temessem el az én halottamat ki én elölem el vétetett.

5 Felelénec pedig az Heth fiaj az Abrahamnac, monduán ő nékie:

6 Halgasd meg az mi beszédünket ió wram: Istentől való Feiedelem vagy mi köztünc, az mi temető helyeinc közzül à melly legtisztességesb, abban temessed el à te halottadat, senki mi közzülönc meg nem tíltya az ő temető helyét, hogy ott ne temetnéd az te halottadot.

7 Fel kele azért az Abraham, és feiet haytá annac à tartománnac népének, tudni illic, az Heth fiainac.

8 Es sióla ő vélec ezt monduán: Ha azt akariátoc hogy én el temessem az én ortzám elöl el vött halottat, halgassátoc meg engemet, és esedezzetec én éröttem az Ephron elött à Sohárnac fia elött.

9 Hogy adgya nekem à Macpelában köböl ki vágott temető helyét, melly az ő mezeiének sikében vagyon, igaz árrán adgya nékem azt, ti köztetec temetésre való örökségül.

10 Az pedig az Ephron lakic vala az Heth fiaj között. Felele azért az Ephron Hitthęus az Abrahamnac, az Heth fiainac hallásokra, mind azoknac tudni illic, à kic bę mennec vala az ő városának kapuián, ezt monduán:

11 b Nem úgy sieretö wram, hald meg az én siómat, az mezöt neked adom, és à melly köböl vágott temető hely abban vagyon, aztis neked adom, az én nemzetségemböl való nép elött neked adom azt, hogy el temessed az te halottadot.

b: Valami marhánac vagy iosságnac igazan való megvetelenec példája.

12 Ackor meg haytá magát az Abraham, annac az tartománnac népe elött.

13 Es siólitá az Ephront annac az tartománnac népének hallasára, ezt monduán: Ha te nékem adod az mezöt, kérlec hald meg beszédemet, meg adom az mezönec árrát, kérlec vedd el töl:m, az vtán el temetem ott az én halottamot.

14 Esmét felele az Ephron az Abrahamnac, monduán nékie:

15 Szeretö wram halgasd meg az én beszédemet. Az föld négy száz ezüst Siclust ér, én köztem és te közted (való barátságra nézue) miczoda ez? Azért temesd el az te halottadat.

16 Engede c azért Abraham Ephronnac, és meg adá Abraham Ephronnac mértec szerint az pénzt, mellyet mondot vala az Heth fiainac hallásokra, tudni illic négy száz ezüst Sicluſokat, minemückel élnec vala az közönséges adásban vénésben.

c: Veszen Abraham az Chanaan, ölödön temetö helyet bizonyos árron, mellyel el foglallya az földet.

17 Es ezenképpen az Ephron mezeie melly Macpelában vagyon, melly Mamrenac ellenébe vagyon, mind az köböl vágott temető

metö hellyel egybe melly abban vagyon, és minden fáckal mellyec az mezöbön vadnac, és az mellyec vadnac annac határában körös környül, Abrahamé lön.

18 Es örökségül Abrahamnac adattatéc az Heth fiainac ſemec elött, és mind azoknac ſemec elött, kic az városnac kapúián bę mennec vala.

d: Tiztesſegis temetesnec példája.

19 dAz után el temeté Abraham az ö feleſégét az Sárát az Macpeláh mezeiének köböl vágott kopórſóiában az Mamre ellenébe, melly moſt Hebronnac mondatic, az Chanaannac tartományában.

20 Minec vtánna az mezö és abban való kö kopórſó Abrahamtól meg vétetet vólna az Heth fiaitól örökſeg ſierint való temetö helynec.

XXIIII. Réſz.

Az Abraham meg eskettetí az ö ſolgáiát hogy nem veſen Iſáknac feleſéget az Chananęuſoknac leáni közzül, hanem az ö Attyanac az Tharénac háza népe közzül, el küldi azért ſolgáiat Meſopotamiába, es onnet hozza Rebecat az Bathuel leanyat feleſegül az Iſáknac.

1 AZ Abraham pedig immár vén ember vala, és idös, az WR pedig mindenekben meg áldotta vala ötet.

2 Monda azért Abraham az ö házának öregbic ſiolgáiának, ki ö néki minden hozzá tartozó ioſiágáual bîr vala: Tegyed moſtan az te kezedet az én tomporám alá.

3 Hogy meg eskeſſelec tégedet az WRra, az Meñnec és az földnec Iſtenére, hogy nem veſieſi feleſéget az én fiamnac az Chananęuſoknac leáni közzül, kic között én lakom.

4 Hanem el mégy az én földembe, és az én rokonſágim közzé, és onnét veſieſi az én fiamnac Iſháknac feleſéget.

5 Monda pedig ö néki az az ſiólga: Talám nem akar az az leánzó én velem el iönni ez földre, viſiſia vigyemé azért az te fiadat az földre az honnét ki iöttel?

6 Ki felele: Megláſd, az én fiamat oda viſiſia ne vigyed.

7 Az WR az Meñnec Iſtene, ki engemet ki hozott az én Attyámnac házából, és én rokonſágimnac földekből, és énnékem ſiólot, Ki ennekem meg eskütt, ezt monduán: Az te Magodnac adom ezt ez földet, ö el botſátrya az ö Angyalát te elötted, és onnét végy az én fiamnac feleſéget.

8 Hogy ha nem akar az leány te veled el iönni, ment ember leſieſi az eskűuéſtöl. Czac hogy az én fiamat oda ne vigyed.

9 Veté azért az ſiólga az ö kezét az ö Wránac az Abrahamnac a tomporáia alá, és meg eskűuéc néki ez dolog felöl.

a: Az regiec az ö ſiolgaiokat igy eſzkettette vala, az ſiolgac az ö vroc tomporáia alá tęſzic vala kezeket mellyel ielentic vala az ſiolgac, hogy az ö vroc birodalmanac akarnac alaia vetteſſe lenni.

10 Es minec vtánna vött vólna az ſiólga tíz teuéket az ö Wránac teuei közzül hogy el menné, (Mert az ö Wránac minden gazdagſága añac kezében vala,) Fel kéluen el méne Meſopotamiába, b az városba, mellyben Nachor lakic vala.

b. Meſopotamia az a viz közöt valo földe, erti pedig az Tigris es Euphrates köcöt való Syriat.

11 És meg nyugotá az Teuéket az Városkiuül egy kút fönél, eſtue felé, mikorba tudni illic ki ſioktác vala menni az leánzóc víz meríteni.

12 És monda (az ſiólga:) WRam, [c] én wramnac az Abrahamnac Iſtene, adgyad hogy nyeriem meg azt ma az mit én kéuánoc, és czelekedgyél irgalmaſſágot az én wrammal Abrahammal.

13 Imé én álloc az víznec forrása mellé, és ez városnac lakoſinac leáni ki iönec víz meríteni.

14 Légyen azért ez: Hogy à leánzó az kinec azt mondandom, Hayts meg az te vedredet hogy igyam, és az azt mondandgya, Igyál: Söt annac felöttе az te Teueidetis meg itatom: [d] Légyen az, az kit ſierzettél az te ſiólgádnac Iſháknac, es ezen, eſmerjem meg hogy irgalmaſſágot czelekedtél az én wrammal.

15 És azonképpen lön: Mert minec elöttе el végezte vólna az beſiédet, [e] Imé az Rebecca ki iö vala, melly ſiületet vala az Bethuelnec az Milchah ſiának, melly Milchah Nachornac Abraham atty afiának feleſége vala, és az ö vedre vala az ö vállán.

16 Az leánzó pedig felöttе ſiép Abrázatú vala, és férfiutól nem eſmertetet ſiüz, ki az forráſra alá méne, és meg merituén az ö vedrét, fel iött vála az forráſtól.

17 Ackor az ſiólga eleibe futamoduán, monda: Kérlec adgy innom énnékem egy keués vizet az te vedredből.

18 Ki monda: [f] Igyál ió wram, és hamar le ereſituén az vedret az ö kezére, innya ada.

19 És minec vtánna innya adot vólna néki, monda: Az te Teueidnekis merítec vizet, míg nem mind éggyenként iſinac,

20 És nagy ſietſéggel ki töltuén az ö vedréből az vizet az Válúba, el futamódéc eſmét az forráſra hogy merítene vizet, és meríte mind az ö teueinec.

21 Azonközbe az ſiólga álmélkodic vala ö rayta, és veſiteg hálgatuán gondolkodic vala azon, hogy meg tudhatná hogy ha az WR meg ſierentſeſitette vólnaé az ö vtát vagy nem.

22 És minec vtánna el végeztéc vólna à Teuec az italt, vön elö az ſiólga egy arany függöt: melly fél Sicluſt nyom vala, és két arany Peretzet az leáñac kariába, melly tíz arany Sicluſt nyom vala.

23 És monda: Kitſoda leánya vagy te? Kérlec mond meg nékē, Vagyoné az te Atty ádnac házában ott háláſra való helyünc?

24 Kinec felele az Leány: Az Bethuelnec Milchah ſának leánya vagyoc, melly Bethuelt ſiült (Milchah) az Náchornac.

25 Az vtán monda: Mind ſialma, mind abrac elég vagyon mi nálunc, és háláſra való helyis vagyon.

26 [g] Meg haytá magát azért az férfiu, és imáda az WRat.

27 Es monda: Aldot az WR, az én wramnac Abrahamnac Iſtene, ki nem vonta meg az ö irgalmaſſá-

a: Az hazaſſágot, Iſtent ſélelemmel es könyörgéſſel kel el kezdeni.

d: Iſtennec gongya viſelteſe es igazgatáſa ſzerint leſznec mindenec.

e: Iſten gond viſeleſenec példái.

f: Szemérmes, ſerenyés ió dolgú leanzonac példája az Rebeca.

g: Hála adáſnac példái.

masságát és igaz mondását, az én wramtul, mert engemet az én vtamban az WR vezérlett az én wram attyafiainac házokhoz.

28 El futá azonközbe az leánzo, és meg mondá az ő házában az mint ez dolog lett vólna.

29 Az Rebecanac pedig vala Báttya, kinec neue Laban vala, ki sietséggel el méne az férfiuhoz az forráshoz.

30 Mert mikor látta vólna az függőt, és az arany peretzeket az ő Húgának kariain, és hallotta vólna az ő Húgának Rebecanac beszédit, hogy ezt mondana: Igy s-így szóla nékem az az férfiu, vgy méne ki az férfiuhoz, és imé áll vala az Teuec mellet az forrásnál.

b Gazdalkodásnac példája.

31 b Es monda: Ier bę Istennec áldott embere, mit állasz itt kinn, holott én néked házat keszítettem, és helyet az Teuéknec.

32 El bę méne azért az házhoz, és az Teuekről le szedé az terhet, és ada (az Laban) azoknac szalmát és abrakot, és vizet az ő lábainac és azoknac láboknac meg mosására kic ő véle valának.

33 Es mikor ételt tettec vólna ő eleibe, monda: Nem észem, mig nem meg mondom az én beszédemet. Monda azért Laban: Mond meg.

c Szerenyörzés és wszolgálnac példája.

34 Monda azért: c En az Abraham szólgája vagyoc.

35 Kit az Isten czudálatos képpén meg áldot, annyira: Hogy igen fel neuekedet. Mert adot neki juhokat, barmokat, ezüstet, aranyat, szolgákat, szólgáló leányokat, teueket, szamárokat.

36 Es szült az Sáráh az én wramnac feleségе, egy fiát az én wramnac az ő vénségében, ki minden ioságát marháját annac adta.

37 Es eskűuéssel kötelezet az én wram engemet illyen módon: Ne végy feleséget az én fiamnac az Chananęusoknac leáni közzül, kiknec földekbe én lakom.

38 Hanem az én Atyámnac házához menny, és az én rokonságim közzé, hogy onnét végy feleséget az én fiamnac.

39 Mikor pedig azt mondanám: Netalám nem akar én velem el iönni az leánzo.

40 Monda nékem: Az WR kinec előtte én iártam, el botsátya az ő Angyalát te veled, és meg szerentsézi az te vtadat, hogy vehess feleséget az én fiamnac az én nemzetségem közzül, és az én Attyám házából.

41 Ackor szabadúlsz meg az eskűuéstől mellyel kötelezlek, mikor az én nemzetségem közzé iutandasz, és ha nem adnac (leánzot) meg szabadúlsz az eskűuéstől.

42 Minec vtánna azért ma az forráshoz iutottam vólna, mondéc: Wram, én wramnac az Abrahamnac WR A, ha te meg szerentsézed az én vtamat az mellyen én iároc.

43 Imé én álloc az forrás mellet, légyen azért ez, Hogy à melly leánzo ki iő víz meríteni, az ki-

nec azt mondom: Adgy innom nékem egy keués vizet az te vedredből.

44 Es az ezt felelendi: Teis igyál, az te teueidnekis merítec, Az légyen az feleſég, mellyet rendelt az WR az én wram fiának.

45 Minec előtte pedig el végeztem vólna az én ſiuemben az beſiédet, imé az Rebeca ki iő vala, kinec váłán vala az ő vedre, ki az forráſra alá méne, meríte és mondéc nęki: Adgy innom kérlec.

46 Ő pedig azonnal le téué az ő vedrét, és monda: Igyál, sőt az te teueidnekis innioc adoc, iuám annac okaért, ſ. az teueknekis innioc adá.

47 Kérdém pedig őtet és mondéc: Ki leánya vagy, ő felele, Bathuelnec Nachór fiának leánya vagyoc, kit az Milchah ſiült vala ő néki, így adám az függőt az ő ortzáiára, és arany peretzeket az ő kezére.

48 Meg haytuán azért magamat, imádám az WRat, és áldám az WRat, az én wramnac Abrahamnac Iitenét, ki engem igaz vton hordozott, hogy az én wramnac attyafiának leányat venném az ő fiának (feleſégül.)

49 [k] Moſtan annac okaért, ha kegyelmeſſéget és tőkelleteſſéget akartoc az én wrammal czelekedni, Mondgyátoc meg, Hahól nem, aztis mongyátoc meg? hogy tériec meg, vagy iob, vagy bál kézre.

50 Ackor felelénec Lában és Bathuel, és mondánac: Az WRtul vagyon ez dolog. Nem mondhatunc ellened vagy iót vagy gonozt.

51 Imé az Rebeca te előtted vagyon, vegyed, mennyel, és légyen feleſége az te wrad fiának, az mint az WR el végezte.

52 Es minec vtáña hallotta vólna az Abraham ſiolgája azoknac beſiédeket, meg haytá magát az földig az WRnac.

53 Hoza azért elő az ſiólga, ezüſt és arany edényeket és ruhákat, és adá azokat Rebecanac, drága aiándokokat ada az ő Báttyának is és az ő Annyának.

54 Euénec azért és iuánac, ő és à férfiac kic ő véle valának, és ott hálánac az ettzaka. Reggel pedig mikor fel kőltec vólna, monda: Boczáſsátoc viſſa engemet az én Wramhoz.

55 Monda pedig az (Rebecanac) Báttya és az Annya: Hadd légyen velünc az leánzo egy néhan napokon, bátor czac tíz napig, az vtán mennyel.

56 Az ſiólga pedig monda nékiec: Ne kéſſellyetec meg engemet, holott az WR meg áldotta az én vtamat, boczáſsatoc el azért engemet hogy mennyec az én Wramhoz.

57 Mondánac ackor: [l] Hijűc elő az leánt és kérdgyűc meg őtet.

58 Szólítác azért az Rebecat, és mondánac néki: Akarſié el menni ez férfiuual? és monda: El megyec.

59 El boczátuán azért Rebecat az ő

k. Az leánzónac házaſſágra való el vegyezeſéner nem kel titkon lenni, hanem nyiluán és az attyanac, Annyanac, és az attyafiaknac akaratyoknac ott kell lenni,

l. Az házaſſágban ez el adás do ſiyemelyec akarattya kéuantatic, mindenekneс felőtte.

az ő Daykáiát, és az Abraham siólgáiát, és az férfiakat kic véle valának.

m: Az házasságnac, megáldásának példája.

60 [m] Meg áldác Rebecat, monduán néki: Mi húgonc vagy, siaporodgyál ezersier való ezerig, es bíria az te Magod az te ellensegidnec kapuiát.

61 Fel keluén azért Rebeca és az ő siolgáló leánya, és az Teuekre fel üluén köuetéc az férfiat, és el viuén az siólga az Rebecat, el méne.

Supra 16. vers: 14.

62 Az Ishác pedig visia iö vala az Lachai Roi, az az, élö es engem látónac forrásától, ő pedig lakic vala az Chanaannac földénec dęl felöl való réssében.

63 Mert ki ment vala az Ishác hogy imádkoznéc az mezön immár estue felé, ki mikor az ő siemeit fel emelte vólna, látá iöni az teueket.

64 Az Rebecais pedig fel emeluén az ő siemeit, látá az Ishákot, es le siálla az teuéröl.

65 Mert mikor kérdene az siolgától, Kitsoda amaz az ki az mezön elönkbe iö? Azt felelte vala az siólga: Ez az én Wram, és ragaduán palástyát bę fedezé magát. [n]

n: Szemérmes és tisztaleánzónac példája.

66 Meg besiéllé azért az siólga az Isháknac, minden dolgait az mellyeket czelekedet vala.

67 Bę viué pedig az Rebecat az Ishác az Sárának az ő Annyának sátorába, és el véué Rebecat hogy néki feleségе lenne, és siereté azt, és ècképpen meg vigaztaltatéc az ő Annyának hólta után.

XXV. Rész.

Abraham az Sára halála után veszen más gánac feleséget, mellytől soc gyermeki lésnec, de hogy az Ishác légyen czac ő örökösse, az más feleségétől való fiakat ki rekezri. Meg hal Abraham és el temettetic Isháktul és Ismaeltől. Ismael fiait elö számlálya Moses. Az után beszélli Esaunac és Iácobnac születését, és mimódon adta el Esau az elsö születésnec méltoságát kitsin árron.

1 AZ Abraham pedig vön magának feleséget, kinec neue Ceturah vala.

2 Ki siüle néki az Zimrat, Iokszant, Medant, Midiant, Isbakot, és Suaht.

3 Az Iokszan pedig nemzé az Sebat, Dedant. Az Dedannac pedig fiai valának: Assurim, Letusim, és Leummim.

4 Az Midiannac pedig fiai: Ephah, Epher, Hanoch, Abida, és Eldaah. Mind ezec Ceturahnac fiai.

5 Valamie pedig Abrahamnac vala, mind azokat Isháknac adta vala.

6 Az ő ágyásinac pedig fiainac, az melly ágyási néki valának, ada az Abraham aiándokokat, és el válaztá azokat az ő fiától Isháktul még éltében Nap kelet felé, Nap keleti tartománba.

7 Ez pedig az [a] Abraham életének esitendeinec ideie, à melly esitendökig élt, siáz hetuen öt esitendöc.

a: Abrahamnac életének esztendei 175.

8 Es el fogyátkozuán [b] meg hala Abraham ió vénséggel meg elegeduén, és az ő népéhöz takartatéc.

b: Abrahamnac halála.

9 El temetéc azért ötet [c] Ishác és Ismael az ő fiai, az Macpelah

c: Tisztességes temetésnec példája.

temetŏ helyben, az Ephronnac Hitthęus Soár fiának mezeiében, melly Mamre ellenébe vala.

10 Az mezŏben mellyet vŏtt vala Abraham az Hetĥ fiaitól, holott temettetet Abraham, és az ŏ feleſége az Sárah.

Supra 16: ver. 14.

11 Minec vtáña pedig meg hala az Abraham, meg áldá az Iſten az ŏ fiát az Iſsákot, Lakozéc pedig az Ishác az Lachai Roi, az az, élŏ és engem látónac forráſánál.

12 d Ezec pedig az Abraham fiának Iſmaelnec nemzetſégi, melly Iſmaelt ſiŭlt vala az Ægyptumbéli Hágar az Sáráh ſiolgáló leánya, az Abrahamnac.

d: Iſmaelnec nemzetſégi

13 Ezec azért az Iſmael fiainac neuec az ŏ neuec ſierint, az ŏ nemzetſégec ſierint, az Iſmaelnec elsŏ ſiŭlötte Nebaiot, az után Cedar, Adbeel, és Mibſam.

14 Es Miſma, Dumah, Maſſa.

15 Hadar, Thema, Ietur, Naphis, és Cedmah.

16 Ezec az Iſmael fiai, és ezec azoknac neuei, az ŏ faluiokban, vduarokban, tizenkét feiedelmec az ŏ nemzetſégec ſierint.

17 e Ezec pedig az Iſmael életének eſitendei, ſáz harmintz hęt eſitendŏc, és el fogyatkozéc, ſ-meg hala, és az ŏ népéhŏz takartatéc.

e: Iſmael halála.

18 Lakoztanac pedig Hauilahtól fogua mind az Surîg, melly Ægyptus ellenébe vagyon, mind az vtîg à mellyen Aſſyriába mennec, és az ŏ attyafiai elŏtt hólt meg.

19 Ezec pedig az Isháknac Abraham fiának lett dolgai. Az Abraham nemzé Ishákot.

20 Az Ishác pedig negyuen eſitendŏs vala mikor az Rebecat, az Syriából való Bathuel leányát, melly Syria az vizec kŏzŏtt vala, az Syriából való Labañac húgát, feleſégŭl vŏtte vala magának.

21 f Es könyörge az Ishác az WRnac az ŏ feleſégeiért miuel hogy meddŏ vala, és az WR meg kegyelmeze néki, fogada azért Rebeca az ŏ feleſége az ŏ méhében.

f. Az eſtſzoni áldásnac mértéc gyakoltſa Iſten ſzándéka. Pſal. 113.

22 Tuſakodnac vala pedig magoc kŏzt az fiac az ŏ méhében, annac okaért azt monda: Ha így léſien, miért fogadtam az én méhémben? El méne azért hogy meg kerdené az WRat.

23 Es monda az WR ŏ néki: g Két nemzetſég vagyon az te méhedben, és két kŭlŏmbezŏ népec ſiármaznac az te méhedből, éggyic nép az máſiknál erŏſſeb léſien, és az nagyobic ſiolgál az kiſſebiknec.

g: Szent Pál magyarazatia, Rom. 9.

24 Es mikor bę töltec vólna az ſiŭléſnec napiai, imé kettŏs gyermekec találtatánac az ŏ méhében.

25 Az melly elŏſier ſiŭletéc, vala poſgás és mindeneſtŭl ſiŏrŏs mint egy Laſnac, és neuezéc azt Eſaunac.

ESAV.

26 Az után ſiŭletéc annac attyafia, és az, az ŏ kezéuel tartya vala az Eſaunac ſárkát, azért neuezéc azt Iácobnac. Az Ishác pedig hatuan eſitendŏs vala mikor ezeket ſiŭlé (az Rebeca.)

IACOB.

27 Fel

27 Fel neuekedének azért az gyermekec, és az Esau mester vala az vadasiásban és mezei ember vala, az Iácob pedig sielíd ember és sátorban lakozó vala.

b: Az Istennec választása nem gondoluán Isbáe, az ő szaia kedueért azt szereti az kit Isten gyülöl, és azt gyülöli az kit Istenszeret.

28 [b] Siereti vala azért Ishác az Esauot, mert añac vadasiása kedues vala az ő siáiának, az Rebeca pedig siereti vala az Iácobot.

29 Főze pedig az Iácob [i] valami pépet, és meg iöue az Esau nagy fáradua az mezőről.

i: Az Iácob megveszi az Esautol az ő elsőszületésének méltoságát valami pépen.

30 Es monda Esau az Iácobnac: Engedgyed hogy egyem ez veres ételben, mert igen meg fáradtam, annac okaért neuezéc ötet Edomnac.

EDOM. *Az az: veres.*

31 Felele az Iácob, Add énékem tehát ma az te elsö siületésednec igasságát.

32 Es monda Esau: Imé én mindennap vadásini menuén az halálhoz közel vagyoc, mit használ azért nékem az én elsö siületésem?

33 Es monda Iácob: Eskedgyel meg tehát nékem ma, és meg éskőuéc néki, és adá az ő elsö siületését Iácobnac. [k]

k: Az Istentelenec ez világban el adgyác az mennyeieket, de oda azon ide g. nem bankoznac, de vegre meg lattyac mellykart vallottac, Ebre. 12.

34 Az Iácob azért ada az Esaunac kenyeret, és Lentséből főzött pépet, ki euéc és iuec és fel keluén el méne, és illyen módon meg vtálá Esau az ő elsö siületését.

XXVI. Rész.

Ishác az böksegnec ideien az Abimelech tartomanyaba megyen. Keserueti benued az felesegenat. El küldi Istec az Abimelech az ő tartomanyából, haborog az viz miat az Pelisthusockal. Az vtan Abimelech bőuesseget ferez az Ishackal.

1 LŐN pedig nagy éhség abban az tartománba az elöbbi éhség után, melly vala Abraham ideiében. El méne azért Ishác Abimelechhöz az Pelisthęusöc kiralyához Gerárba.

Ve vid. Gen. 12.

2 Mert meg jelent vala nékie az WR és ezt mondotta vala: Ne menny Ægyptumba, hanem lakiál az földön melyet mondandoc te néked.

3 Lakiál ez tartomániban és léssiec te veled és meg áldalac téged, mert te néked és az te magodnac adom mind ezeket ez tartományokat, hogy meg erősitsem amaz én eskőuésemet, mellyel meg eskedtem Abrahamnac az te Attyádnac.

4 Meg sokasitom az te magodatis mint az Eégnec czillagit, és az te magodnac adom mind ezeket ez tartományokat, Es meg áldatnac az te magodban földnec minden nemzetségi.

Supra 12 & 22.

5 Miuel hogy engede az Abraham az én siómnac, és meg őrizte az mit paranczoltam meg őrizni, (tudni illic) az én paranczolatimat, rendelesimet, és az én töruénimet.

6 Lakozéc azért Ishác Gerárban.

7 Es mikor annac az helynec lakosi tudakoznánac az ő feleségе felöl, azt mondgya vala: En húgom. [a] Mert fél vala azt mondani, én feleségem, hogy meg ne öllyenec (vgy mond) engemet ez helynec lakosi az Rebecaért, mert igen siép ábrazatú vala.

a: Emberi gyarlosagnac példaia.

8 Es tőrtenéc mikor ſoc ideig lakot vólna ott az Ishác, hogy az Abimelech az Philiſthęuſoknac királlya ki tekintuén az ablakon, látná az Ishákot iátzodni Rebecaual az ő feleſégéuel.

9 Hiuatá azért [b] Abimelech az Ishákot, és monda: Imé bizony te feleſéged, miért mondottad tehát: En hugom? Es felele néki Ishác: Mert ezt gondolám: Netalám meg ölnec érötte.

10 Es monda [c] Abimelech: Miért miuelted ezt mi velünc? Eshetet vólna ez, hogy az köſség közzülhált vólna valaki az te feleſégeddel, és hoztál vólna mi reánc bűnt,

11 Paranczola azért az Abimelech mind az egeſi köſségnec, ezt monduán: Valaki ez embert vagy ennec feleſégét illetendi, kętſegnélkül meg kel halni.

12 Es vete az Ishác azon az földen, és lön rayta ſiáz annî, és meg áldá ötet az WR.

13 Es meg neuekedéc [d] az az férfiu, és elöb elöb mégyen vala ſüntelen gyarapoduán, mîg nem felötte igen meg neuekednéc.

14 Es vala ő néki ſoc apró és öreg barma, és ſoc ſiólgáia, annyira hogy irigykednénec ő reáia az Philiſthęuſoc. [e]

15 Es mind az kútakat mellyeket az Abrahamnac az ő Attyánac ſiólgai áſtac vala ő ideiében, meg tekeſitéc az Philiſthęuſoc, és földuel bę töltéc azokat.

16 Es monda Abimelech Isháknac: Menny el mi közzülünc, mert ſockal hatalmasbá lettél mi nálunknál.

17 El méne azért onnét Ishác, és az ő Sátorit fel voná Gerárnac völgyében, és ott lakéc.

18 Es eſmét meg áſá az kútakat Ishác, mellyeket áſtac vala az ő Attyánac Abrahamnac ideiében, mellyeket az Abraham hólta után bę töltettéc vala az Philiſthęuſoc, [f] és azon neueckel neuezé azokat, az melly neueket azoknac adot vala az ő Attya.

19 Es mikor az Ishác ſiólgai abban à völgyben áſnának, találkozának ott élő víznec forráſára.

20 Haborgánac pedig az Gerárnac páztori az Isháknac páztoriual, ezt monduán: Miéne az víz. Annac okaért neuezé azt az kútat, Eſeknec, miuel hogy ő véle azért haborgottac vala.

21 Az után mikor más kútat áſtac vólná, azértis haborgánac, neuezé azért az kútat Sithnanac.

22 Es el ménué oñét, mikor más kútat áſot vólna, nem haborgánac azért, añac okaért neuezé azt Rehobothnac, mert azt mondgya vala: Imár tágas határokat adot az WR mi nékünc, hogy gyarapodhaſſunc ez tartómañban.

23 Fel méne pedig onnét Beerſebába.

24 Es meg ielenéc néki az WR ettzaka, és monda: En vagyoc az Abrahamnac az te Attyádnac Iſtene. Ne fély, mert te veled vagyoc, és meg áldalac tégedet, és meg ſokaſitom az te magodat az Abrahamért az én ſiolgámért.

25 Epîte

b: Megtetczic innet az regi világnac tiztaſágá, mert az pogány Abimelech mélta tarlannac itéli hogy az férfiu más ember feleſégeuel iaczodozzec és abból ítéli Rebecat Iſhác feleſégének, hogy vele iátzic.

c: Termęſzet ſzerint tudgya ezt minden, hogy nagy bűn az hazaſſagtőret, és mélto Iſten büntetéſére az ki azt miuelí.

d Az Iſtennec áldáſa megí gazdagittya az embert.

e Az ő te ſömeneteinec mindenkor irigye vagyon.

f: Az Ishác nagy heſértetteket ſzenuedet és haborgatáſt az vízért, melly az barmocskáis kőz.

ESEC, Az az, verekedés.

SITHNA, Az az, gyülöſég, haborgás.

REHOBOT, Az az, tágitás, ſzéleſités.

g: Abimelech király szövetséget szerez Ishákkal, kit azelőt ki küldött vala birodalmából.

25 Epíte azért ott Oltárt, es segitségül hiuá az WRnac neuét, és fel voná ott az ő sátorát, az után ásának ott az Ishác siólgai kútat.

26 Az g Abimelech pedig el méne ő hozzáia Gerárba, és az Ahuzath ki néki barátya vala, és az Pichol az ő seregének Hadnagya.

27 Es monda nékiec Ishác: Miért iöttetec én hozzám, ha engemet gyűlöltec ti, és ki küldöttétec engemet hogy ne lakiam köztetec.

28 Kic felelénec: Bizonnyal láttúc hogy az WR vólna te veled, és ezt mondóc, legyen eskűués mostan mi köztünc, mi köztünc mondom és te közted. Azért kéſiec vagyunc te veled frígyet ſierzeni.

29 Hogy minket semmi gonoſſal nem illetſi, miképpen hogy mi ingyen sem illettünc tégedet, és miképpen czac iót czelekedtünc veled, és el botſáttunc téged békeséggel. Te azért Istennec áldot embere engedgy enec.

30 Minec vtánna azért lakodalmot ſierzet vólna nékiec, és öttec ittac vólna.

31 Fel keluén ió reggel egy másnac meg eskűénec, és el boczáta öket Ishác, kic el menénec ő tőle békeséggel.

32 Vgyan azon napon el iöuénec az Ishác siólgai, és hírt mondánac néki az kút felől az mellyet áſtac vala, és mondánac: Találtunc vizet.

33 Es neuezé azt Sibahnac: Azokaér annac az Városnac neuet Beersebah mind ez mai napſglan.

SIBAH. Az az, eskűués.
BEERSEBAH, Az az, eskűuésnec kútya.

34 Es mikor Esau negyuen esitendős vólna, vőué magának feleségül az Iehudithot, az Beeri Hitthęus leányát, és az Bosmathot az Elon Hitthęus leányát.

35 Es keſergetic vala Isháknac és Rebecanac ſiuőket.

XXVII. Rész

Iria Moſes ez Caputban miképpen Jácob az Annának mesterségeuel el vőtte Isháktul az aldáſt az Esau ôrizetiben, melly dologért halállal fenyegete Jácobot az Esau, de az Annya tanaſára el az Iacob halad Mesopotamiába

1 ES lőn hogy mikor meg vénhödt vólna az Ishác, és meg homályosodtac vólna az ő siemei, annyira hogy nem látna, siólitá az ő nagyobbic fiát az Esauot, és monda nékie: Edes fiam, Ki felele ő néki: Imhól vagyoc.

2 Es monda: Imé meg vénhödtem, és nem tudom az én halálomnac napiát.

3 Kérlec annac okaért vegyed az te fegyueridet, tegzedet és kęz ſuedet, és ki menuén az mezőre vadaſſi énnékem vadat.

4 Es czinály énnékem az én keduem sierint való étket, és hozd elő énnékem hogy egyem, és áldgyon meg tégedet az én lelkem, minec elötte meg hálnéc.

5 Az Rebeca pedig hallya vala mikor az Ishác az ő fiának az Esaunac siólna. El méne azért az

Esau

Esau az mezőre, hogy fogná vadat mellyet hozna az ő Attyának.

6 Az Rebeca pedig siolîtá az Iácobot az ő fiát, monduán: Imé hallám hogy az te Atyád sióla az te Bátyádnac az Esaunac, monduán.

7 Hozz énnékem vadat, és czinály énnékem keduem sierint való étket, mellyet meg egyem, az után áldgyalac meg tégedet az [a]WR elött, mïnec elötte meg hallyac.

8 Mostan azért édes fiam engedy az én siómnac, abban az mit én paranczoloc te néked.

9 El menuén az juboc közzé, hozz onnét énnékem két ió keczke gödölyét, hogy abból czinállyac etélt az te Atyádnac, az mint ő siereti.

10 Hogy el viuén azt az te Atyádnac, egyéc, hogy meg áldgyon tégedet, mïnec elötte meg halna.

11 Es monda az Iácob az Rebecanac az ő Annyának: Imé az én Bátyám az Esau siörös ember, én pedig sima vagyoc.

12 Netalám az én Atyám meg tapogat engemet, és félec rayta hogy azt ne itéllye én felölem, hogy meg akarom ötet czalni, és illyen módon átkot és nem áldást hozzac magamra.

13 Kinec monda az ő Annya: En raytam légyen az te átkod fiam, czac engedgy az én siómnac, és el menuén hozd el az gödölyeket.

14 El menuén azért, el hozá, és viué az ő Annyának, és keszîte az ő Annya étket, az mint siereti vala az ő Attya.

15 Annac vtánna az Rebeca az ő nagyobbic fiának az Esaunac, drága ruhait véuén, mellyec ő nálla az ő házában valának, fel öltöztetuén Iácobot az ő kissebic fiát.

16 Es keczke gödölyeknec böréuel bę búrîtuán az ő kezeit, és az ő nyakának simaságát.

17 Adá az étket az mellyet keszîtett vala, kenyérrel egybe, Iácobnac az ő fiának kezébe.

18 Es az ő Attyához menuén, monda: Edes Atyám, Es az monda: Im hól vagyoc. Kiczoda vagy te sierelmes fiam?

19 Monda Iácob az ő Attyának: En vagyoc az Esau az te elsö szülötted, ácképpen czelekedtem az mint paranczolád, kely fel és egyél az én vadaszászomban, hogy meg áldgyon engemet az te lelked.

20 Es monda Ishác az ő fiának: Hogy találkozhattál reá illy hamar édes fiam? Ki felele: Bizonyára az WR az te Istened hozta én elömbe.

21 Ackor monda az Ishác az Iácobnac: Ier ide hogy tapogasszalac meg tégedet édes fiam, hogy ha te vagy az én fiam Esau vagy nem.

22 Oda méne azért Iácob az Ishákhoz az ő Attyához, ki meg tapogatuán ötet, monda: Az siód Iácob siava, de az kezec, Esau kezei.

23 Mert

[a]: Az ßor elött: Az az, hogy az Istentöl kéricc néked minden tot. Vagy, az én áldásom erös legyen az ßor elött.

23 Mert nem eſmerheté ötet, miuel hogy az ö kezei ollyanoc valánac mint Eſaunac az ö Bátyánac kèzei, ſiöröſec, annac okaért meg áldá ötet.

24 Es monda: Te vagyé az én fiam Eſau? Felele az Iácob: En vagyoc.

25 Es az Ishác monda: Hozd elö édes fiam, hadd egyem az te fogtad vadban, hogy az én lelkem áldgyon meg tégedet, és oda viué és éuéc, bortis vün nékie és iuéc.

26 Es monda az Ishác az ö Attya: Ier ide fiam, és czókoly meg engemet.

b: Miképpen az Iácob az Eſau öltözetiben veſzi el az áldáſt Isháctul. Azonképpen mi az Ieſus Chriſtuſnac bir által való fel öltözeſében veſſzüc el Iſtentöl az áldáſt.

27 Oda méne azért [b] és meg czókolá ötet, és mikor meg érzette vólna az ö ruhainac ſzagát, meg áldá ötet, és monda: Imé az én fiamnac illattya ollyan, mint az mezönec illattya, mellyet meg áldott az WR.

28 Adgyon azért az Iſten te néked az Eegnec harmattyában, és az földnec köuérſégében, és à gabonánac és bornac böwſégében.

29 Siolgállyanac te néked népec, és haiollyánac meg te elötted nemzetſégec, légy az te Attyádfiainac wroc, és az te Anyádnac fiai meg haiollyánac te elötted, az ki tégedet meg átkoz legyen átkozot, és az ki meg áld, légyen áldot.

30 Es mikor el végezte vólna Ishác az Iácobnac áldáſát, és Iácob czac ment vólna ki az ö Attyánac Iſháknac elöle, Eſau meg iöue az ö vadaſi áſából.

31 Meg keſituén azért öis az étket, az ö Attyánac eleibe viué és monda az öAttyánac: Kely fel édes Attyám, és egyél az te fiad fogta vadban, hogy áldgyon engemet az te leſked.

32 Es monda nékie az ö Attya Ishác: Kiczoda vagy te? Es monda: En vagyoc az te elsö ſiülötted az Eſau.

33 Ackor az Ishác felötte igen álmélkodéc, és monda: Kiczoda tehát, és hól vagyon, az ki az ö töle fogott vadban hozá ennékem, és mindenben öttem minec elötte te meg iönnél, és à kit én meg áldottam? Bizonyára az léſſen áldott.

34 Es mikor hallotta vólna Eſau az ö Attyánac beſédét, fel ſióual és nagy keſerueſen ſira, és monda az öAttyánac, áldgy meg engemetis édes Attyám.

35 Ishác pedig monda: Az te öczéd iöué el álnokſággal és ö viué el az te áldáſodat.

36 Monda azért Eſau: Igazán neueztéc Iácobnac az ö neuét, mert imár máſodſor czalt meg engemet, az én elsö ſiületéſemnec méltoſágátis el vöué, moſtan pedig áldáſomatis el vötte. Es monda: Nem tartottalé nékemis valami áldáſt.

36 Felele Ishác és monda az Eſaunac: Imé wraddá töttem ötet te néked, és minden attyafiait adtam néki ſiolgáiúl, gabonáual és borral meg gazdagſtám ötet, mit miuellyec azért immár te veled édes fiám?

38 Mon-

38 Monda Esau az ö Attyának: Auagy czac egy áldasod vagyoné te néked édes Atyám? Aldgy meg engemetis édes Atyám, és fel emeluén siauát, sir vala.

e meg áldgya Ishác eg Esautis küldöc hochal.

39 Feleluén azért Ishác az ö Attya, monda nékie: Imé köuér földön lésien à te lakásod, és az Eegnec harmattyából onnét fellyül lésien az te áldásod.

40 Fegyuerreddel élsi, és à te öcczednecsiolgáia lésisi, mind az által lésien olly idö hogy teis wralkodol, és az ö igáiát nyakadról le veted.

41 Gyülöli vala azért nagy gyülölséggel az Esau Iácobot az áldasért, mellyel meg áldotta vala ötet az ö Atya, és monda siiuében: El iönec az én Atyámnac halalán való keserues napoc, és ackor meg ölöm az én öczemet az Iácobot.

42 Mikor pedig meg mondottác vólna Rebecanac, az ö nagyobbic fiának Esaunac besiédit, el külduén hozzá hiuatá az ö kissebbic fiát az Iácobot, és monda ö nékie: Imé az Esau à te Bátyád ezzel vigaztallya magát, hogy meg öl tégedet.

43 Azért sierelmes fiam, engedgy az én besiédemnec, és fel keluén sialadgy az Labanhoz az én Bátyámhoz Haranba.

44 És maradgy ott egy keués ideig ö nála, mig az te Bátyádnac haragia el múlic.

45 És mig el vészén te rólad az ö haragiát, el feledkezic arról à mit ö véle czelekedtél, az után el külduén haza hozatlac tégedet, d miért fosstatnám meg mind kettötektöl egy napon.

d Ezt azért mongya Rebeca mert ha meg öli te vélna Esau Iácobot à gyilkosságért az Esaut ki kellet vólna az ö haza i népe közzül rekesztenü.

46 Az Isháknac pedig monda az Rebeca: El vntam életemet az Hitthęusoknac leáni miatt. Ha az Iácob feleséget vesien az Hitthęusoc közzül, minęmöc ezekis (az Esau feleségi) mit hasinál nékem az én életem?

XXVIII. Rész.

Ishác el küldi Iácobot Mesopotamiaba és meg paranczollya néki hogy ne vegyen maganac feleséget az poganyoknac leáni közzül. El indul azért az Iacob, és Bethelben látást lát, az Isten igéreteket tészen az Iácobnac. Vissonrag Iacob fogadást tészen az Istennec.

1 Elö hiuatuán azért Ishác az Iácobot hogy ötet meg áldaná, paranczola néki ezt monduán. Ne végy feleséget az Cananęusöknac leáni közzül.

2 Hanem kely fel, és menny el Mesopotamiába, Bathuelnec az te Annyádnac Attyának házához, és onnét végy magadnac feleséget, Labannac az te Annyádnac Bátyának leáni közzül.

3 Az Erös Mindenható Isten pedig áldgyon meg tégedet, siaporitson és sokasitson meg tégedet, hogy nagy soc néppé légy.

4 Es adgya néked az Abrahamnac áldását, te néked mondom és az te Magodnac te veled egybe, hogy örökség sierint biriad à földet mellyen iöueuény vóltál, mellyet az Isten adot az Abrahamnac.

5 El boczátá annac okaért Ishác az Iácobot hogy menne Mesopotamiába, Labanhoz az Syriabéli Bathuelnec fiához, Rebecanac,

Iácob-

Iácobnac és Esaunac Annyoknac Bátty ához.

6 Látuán annac okaért Esau hogy Ishác meg áldotta vólna Iácobot, és el boczátta vólna ötet Mesopotamiába, hogy onnét vennéfeleséget, és hogy mikor ötet áldaná, meg tíltotta vólna hogy feleséget ne venne az Cananeusoknac leáni közzül.

7 Es hogy Iácob az ö Attyának és Anyának beszédének engedvén el ment vólna Mesopotamiába.

8 Es látuán Esau hogy az Cananeusoknac leáni gonoszoknac láttatnának Isháknac az ö Attyának elötte.

9 El meunén Esau az Ismáel nemzetségi közzé, az Ismáelnec az Abraham fiának leányát à Mahalathot az Nebaiothnac húgát, az elöbbi feleségének felötte, magának feleségül el vöué.

10 Ki méne azért Iácob Beersebából, hogy menne Harában.

11 Es iuta egy helyre, holott meg hála, miuel hogy az Nap le men tvala, és annac à helynec köuei közzül, éggyet véuén feie alá téué, és vgyan azon helyen hála.

12 Es álmot láta, [a] Imé egy Laytoria áll vala az földön, mellynec magasága az Eeget éri vala, és imé az Istennec Angyali fel mennec vala és alá iönnec vala azon.

13 Es imé az WR az laytoriara könyöklött vala, és ezt mondgya vala: En vagyoc az WR, Abrahamnac az te Atyádnac Istene, és az Isháknac Istene, ezt ez földet à mellyen nyúgoszol, te néked adom és az te Magodnac.

14 Es az te Magod ollyan lésien mint az földnec pora, annira hogy ki terjedsz Nap nyugatra, Nap keletre, Eeszakra és Delre, Es te benned [b] és az te Magodban áldatnac meg földnec minden nemzetségi.

15 Annac okaért imé én te veled vagyoc, hogy meg örizzelec tégedet valahouá menendesz, és meg hozzalac téged ez földre, mert el nem hagylac tégedet, mígnem be tellyesitem az mit te néked szóllottam.

16 Es mikor fel ebredet vólna Iácob az ö álmából, monda: Bizony itt vagyon ez helyben az WR, de én nem tudtam.

17 Meg remülé annac okaért és monda: Melly röttenetes ez hely, è hely nem egyéb hanem Istenec háza, és az Mennyeknec kapúia.

18 Es fel keluén à Iácob reggel, vöué azt à köuet mellyet feie alá tett vala, és fel emelé azt oszlopnac, és olayt tölté fellyül reáia.

19 Es neuezé azt az helyet Bethelnec, mert elöszer annac az városnac Luz vala neue.

20 Annac felötte az [c] Iácob fogadást tön, ezt monduán: Ha az Isten én velem leiend, és ha meg öriz engemet ezen uton az mellyen en most megyek, és ha ételemre való kenyeret adand, és öltözetemre való ruhát.

21 Es ha meg térendec békeséggel az en Atyámnak házához, és ha az WR én Istenem leiend.

22 Te-

[a] Nemellyec Iácobnac álmat Iesus Christusról magyarazzac. Nemellyec az Istennec gond viselésérol, melly be fogallya à Mennyet és az földet.

[b] Az Messiasról valo igeret.

BETH EL. Az az, Istennek háza.

[c] Iácobnac fogadása.

22 Tehát ez kő, mellyet oſſlop gyalánt fel emeltem, Iſten házaléſſen, és valamit adándaſi énnékem, annac tizedét néked adom.

XXIX. Réſz.

Az Iácob bé megyen Meſopotamiába Harannac városába az Labanhoz, az ő Annyának Battyához, az Labannac leányaz az Rachelt meg ſereti, mellyert fogadgya hogy hét eſztendeig ſolgalna, néki igeri azt az Laban, de más felől meg czallya az nagyobbic leányáual. Kénſeritetic azért az Rachelertis hét eſztendeig ſolgalni. Az Leánac léſnec négy gyermeki.

1 ANnac vtánna fel keluén az Iácob, el méne, à Nap kelet felé való tartomáñba.

2 Et el tekintuén láta egy kútat egy mezőben, és imé az kút mellet három ſereg iuhoc fekeſſnec vala. Mert abbol ſioktác vala azokat meg itatni, és az kútnac ſiáián nagy kő vala.

3 Stokáſoc vala pedîg ez, hogy mind az iuhokat éggyőue haytuán fel vennéc az kőuet az páztoroc az kútnac ſiáiáról, és az iuhokat meg itatuán, eſmét az kútnac ſiáiára helyére tennéc az kőuet.

4 Es monda Iácob ő nékiéc: Honnét valóc vadtoc atty ámfiai? Es mondanác: Haranból valóc vagyunc.

4: Labant Nachor fiának mondgya az emberekhez ſzokáſoc ſzerint. kic az vnokákat fiaknac hiac. Mert Nachor fia vala Bathuel, ennéc fia volt Laban

5 Es monda nékiec: Eſmeritéké az Labant Nachornac fiát? Kic felelenec: Eſmeriűc.

6 Az vtán monda nékiec: Egeſſégben vagyoné: ki mondánac? Egeſſégben vagyon, és az Rachel az ő leánya im hól iő à iuhockal.

7 Es monda (az Iácob) Imé még nagy idő vagyon, ninczen ideie hogy mind az iuhoc egybe gyűllyenec, ezeket az iuhokat itatſátoc meg, és el menuén legelteſſétec azokat.

8 Kic felelenec: Nem lehet addîg, míg nem mind ide gyűytetnec az iuhoc, és míg nem el veſſic à páztoroc ez kőuet à kútnac ſiáiáról, az után ugy itathatunc.

9 Es mikor még vélec beſzéllene (az lácob,) el érkezéc az Rachel az ő Attyának iuhaiual, mellyeket ő legeltet vala.

10 Mikor pedig az Iácob látta vólna az Rachelt, Labannac az ő Annyának Báttyának leányát, és az Labannac az ő Annya Báttyának iuhait, az kúthoz iáruluán Iácob, el fordîtá az kútnac ſiáiáról az kőuet, és meg itatá Labannac az ő Aña Báttyának iuhait.

11 Es meg tſókoluán [b] Iácob az Rachelt, nagy fel ſióual ſira:

b: Attyafiai ſzeretetnec példáia.

12 Es meg ielenté Iácob Rachelnec, hogy ő attyafia vólna az ő Attyának, és hogy Rebecanac fia vólna. Annac okaért el futa Rachel és meg mondá ezeket az ő Attyának,

13 Mikor azért az hîrt hallotta vólna Laban az Iácob felől, az ő húgának fia felől, nagy ſietſéggel eleibe menuén meg ölelé és meg czókola őtet, és bé viué az ő házába, és meg beſzélle Labannac mindenecket,

14 Kinec monda Laban: Bizony én czontom és teſtem vagy, és lőn ő nála egy hólnapig.

15 Az után monda [c] Laban az Iácobnac: Auagy illiké hogy énnékem

c. Igasságnac példáia, hogy nem akaria ingyen venni az Iácob szolgalattyát az Laban.

nékem ingyen szolgály, noha én attyámfia vagy? Mond meg énnékem, mit kéuánsi az te szolgálatodnac iutalmába?

16 Valánac pedig az Labannac két leányi. Az nagyobbiknac neue Lea, az kissebiknec Rachel.

17 Az Leánac pedig lágy szemei valánac, De az Rachel szép formáiú és ábrazatú vala.

d. Iácob az ő hazasulásában czac az szép formára nez, nem tekinti meg Leában az alazatos szeléd erkölczöt, de nem szokatnyer benne, mert az Rachel meddő leszen. Azért az hazasulandó embernec io az formatis nézni, de föképen az io erkölczöt nézzec meg a leányzoban.

18 d Annac okaért az Iácob szereti vala az Rachelt, és monda (az Labañac:) Szolgállac tégedet hét esztendeig Rachelért az te kissebic leányodért.

19 Kinec monda az Laban: Iob hogy néked adgyam azt hogy nem mint más férfiunac, maradgy én nalám.

20 Szolgála azért Iácob az Rachelért hét esztendöt, mellyec ő néki keuéseknec láttatnac vala, miuel hogy azt felötte igen szereti vala.

21 Es monda Iácob az Labannac: Add meg énnékem az én feleségemet, mert el iött az idö, hogy bé mennyec ő hozzáia.

22 Es bé gyüyté Laban annac az helynec minden népét, és szerzé lakodalmot.

e. Az gonoz emberec ha egyszer vetkeznec, az vtánnis örömest azt mivelic, abbannis vétkezec Laban hogy Rachelt el ígya az Iacob szolgálatty án mint heten. De ez immaar nagyob hogy az kit adat Iácobnac, azt el lopia tole

23 e Estue pedig, vöue (Laban) az ő leányát Leat, és minec vtánna bé vitte vólna azt, az Iácobis bé méne ahoz.

24 Es adá Laban ő neki az ő szolgáló leányát Szilpat, hogy az ő leanyának Leanac szolgaló leánya lenne.

25 Es regelre kelue meg esmertetéc az Lea. Monda azért Iácob az Labannac: Mit czelekedtél én velem? Auagy nem az Rachelért szolgáltalaké én tégedet. Miért czaltal meg azért engemet?

26 Kinec felele Laban: f Nem szokot vgylenni it minálunc hogy az kissebiket adgyác el az nagyobbic elött.

f Embernec leánual való kereskedésenec vtalatos példáia, mert az Rachelis Iácobnac adgya Laban a szolgalatért, melly dologban az Iácobnakis nagy bune vagyon. Mert ha az Leat nem szerette, el kellet vólna inkáb bagyni, hogy nem mint az másikatis el vötte volna Iosef ontörnenye ellen. Leuit. 18.

27 g Tölts bé ennec mennyegzei lakodalmának hetét, az vtán néked adgyuk ezért te szolgalatodért, melyel bolgád meg hét eztendeig.

g. Az az, minallunc miuel hogy nem szokás az kissebet el adni az nagyobbic elött, és miuel hogy immaar az Leánal el háltál, várd el hogy az lakodalomnac ideie az hét nap el tellyec az vtán agonal neked adom az Rachelt, illyockal hogy mi nec vtánna agy neked adom, szolgalvn eröbe té bet esztendeig RVBEN.

28 Acképpen czelekedec azért az Iácob, bé tölté az Leanac (menyegzei lakodalmának) hetét. Az vtán neki ada az Rachelt az ő leányát feleségül.

29 Es ada Laban az ő leányának Rachelnec az ő szolgáló leányát az Bilhát, hogy néki szolgáló leánya lenne.

30 Es bé menuén Iácob az Rachelhözis, inkáb szereté az Rachelt hogy nem az Leat, és szolgála azértis esmét hét esztendöt.

31 Es minec vtánna látta vólna az WR, hogy az Leah vtálatos vólna, meg nyita az ő mehét, de az Rachel meddő vala.

32 Fogada azért Leah az ő méhében és szüle fiat, kit neuezé Rubennec. Mert azt mondgya vala: Meg látta Isten az én nyomoruságomat. Azért immár kedues lészec az én ferjem élött.

Az az, nyomorusag látotnac fia.

33 Az vtán esmét terehben eséc és szüle fiat, annac okaért monda: Miuel hogy az Isten meg hallotta hogy én kedues nem vagyoc,

azért adta ennékem eztis. Azért
SIMEON. neuezé azt Simeonnac.

34 Annac vtánna esmét az ő méhében fogaduán siŭle fiat, és monda: Immár ez vtán az én férjem ragazkodic én hozzám, mert siŭltem néki három fiakat.
LEVI Azért nenezé azt Leuinec.

33 Esmét az vtán terehbe eséc, és fiat siŭluén, monda: Immár az WRnac hálákot adoc. Azért neIEHVDAH uezé azt Iehudanac, és meg siŭnéc az siŭléstöl.

XXX. Rész.

Az Rachel mikor látná hogy ő meddő vólna, adgya az Iácobnac feleségül az ő folgalo leányat, mellytől lesen két fia, Az Lea ezt meg láczán ŏis az ő Wranac adgya az ő folgaló leányát, és lesen attól négy fia, de az Rachelétől Mandragorakon bérli meg az ő Wrasual való hálát. Az Rachelnéls lesen fia az Iacobnac. Es mikor az vtán el akarna menni Iácob Labanhul, meg bérli Laban az Iácob folgalaryát iuhokon.

1 ES mikor látná Rachel hogy ő nem siŭlne (magzatokat) az Iácobnac, irigykedni kezdé az ő Nénnyére, és monda az Iácobnac: Adgy én nékem magzatokat, mert ha nem adandasi, meg haloc.

2 Fel geriede azért az Iácob haragia az Ráchel ellen, és monda: Auagy Isten vagyoké én, ki meg tartoztatta az te méhednec gyŭmŏltsét?

3 Es mond[illegible]hel:) Im hól az én [illegible]ányom az Bilháh; m[illegible] hozzáia, hogy siŭl[illegible](fel tatczac) az én te[illegible]enis ő töle magzat[illegible]gyac.

4 Ada[illegible]e az ő folgaló leányát az Bilhát feleségŭl, és bemene àhoz az Iácob.

5 Es fogada az ő méhében az Bilha, és siŭle az Iácobnac fiat.

6 Es monda az Rachel: Meg itélte az én igyemet az Isten, és meg halgatta az én könyörgésem nec beséédét, és adott ennékem fiat. Azért neuezé azt Dannac.
DAN. Az az, i élés

7 Esmét fogada az ő méhében, és siŭle Bilhah az Rachel solgáló leánya másodic fiat az Iácobnac.

8 Es monda Rachel: Nagy tusakodással tusakodtam az én Nénemmel, de meg győztem ötet. Es neuéze azt Nephtalinac.
NEPHTALI. Az az, tusakodás.

9 Látá pedig az Leah hogy ő meg siŭnt vólna az siŭléstöl, és vŏué az ő siolgáló leányát az Szilpát, és adá azt Iácobnac feleségŭl.

10 Es siŭle az Szilpah az Leánac siolgáló leánya fiat az Iácobnac.
†GAD. Az az, jeteg. ASER. Az az, bódogitó.

11 Es monda az Leah: Iól vagyon. Es neuezé azt Gadnac.†

12 Siŭle az Szilpah az Leánac siolgáló leánya más fiatus az Iacobnac.

13 Es monda Leah: Iól vagyon dolgom. Mert az asiszoni állatoc engemet bódognac mondanac. Es neuezé azt Asernec.‡

14 El méne pedig Ruben gabona aratáskor, és találá az mezŏn Dudaimokat,* és viué azokat az ő Annyának Leanac. Es monda Rachel az Leanac: Adgy én nékem az te fiadtól hozott Dudaimban.

15 Kinec felele az Lea: Auagy kiczin

a: Az Sidoszio Dudaim mis szoda legyen, az Sidoniis nem tudgyác. Nemellyec ember formara gyŏkerec mondgyácsa mellec Mandragorának, kinec szép sárga szin. és is illatú gyŏmöltsec legyenec, ymellyec valami io illatú fünec, mint az viola, Lásd meg az Leuinus Lemniust mit ir à Mandragorá rol, Capite 2.

ISACHAR, az 45. tsztalom

kiczin dolognac tettziké te nékeed, hogy el vötted én tülem az én fériemet, hanem annac felötte az én fiamtól hozott Dudaimokatis el akarod venni? Es monda Rachel: Hállyon te veled tehát ez éjjel az te fiadtól hozott Dudaimokért.

ZEBVLON.

*DINA.

16 Mikor azért az Iácob estue az mezöröl iöne haza, eleibe méne az Leah, és monda: En velem hály, mert meg bérlettelec tégedet az én fiamtól hozott Dudaimokon, es azzal hála (az Iácob) az ettzaka.

17 Es meg halgatá Isten az Leat, ki fogada az ö méhében, és szüle az Iácobnac ötödic fiat.

18 Es monda az Lea: Meg adta az Isten az én jutalmomat, minec vtánna adtam az én szolgáló leányomat az én fériemnec: Azért neuezé azt Isacharnac.

19 Es esmét teréhbe eséc az Lea, és szüle hatodic fiat az Iácobnac.

20 Es monda az Lea: Meg aiándékozot az Isten engemet jó aiándockal. Immár én velem lakozic az én Wram, mert szültem nékie hat fiakat. Es neuezé azt Zebulonnac.

21 Annac vtánna szüle leányzót, és nenezé azt * Dinának.

22 Meg emlekezéc pedig az Isten Rachelröl, és meg halgatá ötet az Isten, és szülöué téué ötet.

23 Teréhbe eséc azért, és szülé fiat, s monda: El vötte az Isten az én gyalázatomat.

24 Es neueze azt Iósephnec, monduán: Adgyon az WR én nékem más fiatis.

25 Es lön hogy minec vtánna szülte vólna Rachel Iosephet, mönda Iácob az Labannac: Boczáss el engemet hogy mennyec el az én helyembe, és az én földembe.

26 Add meg nékem az én feleségimet és az én magzatimat, ki kért szolgáltam te nállad, hogy mennyec el, mert te tudod az én szolgálatomat az melly el szolgáltalac tégedet.

27 Es monda néki Laban: Ha engemet keduelsz (hogy bekét annac) én meg kétertettem hogy meg áldot engemet az WR te érötted.

28 Es esmét monda: mond meg az te szolgálatodnac jutalmat én nékem, es meg adom tencked.

29 Monda pedig az Iacob ö néki: Te tudod mimódon szolgáltalac tégedet, és mensi vólt az te barmod az én páztorságom alatt (mikor elöszer hozzad iöttem.)

30 Mert keués barmod vala az én ide való iöuetelem elött. Immár pedig igen meg sokaszodot, mert meg áldot az WR tégedet, az én ideiöuetelemert, hogy ha pedig ezac tégedet szolgállac) mikor lészen az, hogy énis az én házam népéröl és marhámnac szaporitásá gondot viselec.

31 Es mon Labá "Mit adgyac te néked? Fe[illegible]e Iácob: Ne adgy

1. Az tácobnac Labannal való köreſé igy vagyon. Az keuánnya Iácob hogy az Labannac tuhaſ, kezket-mundko, ockal, kezske bakoc kal egybe ket ſereghe ſzaakaz aſſanac, az ſzép ölec, tarkac es feheree egyſzinü regbe-az ſzerecc mind ſzeregbe, és az feiereec á melle tarkakat elleuec azokat adgya az Laban nek. szolgaiatyába. Az Laban enged annac, azt altalain hogy az feiereec ezac feiereket ſzerezhetnec. Es azokat azért az iuhokat ket fele az tarkakat adgya az Laban fiai kezekbe, az ſzereket ö maga érizi, de táuol az tarka iuhoktul. Az Iácob Meſterſeggel el. Mert elöſzer tarka veſzſzöket yák az itató vaiukba. Maſodszor, az feiereket ket artzul fordittya vala az tarka báranyokra, az mellyeket az feiereec elleuec vala, de az ö tarka iuhat nem

nékem

fordittya vala az ſzerecc ö e. Harmadſzor az tarka veſzſzöket ezac az ideién való ſzaszakor teſzi vala az vályúkba. az kéſöri való ſaizaskor nem, &c.

nékem ſemmit, ha ezt miueled eſmét legeltetem és őrizem az te iuhaidat.

32 Minden iuhaidat meg iárom ma, és el ſiakaztom az ſieplős és tarka iuhokat, és mind az feketeket az iuhoc között. Azonképpen à ſieplös és tarka kecskéket, és az (ollyan légyen az én iutalmam.)

33 És bizoníſágot téſien én rólam az én igaſságom ez vtán te elötted, mikor el iöuendeſi hogy meglátſſad az én iutalmomat. Valamelly ſieplös, vagy tarka, vagy fekete nem leiend az én iuhaim és kecskeim között, bátor lopónac mondgy engemet.

34 És monda Laban: Bátor úgy légyen. Vayha az te beſiéded ſierint lenne.

35 El válaztá azért azon napon az ſieplös és tarka kofokat, és mind az ſieplös és tarka kecskéket, tudni illic, az kikben valami feiérſég vala, és minden feketét az iuhoc közül, és adá azokat az ő fiainac kezekhöz.

36 Es (az Laban) három nap iáró földni közt vevé ő maga között és Iácob között, és az Iácob legelteti vala az Labannac több iuhait.

37 Es az Iácob vön zöld Nyár, Mogyoró, és Ge[illegible]ve veſſiőket, és meg tark[illegible]at feiére ſen, hogy az [illegible]meg tettzenéc az feiér[illegible]

38 Es helyh[illegible]z meg tarkált veſſiőket. [illegible]oc eleibe az itató válúkba, az mellyekből az iuhoc ſioktanac vala mnia, hogy az iuhoc azokra nézue fogadnának.

39 Es az iuhoc fogadnac vala az veſſiőc felött, tſepegetet labúakat, ſieplősöket, es tarkakat.

40 Annac vtánna kűlön ſeregbe ſiakaztá ezeket az bárányokat az Iácob, és az Laban iuhainac ſeregét artzal fordíttya vala az tarka és fekete bárányokra, és az ő maga iuhainac ſeregét kűlön ſiakaztua tartya vala, és azokat nem fordíttya vala artzal az Laban iuhaira.

41 Es mikor az Iacob az iuhoknac iauait ideiekorán egybe boczáttya vala az kofockal, ackor az tarka veſſiőket azoknac az iuhoknac eleikbe helhezteti vala az itató helyén való válúkba, hogy az veſſiőc felött fogadnának.

42 De mikor késön boczáttya vala egybe azokat, nem helhezteti vala az válúkba az veſſiőket, és illyen módon az ideién való elléſec Iácobé valának, az késő elléſec pedig Labané.

43 Annac okáért igen meg nenekedéc az Iácob, es valának nékie ſoc iuhai, ſiolgáló leáni, ſiólgai, teuei, és ſzamári.

XXXI. Réſz.

Az Iácob Meſopotamiabol Laban birtokától el tndúl, feleſégeiuel, gyermekiuel és minden marhájával. Rachel el lopia az Attya Bálaúnit, az Laban vtánna megyen Iácobnac, feddődic az Iácobbal, de vgyezetre meg bekelnec egymaſſal.

1 MIkor azért hallotta vólna Iácob à Laban fiainac beſiédeket. Kic ezt mondgyac vala:

Vala-

Valamié vólt az mi Atyánknac mind el vötte az Iácob, és az mi Atyánc iosiágából sierzette mind ez gazdagságot.[a]

a: Elöszám-lálya Moses elöszer az okokat à melyec kénszerí-tették Iácobot hogy hi-nne Mesopotamiából.

2 És látta vólna az Laban ortzáiát, hogy nem ollyan indúlattal vólna hozzáia mint annac elötte.

3 És miuelhogy illyen módon siólot vólna néki az WR: Tery meg az te Atyáidnac földére, és az te rokonságid közzé, és léssec te veled.

4 El küldvén annac okaért Iácob, ki hiuatá hozzáia Rachelt és Leat az mezöre az ö iuhaihoz.

5 És monda[b] nékiec: Látom az ti Atyátoknac ortzáiát hogy ninczen ollyan indulattal hozzám, mint ennec elötte. És az én Atyámnac Istene meg ielent énnékem.

b: Ezeket azért mondgyá Iácob az ö feleségeinec, hogy azokat fel indicza az el menetelre, es hogy meg esmeriéc az ö támbor szolgálatyat mellyel szolgálta az Labánt es hogy az Isten aldásából vagyon az mi marhátoc tolna.

6 Ti pedig tudgyátoc, hogy az ti Atyátoknac az én tellyes erömöm sierint siólgáltam.

7 És hogy az ti Attyátoc álnokúl czelekedet én velem, és az én siolgálatomnac iutalmát tízszeris változtatta el. Mind az által az Isten nem engedte hogy nékem kárt teheſſen.

8 Mikor azt mondotta: Az sieplös bárányoc legyenec az te siólgálatodnac iutalma, mind az iuhoc sieplösöket ellénec vala. Ha azt mondotta: Az tarkac legyenec az te iutalmod. Az iuhoc mind tarkakat ellénec vala.

9 Annac okaért Isten vötte el az ti Atyátoknac iuhait, es ö adta énnékem.

10 Mert mikor az iuhoknac egybe boczatálóknac ideie el iö vala, az én siemeimet fel emeluén látom vala álomban hogy az iuhokat hágiác vala, tarka lábú, sieplös és tlepegetet sinyü kosoc.

11 Ackor monda nékem az Istennec Angyala álomban: Iácob. Es Feleléc: Im hól vagyoc.

12 Es az monda: Emeld fel à te siemeidet és lássad, hogy à melly kosoc az iuhokat hágiác, azoc tarka lábúac, sieplösöc és czepegetet sinüec. Mert láttam valamit veled czelekedett az Laban.

13 En vagyoc az Bethelnec Istene, az holott olayt töltél az kö oſiopra, és az holott fogadáſt töttél vala. Moſtan azért kely fel, menny ki è földröl, és tery meg az te rokonságidnac tartományába. Sup. cap. 28.

14 Es Felele Rachel és Lea, és mondánac néki: Vallyon vagyoné minékünc valami réſsünc és örökségünc az mi Atyánknac házában?

c Az Rachel es Lea engedénec az Iácobnac és, kéſzec el menni az Iácobbal.

15 Anagy nem úgy tartotté minket mint idegeneket? Mert minket el adot te néked, és meg emésztette az mi [d] pénzönket.

d: Az mi pénzönket. tudni illic az te siolgálatodnac iutalmát, mellyen minketel adot.

16 Mert mind ez è gazdagság mellyet Isten vött el à mi Atyánktól, miénc es az mi fiainké. Moſtan azért az mit te néked az Isten mondé, azt czelekedgyed.

17 Fel kelé[e]n azért Iácob, és az ö fiait és feleségeit fel vévén, Teuéc hátára helyhezteté azokat.

18 Es el viué minden nyáráit, és

minden iosságát marháiát, valamellyet kereſet vala, és minden iuhait mellyeket ſierzet valaMeſopotamiaban, hogy meg tęrne az ő Attyához Ishákhoz az Canaannac földébe.

d Az emberekneć elmetlik be erőſſen beragadot az balvany imadasnoba az Iſten az Tharet minden bűzanépeuel kihitta vala az balvany imadáſnac helyeről, mind az által az ő maradéki közöt ſocideig megmaradnac az balvanyoc. Azert az embereć vgy tanitſác az ő hazoc népét bogy az balvany imadáſnac ſemmiſségiben ne maradgyon meg azokban.

19 Az Laban pedig el ment vala az iuhoc nírni, azonközbe el lopá d az Rachel az ő Attyának báluánit.

20 Az Iácobis orozua méne el az Syriabéli Labannac hírenélkül, miuel hogy az ő el menetelit nem ielentette vólna meg.

21 Es illyen módon el ſalada ő minden ioſságával, és fel keluén által méne az (Euphrates) folyó vizen, és Gilad hegye felé tartá.

22 Es mikor harmad napra megmondottac vólna Labańac hogy az Iácob el futot vólna.

23 Melléie véuén az ő rokonît, hęt napi iáró földig üzé ötet, és el ére ötet az Gilad hegyén.

24 Es minec vtánna az Iſten az Syriabéli Labannac meg f ielent vólna éttzakai álomban, ezt mondotta vala nékie: Meg láſd hogy az Iácobnac ne ſióly ſe iót ſegonozt. g

f Az Iſtennec gond viſeleſenec peldaia, ki megielenic Labannac és megfenyegeti hogy az Iácobnac emberségeſen ezelekedgyic

g Tudniillic ez végre hogy ötet viſſza hiná.

25 Mikor azért el érte vólna Laban az Iácobot, és mikor Iácob az ő Sátorát azon az hegyen fel vonta vólna, az Labanis vgyan azon Gilad hegyén az ő rokonſágiual egybe el voná ſátorait.

26 Es monda Laban az Iácobnac: Mít tſelekedtél, hogy orozua iöttél el én hiremnęlkül, és el hoztad az én leánimat, mint ha fegyuereddel nyerted vólna azokat.

27 Miért futottal el titkon, és miért iöttél el tölem orozua? és nem mondottad meg nékem, hogy boczáttalac vólna tégedet örömmel, énec ſióual, Dob és hegedü ſióual?

28 Es nem engedted nékem hogy az én fiaimat és leánimat meg tſókolgattam vólna, moſtan bizony igen bolondúl czelekedtél hogy ezt miuelted.

29 Vólna erőm hozzáia hogy titeket meg büntetnélec, de az ti Attyátoknac Iſtene tegnap ettzaka meg ſiólíta engemet, ezt módúán: Meg láſd hogy ne ſiólly az Iácob ellē vagy iót vagy gonozt.

30 Hogy ha pedig immár vgyan el akartál iönni, miuel hogy nagy kéuánſággal kéuánkoztál az te Atyádnac házához, Miért loptad el az én Iſtenimet?

31 Feleluén pedig az Iácob, monda az Labannac: (Azért iöttem titkon, (mert féltem, gondolom vala hogy talám el veſied az te leánidat én tölem erőuel.

32 Az kinél pedig meg találandod az te Iſtenidet, h Ne éllyen az. Az mi rokonſágunc előtt láſd meg ha valami marhád vagyon én nálam, es ha vagyon vidd el, Mert nem tudgya vala Iácob, hogy Rachel lopta vólna el az Báluányokat.

h Vakmerő legnec peldaia, Azert bertelen az ember feleſege melletis ne eſkedgyec.

33 Bę menuén azért Laban az Iácobnac ſátorába, és az Leanac ſátorába, és az kęt ſiolgáló leánnac ſátorokba, nem találá meg

az ő

az ő Istenit, és ki menuén az Leanac Sátorából, méne az Rachel Sátorába.

34 Az Rachel pedig vőtte vala az Báluányokat, és reytette vala el egy teuénec nyergében, és azon fellyül ülé, és meg hányá Laban mind az egéſi Sátort, és nem találta vala meg azokat.

35 Mert azt mondotta vala Rachel az ő Attyának: Ne haragodgyéc az én wrã, hogy fel nem kelhetec te élőtted: Mert az aſſioni állatoknac ſiokáſoc ſierint vagyon moſt dolgom, és mikor mindeneket el hánt vólna, nem találá az Báluányokat.

36 [i] Ackor fel geriede az Iácobnac haragia, annira hogy feddőduén az Labannal azt mondana néki: Mitſoda vétkem vagyon, és miczoda bűnöm, hogy én vtánnam iöttél?

37 Miuel hogy minden ház ezköz marhámat fel hántad, az mit találtal az te hazi marhád közzül valót, hozd elő az én rokonim és az te rokonid eleibe, hogy mi közöttünc ketten tegyenec itéletet.

38 [k] Immár húſz eſztendeie hogy te nálad vagyoc, az te iuhaid és az te keczkeid meg nem vetteténec, és az te iuhaidnac koſainac húſában én nem ettem.

39 Az mellyet az vadac meg ſaggattac, azt haza nem vittem, hanem én fizettem meg, mert az én közemből kéuántad azt meg, azonképpen az mit vagy nappal vagy éjjel el loptanac.

40 Néha nappal à nagy hęwſég emésſtet meg, ettzaka à hideg, és az álő az én ſiemeitől táuól vólt.

41 Es húſzadic eſztendeie hogy à te házadnál vagyoc, ſiolgáltam te néked tizennégy eſztendeſig az te kęt leányoďért, és hat eſztendeſig az iuhokért: Az én ſiolgálatomnac pedig jutalmát, tízſzeris változtattad el.

42 Es ha az én Atyámnac Istene, az Abrahamnac Istene, és az Isháknac féleime velem nem vólt vólna, bizoń moſtañis üreſſen botſátanal el engemet, de az Iſten az én nyomorúſagomat és az én kezeimnec múnkáiát tekintette meg, mikor meg feddet tégedet ez éjjel.

43 Fel keluén pedig Labã, monda az Iácobnac: Ez leányoc én leánim, és è fiac én fiaim, és ez ſereg iuhokis enim, añac felőtte valamit látſi mind enim, Mit véthetnéc pedig az én leánimnac, auagy az ő magzattyoknac à kiket ſiülttenec?

44 Nó azért veſsünc Siőuétſéget ketten, melly légyen bizońſágúl én közöttem és te közötted.

45 Es vön Iácob egy kőuet, és fel emelé azt iegyől.

46 Es mődal Iácob az ő attyafiainakis. Stedgétec kőueket, és gyüytténec kőueket, és tſinálánac nagy rakáſt, és éuénec azon à rakáſon.

47 Es neuezé Laban azt all' nęuel: [m] Iegar Sahadutha. Az Iácob pedig neuezé illy nęwel: Galhed.

48 Mert miuel hogy ezt mondotta vala Laban: Ez rakas légyē bizońſág ma én köz- te

[i] Mint ſzinten élőſzer, azonképpen itt maſodszor vétkezic az Iácob, hogy olly dolog felől verſeng, mellyet nem tud bizonyos képpen,

[k] Iáborſzégának példá a az Iácob.

[l] Iſhác féleimenec az az, Az melyet Iſten Iſhác tiztel, annac ſzeleime.

[m] Iegar Sahadutha, Syriat nyeluen annit teſzen, mint bizonyſágnac rakaſa. Az Galhed pedig azt teſzi Sido nyeluen.

közzötted, azért neuezé azt Iácobis Galhednec.

m: Mitzpá annit tészen mint őr állo hely, mellel értetni Laban hogy az Isten vigyáz á bosszú álláſra mint egy őr állo helyből.

49 Annac felötte, m Mitzpanakis neuezé, miuel hogy azt mondotta vala (Laban:) Az Isten légyen itélő Bíro én közzöttem és te közzötted minec vtánna egy máſtul el válunc.

50 Ha az én leánimat nyomorgatandod, és ha az én leánim kiuől több feleſégeket veiendeſi, ſenki ninczen mi köztünc, hanem meg láſd, mert az Isten bizonſág én közöttem és te közötted.

51 Ezeknec felötte monda Laban Iácobnac: Imé ez rakás kő, és ez oſilop mellyeket raktam én közöttem és te közzötted.

52 Bizonſág ez rakás, és bizonſág ez oſilop, hogy én nem mégyec ez rakás kő melliől te hozzád, teis nem iöſi én hozzám ez rakás melliől és ez oſilop melliől, gonoſi ſiándéckal,

53 Az Abrahamnac Istene, és az Nachornac Isteni tegyenec itéletet mi közöttünc, és azoknac Attyoknac Isteni. Es meg eskűuéc Iácob az o Istenre kit az ő Attya az Ishác tiſitel vala.

o: Az Iácob nem eskeſzik ollyan formára mint á Laban, hanem az Isháknac igaz Istenére.

54 Ackor az Iácob barmokat ölete meg ott az hegyen, és az ő rokonſágit lakodalomba hiuá, kic mikor ettec vólna vgyan ott az hegyen hálánac.

55 Annac vtánna fel kele Laban reggel, és meg czókolgatuán az ő fiait és leánît meg áldá öket, és el menuén haza méne az ő helyére.

XXXII. Réſz.

El indúl Iácob az Gilead hegyeről, követeket küld az Esauhoz, kitől igen meg rémúl mikor meg mondottác vólna hogy eleibe iöne, aiándokot rendel az Bátyának, és ruſakodic ő vele az Isten emberi ábrazatban, kit az Iácob meg győz.

1 AZ Iácob pedig el indúla az ő útán, es az Istennec Angyali eleibe ménének ő néki.

2 Es monda az Iácob mikor azokat látta vólna: Isten ſerege ez, annac okaért neuezé azt á helyet Mahanaimnac. a

a: MÁHANAIM, az az, Kettős tábor, mert az ő ſerege és az Angyaloké vgy mint két tábor vala, holott az Angyaloknac őrizetekről ſzép bizonſág vagyon.

3 Az után küldé Iácob követeket az Esauhoz az ő attyafiához, az Edomitáknac tartományokba, Seirnac földébe.

4 Es paranczola az kőueteknec ezt monduán: Igy ſiólyatoc az én WRámnac az Esaunac. Ezt mondgya az te ſiolgád az Iácob: Az Labannál vóltam mint iöueuény, és ott laktam mind ez ideíglen.

5 Vadnac énnékem ökreim és ſzámárim, iuhaim, ſiólgaim, és ſiolgáló leánim, melly dolognac hírré adáſára küldöttem te hozzád én Wramhoz, hogy te elötted keduet találnéc.

6 Es meg térénec Iácobhoz az követec, monduán: El mentünc vala az te Atyadfiához az Esauhoz, ki te néked elödbe ió, és ő véle vadnac négy ſzáz férfiac.

7 Meg félemléc pedig b az Iácob és felötte igen meg háboro déc, áñac okaért á népet az melly ő véle vala, az iuhokat, barmokat és á teueket két ſeregbe ſiakazta.

b: Az hiuek ben noha állhatatos es igaz hit vagyon, mind az által á teſtnec gyarloſaga miatt vagyon benne félelem.

8 Mert ezt mondgya vala: Ha az Esau el iöuend az eggyic ſeregre

regre és azt le vágandgya, az máſic ſereg meg ſzabadúl.

a) Iácobnac ſzép könyörgéſe, mellben meg vallya az ő méltatlánſágát, az Iſtennec nagy kegyelmeſſegét, és kéri az Iſtent hogy meg ſzabadiţa az Eſautul.

9 Annac felőtte monda az a Iácob: O én Atyámnac Abrahamnac Iſtene, és az én Atyámnac Iſháknac Iſtene, Wram ki énnékem azt mondád: Eregy haza az te földedbe, à te rokonſágid közzé, és iól téſiec te veled.

10 Kiſſeb vagyoc minden te ió tétemenîdnél, és igaſságodnál; mellyet czelekedtél az te ſiolgáddal. Mert egy páltzáual mentem vala által ez Iordan vizén, moſtan pedig két ſeregem vagyon.

11 Szabadîcz meg engemet az én Bátyámnac kezéből, az Eſaunac kezéből, mert félec hogy el ne *b* iöjön és el veſſeſſen engemet, és az Annyát az ő fiaiual egybe.

b) Az az, félec hogy minden házan népével egybe lesség.

12 Te pedig azt mondottad: Iól téſiec te veled, és az te Magodat ollyanná téſiem mint az tengernec föuénye, melly meg nem ſzámláltathatic az ő ſokſágá miatt.

c) Nehéſſen ezt ember az Iſtent, vagyon az Iácobnac, igerete az Iſtentől, de azért ajándocokal igyekezic megengeztelni az Eſaut.

13 Es ott hála az éttzaka: c És választá abból az mi kezénél vala ajándokot az Eſaunac, az ő Báttyának.

14 Két ſzaz keczkéket, és húſi Bakokat, két ſzáz juhokat és húſi koſokat,

15 Harmintz ſioptatós teuéket fiaiual egybe, negyuen ünöket, tíz tulkokat, húſi ſzamárokat tíz vehméuel egyetembe.

16 Es adá az ő ſiólgainac kezekbe minden nyáiát külön külön, és monda az ő ſiólgainac: Mennyetec el én előttem, és mindenic ſereg között, közt hadgyatoc.

17 Es paranczolá az elsönec, monduán: Ha az én Bátyám az Eſau elől találand tégedet, és meg kérdend tégedet, ezt monduán: Ki ſiólgáia vagy? Houá mégy? Es kiczodáé ez előtted való marha.

18 Ackor azt mondgyad: Az Iácobnac az te ſiolgádnac aiándoka, mellyet küldött az én Wramnac Eſaunac, és imé ő magais mi vtánnunc vagyon.

19 Vgyan azont paranczolá az máſiknac, az harmadiknakis, és mindeneknec az kic az ſereg nyáiac vtán mennec vala, ezt monduán: Illyen módon ſiólyatoc az Eſaunac mikor reá találandotoc.

20 Annac felőtte eztis mondgyátoc: Imé az Iácobis az te ſiolgád mi vtánnunc vagyon. Mert illyen módon gondolkodic vala (az Iácob,) meg engeztelem ötet ez aiándockal melly előttem mégyen, és az után léſiec ſiembe véle, talám kedues léſſen ſiemélyem előtte.

21 Ecképpen el boczátá az aiándokot elől, ő maga pedig hála az éijel az ſeregnél.

22 Fel keluén pedig éttzaka, vöué az ő két feleſégeit, az ő két ſiolgáló leányát, tizenegy magzatiual egybe, és által méne az Iabboknac réuén.

23 Es minec vtánna azokat véuén által költöztette vólna az vizen, az után által költözteté mindenét valamie vala.

24

24 Marada annac ſ okaért az Iácob ezac egyedül, és tuſakódic vala ő véle égy férfiu, mind addîg mîg nem meg haynallanéc.

ſ: A keresztiéni lelki viadalnac igen ſzép peldáia vagyon az Iácob tuſakodá ſában, miuel hogy Iſten boczáttya mureánc az kefertetet, azért az harcz uſágokban ne minemő képpen az Iſtrél tuſakodunc. De nekünc ez megáztatás, hogy ha hit által erőſſen meg ragadgunc az Iſtent, és el nem boczáttyunc, meg győzzüc őtet.

25 Ki mikor latná hogy à Iácobon ſemmi erőt nem vehet, illeté az ő tſipeiénec forgó tſontyát, és az Iácob czipeiéneC forgó czontya helyéből ki iſiamodéc, mikor az (férfiu) tuſakodnéc ő véle.

26 Es monda: Boczáſs el engemet, mert az haynal fel iött. Es monda (Iácob:) Nem boczátlac el tégedet mîg nem meg áldaſi engemet.

27 Annac okaért monda nékie: Kiczoda à te neued? Felele: Iácob (nékem neuem.)

28 Es monda az (Angyal:) Nem Iácob léſſen ez után à te neued, hanem g Iſrael. Mert ha az Iſten ellen diadalmas vóltál, az emberec ellenis diadalmas léſſeſi.

g. Izraelnec neuezteticz az Iacob melly annit teſzen mint Iſten győző.

29 Es meg kérdé Iácob, és monda: Mond meg kérlec az te neuedet. Felelé az: Miért kérded az én Neuemet? Es meg áldá ötet vgyan ott.

30 Annac okaért neuezé azt az helyet Iácob, Penielnec, h mert látám vgy mond az ISTENT ſiinről ſiinre, és nem haléc meg.

PENIEL. Az az. Iſtennec ſzeme vagi orczaia.

h: Mondgya Iácob hogy az Iſtent ſzemről ſzemre latta, miuelhogy az emberi formát látta vala az mellyben ielenteté vala magát.

31 Es azonközbe à Nap fel iöue, mîg által méne az Penielen, és ő az ő czipeiére ſántál vala.

32 Annac okaért nem éſſic az Iſrael fiai mind ez mai napîglan az czipönec forgó czontya mellet való inát, miuel hogy illette vala az Angyal az Iácobnac tſipő tſontyát, és az forgó czontnac inát.

XXXIII. Réſz.

Iácob kembe léſſen az Eſauual, kit Eſau kegyelmes ſzemmel lát, meg aiándékozza Iácob Eſauot, az után mégyen Suchothba, és onnet Sechembe.

1 IAcob pedig fel emeluén az ő ſiemeit, látá, és imé Eſau iö vala, és négy ſiáz férfiac ő véle, és meg oſitá az ő gyermekit Lea mellé, Rachel mellé, és az ő két ſiolgáló leánya mellé.

2 Es az ő ſiolgáló leánit azoknac fiaiual egybe elsö helyen helyhezteté, az után Leat és az ő gyermekit, vtólſó helyen Rachelt és Ióſephet.

3 Ő maga pedig (Iácob) elöttec mégyen vala, és hétſzer hayla meg az földîg, mîg az Bátty áihoz iutna.

4 Az Eſau pedig a eleibe futamodéc ő nékie, és meg ölelé ötet, és az ő nyakára ragalzkodéc és meg czókolá ötet, és àképpen ſiránac.

a: A kegyetleneknec ſzivec az iſten kezében vadnac es mikor akaria meg lagyitya azokat.

5 Az után Eſau fel emeluén az ő ſiemeit, látá az aſſiſioni állatokat és à gyermekeket, és monda: Kiczodác ezec? Tiéidé? Ki felele: En gyermekim kiket az Iſten adott az te ſiolgádnac.

6 El közelgeténec annac okaért az ſiolgáló leányoc és azoknac gyermeki, és meg haytác ő magokat (Eſau elött.)

7 El érkezéc az Leais az ő fiaiual, és meg haytác magokat, aſſnac vtánna el iöue Ióſeph és Rachel, és azokis meg haytác ő magokat.

8 Es monda (Eſau) tiédé mind az egéſi ſereg à mellyet elöl találéc? Es felele: Hog az én vramnac

elötte

elötte keduet találljac(azért küldöttem azokat.)

9 Es monda Esau: Ennékem elég marhám vagyon ió öczem, légyen tiéd az te marhád.

10 Monda pedig az Iácob: Ne (vesd meg) kérlec, ha találtam keduet mostan te elötted,hanem vedd el az én aiándokomat az én kezemből, [b] mert az te ortzádat nem külömben látom, mint ha az Istennec ortzáiát látnám, miuel hogy kegyelmesen fogadál engemet.

b: Azért mongya Istennek Esau ortzáiát, miért hogy bizelen az farkából báránya lött vala, az Isten kegyelmességének ábrazattya és tüköre volt az.

11 Vedd el kérlec az én aiándokomat mellyet hoztam te néked, miuel hogy az Isten kegyelmesen czelekedet én velem, és minden fele iosságual böuelkedem. Kénsierité azért ötet, és el vöué (az aiándokot.)

12 Az után monda Esau: Indúllyunc el mennyünc el, és én te elötted mégyec.

13 Felele néki (Iácob:) Az én Wram iól tudgya hogy ez gyermekec gyengéc, és hogy énékem sioptatós [c] iuhaim és ünöim vadnac, mellyeket ha czac egy Nap felötteb haytanac, mind meg halnac az barmoc.

c: Példáia embernec példáia, mert látya Iácob hogy Esau néki meg kegyelmezet, mégis nem meri magát reá bizni.

14 Menyen el kérlec,az én Wram az ö siolgáia elött,enis lassán el mégyec,az mint az én elöttem való sereg mehet, és mint az én gyermekim mehetnec, mîg nem az én wramhoz iútoc Seirbe.

15 Ackor monda Esau: Kérlec engedd meg, hogy hadgyac te veled egy néhanyat ez nép közzül, melly én velem vagyon. Ki monda:Miért hagynál? Elégénnékem hogy keduet találtam az én Wram elött.

16 Meg téré azért vgyan azon napon Esau az ö útán Seir felé.

SVCHOT, Az az, hayléc.

17 Az Iácob pedig méne Suchotba holott eppíte magának házat, és az ö barmainac haylolokokat,annac okaért neuezé azt az helyet Suchotnac.

18 Annac vtánna méne Iácob minden bántásnelkül Sechembe, melly vala az Canaan földében, mikor iöne Mesopotamiából, és tábort iára az Város ellenébe.

d: Vagy siáz tehenen, az az, siaz garasson, mellyeken tub barom képec valanac.

19 Es meg vöué azt, az mezönec réset az holott Sátorát felvonta vala, az Hamornac fiaitól, melly Hamor Sechem Attya vala, siáz gárason. [d]

20 Es eppíte ott Oltárt, [e] és neuezé azt illy nęwel: Izraelnec Erös Istene.

e: Az Oltárt neuezi Isten neuével mivel hogy azon áldozec Istennec.

XXXIIII. Rész.

Az Dinát meg seplöfti az Hamor fia az Sechem, kéri azt magának felességül az Sechem, Iácobtul és az ö fiaitul, kit néki igérnec illyi ockal: ha az környül merelkedett fel vesic,mellyre azoc reakötelezic magokat és környül merelkednec. De az Iacob fiai azokat még czallyác, mert fel fegyuerkezuén mind az egeb varosnac ferfiait le vagác, az asszont allatokat, leanzokat, gyermekeket el rabollyác, iosagokban sakmant vernec

1 KI méne pedig Dina az Leanac leánya, mellyet siült vala az Iácobnac, hogy látná anñac az tartomáñnac leánit.

2 Es mikor látta vólna azt Sechem, az Hiuęus Hamornac, annac az tartomáñnac feiedelménec fia, el ragadá azt, és azzal háluán, meg seplöfité ötet.

3 És ragazkodée az ő lelke az Dinához az Iácob leányához, és meg ſiereté az leáńzót, és ſiól vala az leáńzónac édes beſiédeckel.

4 Sióla pedig az Sechem az Hamornac az ő Attyának, illyen módon: Vegyed én nékem feleſégül ezt ez leáńzót.

5 Az Iácob pedig meg hallá hogy meg ſieplőſitette vólna (Sechem) az ő leányát, (az ő fiai pedig az mezőn valának az barommal) és veztegſégben lőn az Iácob míg azoc meg iönének.

6 Ki méne azért Hamor az Sechemnec Attya Iácobhoz hogy ſiólna ő véle.

7 De mikor az Iácobnac fiai meg iöttenec vólna az mezőről, meg haluán ez dolgot felőtte igen bánkodánac azoc az férfiac, és igen meg haragodánac hogy illyen nagy gonoſságot czelekedet vólna (Sechem) az Izrael ellen, hogy az Iácob leányát meg ſieplőſitette vólna, melly dolognac nem kellet vólna lenni.

a: Emberſégnec es kegyes termeſzetnec példája vagyon az Hamorban. Mert bánnya az ő fiának czelekedetét, és kéri ennek az leánát: és keſſ velec jo modal ſegorſégot venni. Melló volt vólna pedig hogy ſzám be ő nem vette az leánt az Sechemnec adattanac miatt, hogy kénszerittetnec az magának ſe ſzerzéſ.

8 Sióla azért az Hamor ő véle illyen módon: Az én fiamnac az Sechemnec lelke ragazkodot az ti leányotoknac lelkéhöz, kérlec annac okaért titeket, adgyátoc azt néki feleſégül.

9 És ſierezzetec mi velünc ſógorſágot. Az tí leánitokat adgyatoc mi nékünc, és az mi leáninkat vegyétec magotoknac.

10 És maradgyatoc mi közzöttünc, ez föld légyen az ti birodalmotokban, lakiátoc és múnkalodgyatoc azon és biriátoc azt.

11 Az Sechemis monda az (Dina) Attyának es az ő Bátryáinac: Hadd találljac keduet előttetec, és valamit mondandotoc megadom.

12 Akar melly nagy iegy rúhát és aiándokot kéuánnyátoc én tülem, meg adom valamint mondgyátoc, czac adgyátoc én nékem az leáńzót.

13 Felelénec pedig az Iácobnac fiai az Sechemnec és az Hamornac az Sechem Attyának, és ſiólánac álnókúl, miuel hogy meg ſieplőſitette vólna az Dinát az ő húgokat.

14 És mondánac nékiec: Nem miuelhettyűc ez dolgot hogy az mi húgonkat adgyuc környül metelkedetlen embernec, mert mi nékünc gyalázat vólna.

15 Mind az által engedünc néktec illy ockal: Ha mi hozzánc haſonlatoſoc léſztec, és környül meteltetic ti köztetec minden férfiu.

16 Igy az mi leáninkat néktec adgyuc, és az ti leánitokat magunknac véſzüc, ti köztetec lakozunc, és veletec egy néppé léſzünc.

17 Hogy ha nem engedendetec minékünc hogy környül metelkednétec, fel véſzüc az mi leányunkat és el megyünc.

a Bálgatagſágnac példája ez az Hamorban es Sechembenn, hogy az ſanyert ollyhuet veſſen be mellyre ſemmit nem tudnac nol az iz. tel hazudnanac, hanem tudgac hogy leányoc vo.

18 És tetczec azoknac beſiédec Hamornac, és az Sechemnec az Hamor fianac.

19 És nem halaztá[b] az iffiu ezt végh̃z vinni, miuel hogy felette igen ſiereti vala az Iácob leányát. Vala pedig az Sechem az

ő Az-

ő Attyának háza népe között mindeneknél böczületesb.

20 El méne añac okaértHamor és Sechem az ő fia,az ő városoknac kapuiába,és siolánacaz ő városoknac férfiaiual,illyen módō:

21 Ez férfiac ez ideig békeséggel lakoztac mi velünc, akarnac lakozni az mi földünken és azon múnkalodni, ez föld miuel hogy elég siéles, ám lakianac rayta, az ő leányokat vegyüc magunknac feleségül, és az mi leánunkat adgyuc nékiec.

22 De illy ockal akarnac mi velünc ez férfiac éggyüt lakni,hogy egy néppé legyünc,hogy ha minden férfiu környül metelkedic mi közöttünc, miképpen hogy ők is környül meteltettec.

23 Minden iuhoc és minden iosiágoc és minden ő barmoc nemdé nem mieinc léſineké ? Czac hogy engedgyünc nékiec hogy lakhaſsánac mi köztünc.

24 Engedénec annac okaért Hamornac és Sechemnec az ő fiának, mindenec valakic az városnac kapúián ki mennec vala, és környül metelé magát minden férfiu, valamelly añac az városnac kapúián ki megyen vala.

c: Az paráznaſágnac büntetéſénec példáia, iollehet az Iákob fiai nagy alnokſággal és hamiſſággal eſzelekedtec.

25 Harmad napon azért[c] mikor az ſebnec faydalmában vólnánac, az Iácobnac két fiai Simeon és Leui azDinánacBáttyai vönec fegyuereket, és nagy bátorſággal bę menénec az varosba,és minden férfiat még ölénec.

26 Annac felötte az Hamortis és az ő fiat az Sechemet fegyuerrel meg öléc, és el viuéc az Dinát az Sechemnec házából,és ki ménénec.

27 Az Iácobnac pedig több fiai, eſénec az meg ölrekre,és el dúlác az városſt, miuel hogy meg ſieplősitettéc vala az ő húgokat.

28 Es iuhokat, barmokat, ſiamárokat, és valami ioſiágoc vala az városban és az mezőn mind el viuéc.

29 Minden gazdagſágokatis, minden ő gyermekeket es feleſégeket fogua el viuec és el prędálác,és valami az ő házokbā vala.

d: Kegyetlenſegnec es kemelſegnec példáia.

30 Annac okaért monda Iácob Simęonac és Leuinec: Meg haborítottátoc engemet, és vrálatoſsá töttetec ez földnec lakoſi előtt azCananęuſoc és Perizęuſoc előtt , és miuel hogy én keues magamāal vagyoc,ha én ellenem fel gyülnec,le vágnac és el töröllnec engemet mind házam népéuel egybe.

31 Kic mondánac: Auagy mint tiſitátalan ſieméllyel vgy kelletté az mi húgonckal gonoſsúl élni ?

XXXV. Réſz.

Az Iácob Iſten paranczolattyából Bethelbe indul,de az előtt az ő házá nepet megtiztitetya az báluányoktol,az vtan el mégyen Bethelbe es ott áldozic Iſtennec. Meg hal az Debora, meg ielenic Iſten Iácobnac és megáldgya őtet, meg hal Rebecais. Az Ruben meg ſeplősíti az Bilhat, meg hal Iſác.

1 MOnda pedig az Iſten Iácobnac: Kely fel, eregy fel Bethelbe,és telepedgyel le ott, és czinály óltárt amaz Erős Iſteñec, à ki megielenéc te néked, mikor az te bátyád előtt futnál.

a Iakobnak és Istenfélő gazdának példája az Iákob, hogy az ő háza népét nem ezzel hívsőtörekedik Istenre tanítya, hanem Istent tisztelni és az bálványimádásnak el tá-uoztatására.

2 Ackor monda a Iácob az ő háza népének és mind azoknac kic véle valának: Hánnyátoc el az idegen Isteneket kic köztetec vadnac, és tisztítsátoc meg magatokat, és változtassatoc el öltözeteteket.

3 Az után kellyünc fel és úgy mennyünc fel Bethélbe hogy ezt nállyac ott óltárt añac az Erös Istenec, ki meg halgatot engemet az én nyomorúságomban, és velem volt az úton á mellyen iártã.

4 Adác annac okaért b Iácobnac mind az idegen Isteneket kic náloc valának, és az ő fülökön való függöketis, és el reyte azokat Iácob az czer fa alatt, melly vala Sechemnél.

b Engedelmes háznépnec példája. De az Iacob nem tsak ezzel kedéc hogy mindenéstől el nem voulotta az bálványokat mint az Moses es Ezechias ezt tselekedtec.

5 Es el indúlának: Es az Istennec félelme vala az városokon mellyec valának ő környülöc, és nem üzéc az Iácob fiait.

6 Iuta azért Iácob Luz neuő városba melly vagyon Canaan tartományába (melly imár Bethelnec neueztetic,) és mind az sokság melly ő véle vala.

7 Es eppíte ott óltárt, és neuezé

† EL BETHEL, az, Bethelnec Istenec.

à helyet El Bethelnec, miuel hóg ott jelent vala meg néki az Isten mikor az ő Bátty a előtt futna.

8 Es meg hala Debora az Rebecanac daykáia, és el temettetéc Bethel mellet egy Czer fa alatt, és neuezé az helyet, ‡ Allon Bacuthnac.

‡ ALLON BACVTH, az az, Sírásnac Czer fája.

9 Meg jelenéc pedig esmét az Isten az Iácobnac mikor Mesopotamiából haza térne, és meg áldá őtet.

10 Es monda nékie az Isten: Az te neued Iácob. Nem neueztetic többé az te neued Iácobnac, hanem Izrael lésten az te neued? Neuezé azért ötet Izraelnec.

11 Annac felötte monda nékie az Isten: En vagyoc à Mindenható Erös Isten, neuekedgyél és sokasodgyál, nép és népeknec sokasága származic te tüled, és királyoc származnac az te ágyékodból.

12 Es az földet az mellyet adtam Abrahamnac és Isháknac, te néked adom, az az, à te Magodnac adom te vtánnad ez földet.

13 Es el méne ő tüle az Isten, à helyből à holott ő véle szólot vala.

14 Emele pedig ott az helyén Iácob, az holott Isten szólot vala véle, kő oszlopot iegyül. Es áldozéc azon híg áldozattal, c és önté arra olayt.

c Híg áldozatnac nem nezzük az bort vagy olayt, mellyel meg hintettec az áldozatot. Értsd pedig az híg áldozatnac nevét alatt az egész áldozatot.

15 Es neuezé Iácob azt à helyet, az melly helyen szólot vala Isten ő véle, Bethelnec.

16 Es el menénéc Bethelből, és valának Ephratától meg úgy mint egy mély földre, és szüle az Ráchel, és az szülésben nagy faydalmat szenuede.

17 Es mikor az szülésben faydalmat szenuedne, monda nékie az bába: Ne fély, mert most is fiad lésten.

Ráchel hala.

18 Mikor pedig az ő lelke ki menne (mert meg hala) neuezé azt * Benoninac, de az Attya neuezé ¶ Beniaminnac.

* BENONI, Az az, fayadalomnac fia. ¶ BENIAMIN az az, tob kézzel fia.

19 Meg hala annac okaért Ráchel, és el temettetéc az úton az mellyen mennec ♀ Ephratába, melly most an Bethlehemnec neueztetic.

♀ BETHEL, EPHRATA, másk

20 Es egy

20 És állata Iácob oſlopot az ő temetö helyénél, az mondatic mind ez máj napſiglan Ráchel temetö helyénec oſlopának.

21 Az után el méne Izrael, és ſátorát voná az Heder tornyán túl.

d. Rubennec nagy eſete, ki az ő Attyának feleſſégéuel vetkezic.

22 d Lön pedig ez, hogy mikor Izrael lakoznéc abban az tartománban, az Ruben el menuén hálna az Bilháual az ő Attyának ágyás feleſégéuel, mellyet meg hallá Izrael. Valának pedig az Iácob fiai tizenketten.

23 Az Leanac fiai: Iácöbnac elsö ſiülötte Ruben, az után Simeon, Leui, Iudah, Iſachar, Zabulon.

24 Ráchelnec fiai: Iöſeph és Beniamin.

25 Az Ráchel ſiolgaló leányának Bilhának fiai: Dan és Nepthali.

26 Az Leanac ſiolgáló leányának Szilpának fiai: Gad, Aſer. Ezec az Iácob fiai, kic ſiülettec néki Meſopotamiában.

Ishákhoz haza tér Iácob.

27 Végezetre iuta Iácob Ishákhoz az ő Attyához Mamreba, Arba neuö városba, melly moſt Hebronnac neueztetic, holott az Abraham és Ishác iöueuényec vóltanac.

Ishác halála.

28 Valának pedig az Isháknac életének napiai ſiáz nyóltzuan eſtendöc.

29 Es meg hala Ishác lelkét ki botczátuán, és takarîtatéc az ő eleihöz, mikor vén vólna és hoſſu élettel meg elegitetet vólna, és el temetéc ötet az ő fiai, Eſau és Iácob.

XXXVI Réſz.

Iria Moſes ez Caputban az Eſaunac nemzeſéget.

1 Ezec pedig az Eſaunac nemzetſégi, ki Edomnac hiuattatic.

Eſaunac három feleſégei: ADAH. AHOLIBAMAH. BOSMATH.

2 Az Eſau vött vala magának feleſégeket, az Canaannac leáni közzül: Adaht az Hittheus Elonnac leányát, és az Aholibamat Ananac leányát, ki az S.Lon Hittheus leánya vólt.

3 És az Boſmatot az Iſmael leányát, Nebáiothnac hugát.

ESAV fiai: ELIPHAZ. REVEL. IEVS. IALAM. CORAH.

4 Szülé pedig az Adah ez Eſaunac az Eliphazt, Es az Bolmat ſiülé az Reuelt.

5 Az Aholibamah pedig ſzülé az Ieuſt, Ialamot, és az Corahot. Ezec az Eſau fiai kic ſiülettec néki az Canaan földén.

a Eſau az Iácobnac enged az Canaan földet, ő más földre megyen.

6 És fel vötte a Eſau az ő feleſégeit, az ő fiait, és az ő leánit, és minden házábéli lelkeket, minden iuhait barmait, és minden ioſágát marháiát, mellyet kereſet vala Canaan földében, és el ment vala más földre az ő Attya fiának Iácobnac, haza iöuetelinec elötte.

7 Mert ſoc marháioc vala, hogy eggyüt nem lakhatnának, és az az föld az holott mint iöueuényec vgy laknac vala, el nem ſenuedheti vala öket, az ő barmoknac ſokſágáért.

Eſau lakohelye az Seir hegye.

8 Es lakozéc Eſau az Seir hegyén. Ez Eſau pedig az Edom.

9 Ezec azért az Eſaunac, az Edomitáknac Attyának nemzetſégi az Seir hegyén.

10 Ezec az Esau fiainac neuec: Eliphaz Adahnac Esau feleſégénéc fia. Reuel Boſmathnac Esau feleſégénec fia.

Eliphaz fiai az Thimnatól.

11 Eliphaznac fiai vóltac: Theman, Omar, Sepho, Gatham, és Cenaz.

12 Az Eliphaznac pedig az Esau fianac ágyaſa vala az Thimna, ki az Eliphaznac ſiŭlé az Amaleket. Ezec az Adahnac Esau feleſégénec fiai.

Amalech.

Reuel fiai.

13 Ezec pedig az Reuel fiai: Nahath, Zerah, Samah, Mizzah: Ezec vóltanac Boſmathnac az Esau feleſégénec fiai.

14 Az Aholibámánac pedig Esau feleſégénec Anah leányának, ki Sibon leánya vólt, fiai ezec, kiket ſiŭlé az Esaunac: Ieus Ialam és Corah.

Eliphaznac Hertzeg fiai.

15 Ezec pedig az Esau fiai kŏzzŭl való feiedelmec: Az Eliphaznac Esau elsŏ ſiŭletténec fiai ezec; Theman Hertzeg, Omar Hertzeg, Sepho Hertzeg, Cenah Hertzeg.

16 Corah Hertzeg, Gathan Hertzeg, Amalec Hertzeg: Ezec vóltac Eliphaztúl való feidelmec az Edomnac tartományában, és ezec az Adah fiai.

Reuelnec Hertzeg fiai.

17 Az Reuelnec pedig az Esau fiának fiai ezec: Nahat Hertzeg, Zerah Hertzeg, Sammah Hertzeg, Mizzah Hertzeg. Ezec vóltac Reueltúl való feiedelmec az Edomnac tartományában, Ezec az Boſmathnac az Esau feleſégénec fiai.

18 Ezec pedig az Aholibámánac az Esau feleſégénec fiai: Ieus Hertzeg, Ialam Hertzeg, Corah Hertzeg. Ezec az Aholibámától Esau feleſégétŏl az Anah leányától való feiedelmec.

19 Ezec az Esau fiai, és ezec az ŏ tŏle való feiedelmec, ez Esau az Edom.

Horeus Seirnec, Esau fogyatkozásának okaiért.

20 Az Horeus Seirnec pedig fiai, kic ott à földŏn lakoznac vala ezec: Lotan, Sobal, Sibon, Anah.

21 Diſon, Eſer, Diſan. Ezec az Horeuſóknac feiedelmi, Seirnec fiai az Edomnac tartományában.

22 Az Lotannac pedig fiai vóltac: Hori, Heman, és az Lotañac húga, Timnah.

23 Az Sobalnac pedig fiai ezec: Aluan, Manahath, Ebal, Sepho, Onam.

24 Sibońae pedig fiai ezec: Aiah és Anah, ez az Anah ki az ŏſiuérec fayzáſának módgyát találá az puztában, mikor az ŏ Attyának Sibonnac ſiamárit ŏrizné.

25 Ananac pedig fiai ezec: Diſon és Aholibamah Ananac leánya.

26 Diſonnac fiai ezec: Hemdan, Esban, Ithran, Cheran.

27 Eſernec fiai ezec: Bilhan, Zaauan, Acan.

28 Diſañac fiai ezec: Vs és Aran.

29 Az Horeuſoc kŏzzŭl való feiedelmec pedig ezec: Lotan Hertzeg, Sobal Hertzeg, Sibon Hertzeg, Anah Hertzeg.

30 Diſon Hertzeg, Eſer Hertzeg, Diſan Hertzeg. Ezec az Horeuſoc kŏzzŭl való feidelmec az ŏ feidelemſégec ſierint, az Seirnec tartományában.

31 Ezec

Edomnac Királi az Izrael nemzetségében való Kirali birodalom előtt.

31 Ezec pedig az Királyoc kic wralkodtanac az Edomnac tartományában, minec elötte az Izrael fiai között Király wralkodnéc.

32 Elősier Király vólt Edomban Bela Beornac fia, kinec városánac neue Dinhaba vólt.

1. BELA. 33 Minec vtánna meg hólt Bela, wralkodot ő helyébe Ióbab
2. IOBAB. Zerának fia, ki Bozraból való vólt.

34 Minec vtánna meg hólt Iób
3. HVSAN. bab, wralkodot ő helyébe Husam, ki Teman földéből való vólt.

35 Husam hólta után wralko
4. HADAD. dot ő helyébe Hadad, az Bedad fia, ki az Midianitákat az Moábitac mezeién meg veré, kinec az ő városának neue vala, Hauith.

36 Hadad hólta után, wralko
5. SAMLA. dot ő helyébe Samla Masrechából való

37 Samla hólta után wralko
6. SAVL. dot ő helyébe Saul, ki vólt az (Euphrates) folyó víz mellet való Reboboth városból.

38 Saul hólta után wralkodot ő helyébe Baal Hanan Achbor fia.

BAAL-HANAN & HADAR. 39 Baal Hanannac Achbor fiának hólta után, wralkodot ő helyébe Hadar, és az ő városának neue Pahhu, az ő feleségének pedig neue Mehetabeel, ki Mezahab leányának Matrednec leánya vala.

Esau nemzetségéből való Hertzegec. 40 Ezec pedig az Esau nemzetségéből való Hertzegeknec neuec, az ő czelédgyec, helyec és neuec sierint: Thimnah Hertzeg, Aluah Hertzeg, Ieteth Hertzeg.

41 Aholibama Hertzeg, Ela Hertzeg, Pinon Hertzeg.

42 Kenaz Hertzeg, Teman Hertzeg, Mibtzar Hertzeg.

43 Nagdiel Hertzeg, Iram Hertzeg. Ezec az Edomnac feiedelmi az ő lakasoc sierint, az ő örökségeknec földében. Az Esau az Edomitáknac Attyoc.

XXXVII. Rész.

Az Iósephvádollya az ő Bátyáit az ő Attyanac. Lat álmokat. Irigykednec reiáia az ő Bátyai, meg fogyac az mezőn őtet ruháiáról, az Kútba vetic, az után el adgyac pénzen, Strattya őtet az Iácob.

1 LAkozéc pedig az Iácob az ő Attyának búdosásának földén, az Canaan földén.

2 Es ezec ez dolgoc lettec az Iácob háza népe között. Az Iósephmikor tizenhét esitendős vala, az ő Bátyáiual egybe őriz vala iuhokat, és vala az gyermec az Bilhanac és az Silpanac az ő Attyának feleségineс fiaiual, [a] és azoknac az ő gonosi életec felől való hireket az ő Attyának megmondgya vala.

[a] Az mi attyankfiainac kis dem hel az ő gonosságokat el halgatnunc.

3 Az Izrael pedig minden fiainál inkáb siereti vala az Iósephet, miuel hogy vénségének fia vólna, és siép tarka ruhát czináltatot vala nékie.

4 Mikor pedig esiekbe [b] vöttec vólna az ő Bátyai, hogy az ő Attya azt minden Bátyáinac felötte sieretné, gyülölic vala őtet, annyira hogy siép sióual néki nem siólhatnának.

[b] Attyafiaknac egy másra való irigykedesekncc példáia.

5 Láta pedig az Iósephálmot, mellyet mikor meg beséllet vól-

na az ő Báttyainac, annál inkáb gyűlölic vala ötet.

6 Mert azt mondgya vala nékiec: Hallyátoc meg kérlec az én álmomat mellyet én láttam.

e: Az Isten végen nagy dolgokat ielentette meg álom által.

7 Imé kötűnc vala[e] egy mezőben kéuéket, és imé az én kéuém fel kele és fel álla, az ti kéuéitec pedig környűl állánac vala, és az én keuém előtt meg haiólnac vala.

8 Es mondánac néki az ő Báttyai: Auagy királyunc léſieſié mi nékűnc? Vagy mi raytunc wralkodni fogſié? Annac okaért annális inkáb gyűlölic vala ötet az ő almáiért, és az ő beſiédiért.

d. Iósephnec két álma mind eggyet ielent tudni ville az ő hőſzetkezendő wraſágát.

9 Az után más[d] álmotis láta, és meg beſiéllé azt az ő Báttyáinac, ezt monduán: Imé más álmotis láttam, mert az Nap, az Hóld, és tizenegy czillagoc én előttem meg haiólnac vala.

10 Meg beſiéllé az ő Attyánakis és az ő Báttyainac, és meg dorgálá ötet az ő Attya, és monda néki: Miczoda álom ez az mellyet láttál? Auagy el megyűnké, én és az te Anyád és Attyádfiai hogy meg haytſűc magunkat te előtted az földig?

11 Irigykednec vala azért reáia az ő Báttyai, az ő Attya pedig ez dolgot elméiében tartya vala.

12 Mikor pedig el mentec vólna az ő Báttyai az ő Attyoknac juhainac őrizéſére Sechembe.

13 Monda Izrael az Iósepnec: Az te Báttyaid auagy nem Sechemben őriziké az juhokat: Iősſe azért hogy küldgyelec elté gedet ő hozzáioc. Ki monda: Imé ielen vagyoc.

14 Es monda néki: Menny el láſd meg ha békeſégben vadnac az te Báttyaid, és az iuhoc, és mond meg nékem. El küldé azért ötet Hebronnac völgyéből, és méne Sechembe.

15 Találá pedig ötet, mikor az mezőben búdoſnéc, és meg kérdé egy ember, ezt monduán: Mit kereſſi?

16 Ki monda: Az én Báttyaimat kereſem, kérlec mond meg nékem holott őrizic az barmot?

17 Es monda az ember: El mentenec innét, hallám pedig hogy azt mondác: Mennyűnc Dothanba. El méne azért Ioſeph az ő Báttyai után, és meg találá őket Dothanban.

e: Iósephhoz láſara tanaczkoznac az ő Báttyai.

18 Kic mikor láttác[e] vólna ötet táuól, minec előtte közelb ment vólna hozzáioc. El végezéc hogy ötet meg ölnéc.

19 Mert ezt mondottac vala egy máſnac: Im hól iő amaz álomlátó.

f. Az ember ha el fedezi ember előtt az ő bűneit, az Iſten előtt el nem fedezheti.

20 Ier öllyűc meg[f] annac okaért ötet, és veſsűc egy ô kútba, és azt mondgyuc hogy az gonoſi fene vad ötte meg ötet, és meglátyűc mit haſznált az ő álma.

g: Ruben ſok akarattal vagyon az Iósephhöz.

21 Mellyet mikor za[g] Ruben hallot vólna: Igyekezéc azon hogy ötet meg mentené azoknac kezekből. Es monda: Ne öllyűc meg ötet.

22 Es ezt mondgya vala Ruben: Ne ontſátoc ki az ő vérét, hanem veſſe-

veſſétec ötet az ô kútba melly itt az púztában vagyon, de meg ne öllyétec. Ezt pedig azért mondgya vala hogy ötet azoknac kezekből meg ſzabadítaná, és ötet meg adná az Attyának.

23 Es mikor iutot vólna Iósеph az ö Báttyáihoz, meg foztác ötet az ö ruháiától az ſzép tarka ruhától melly rayta vala.

k: Attyafiáknac atyjafiac ellen való kegyetlenſegekre példa.

24 Es meg ragaduán ötet, vetéc egy ô kútba, az az kút pedig üres vala, és nem vala vîz benne.

25 Le ülénec pedig hogy ennénec, és mikor fel emeltéc vólna az ö ſzemeket, látác és imé egy ſereg Iſmaelitac iönec vala Giladból, azoknac teuei viſinec vala Aromakat, Reſinat, Myrrhat, kic mennec vala hogy azokat vinnéc Ægytpusba.

l: Ahar melly kemény legyenec az emberec de megyr az ô lelkec eſmeretiből vadoltatván meg gondolyac az bűnnec nagy voltát.

26 Es monda az Iehuda l az ö Attyafiainac: Mi haſznunc léſſen benne ha meg ölendgyűc az mi Attyánkfiát es el titkolandgyűc az ö vérét?

27 Ier adgyuc ötet ez Iſmaelitaknac, és ne öllyűc meg, mert mi Attyánkfia, mi teſtünc. Kinec engedénec az ö Attyafiai.

k. Iosephet pénzen adgyác el az Attyáfiac, melly dologra példa az Christuſnac pénzen való el adatáſára.

28 Es mikor az kereskedő k Midianitác azon el mennénec, ki vonác Ioſephet az ô kútból, és adác ötet azoknac az Iſmaelitáknac húſz ezüſt pénzen, kic el viuéc Iósephet Ægyptumba.

29 Mikor pedig az Ruben az ô kúthoz ment vólna, és nem vólna Iósеph az kútban, meg ſiaggatá az ö maga ruháit.

30 Es meg téruén az ö Attyafiaihoz, monda: Ninczén az gyermec, és én houá legyec?

31 Vöuéc añac okáért az Iósеph ruháját és meg ölénec egy keczkefiat, es annac véréuel meg feſtéc az ruhát.

32 Es el küldéc azt az tarka ruhát, és viuéc az ö Attyokhoz, és mondánac: Eztet ez ruhát mi találtuc, eſmerd meg ha az te fiadnac ruháia vagy nem.

33 Ki meg eſmeré azt, és monda: Az én fiamnac ruháia, az gonoſz fene vad ötte meg ötet, kętſégnélkül el ſiaggattatot az Iósеph.

l: Attyái mulatnac példája.

34 Es meg ſiaggattá l Iácob az ö maga ruhait, és gyáſz ruhába öltözuén ſiratá az ö fiat ſoc ideig.

35 Fel kelénec pedig az ö fiai mindnyájan, és mind az ö leáni m hogy vigaztalnác ötet, és nem akara meg vigaztáltatni, mert ezt mondgya vala: Siruán mégyec az én fiamhoz az kopórſóba, és ſiratá ötet az ö Attya.

m: Képmutatáſnac példája.

36 Az Midianitac pedig el adác ötet Ægyptumban Pharaónac fő ſiolgáiának az Potipharnac, az vitézlő népéknec feiedelmének.

XXXVIII. Réſz.

Iudas az Iácob fia meg házaſodic, léſſnec gyermeki, azoknac kerelc az Iſten meg ölí, Vatkezic az Iudas az Thamárral az ö menyével, léſſen attul kęt gyermeke.

1 ES lön ackor az időbe, hogy az Iehudah el menuén az ö Attyafiaitól, térne egy Adullambéli férfiuhoz, kinec neue vala Hira.

2 Es

a: Iudanac házassága.

2 És meg látá ott az [a] Iehudah egy Canaanbéli férfiunac leányát, kinec neue vala Suah, és azt feleségül véuén magánac, bę méne hozzáia.

3 Ki fogada az ő ręhébe és siüle fiat, és neuezé azt Ernec.

4 Es az másodsioris terehben esuén siüle fiat, és neuezé azt Onannac.

5 Az vtán esmét (terehben esuén) siüle fiat, ki. neuezé Selahnac, és vala Chezibben mikor ő ezt siüle.

6 Vön pedig az Iehudah feleséget az ő elsö fiának az Ernec, kinec neue vala Thamar.

THAMAR.

7 Es mikor az Er az Iehudánac elsö fia gonosi vólna az WRnac sieme elött, meg ölé ötet az WR.

8 Annac okaért monda Iehudah az Onannac: Eregy bę te az te Bátyádnac feleségéhöz, és az te Bátyád helyébe vedd feleségül azt, és az te Bátyádnac tamasisi magot.

9 Tudgya vala pegig az Onan hogy nem öué lenne az az mag,

b: Az emberi magnac el tekozlasának büntetesnec példáia.

[b] annac okaért valamikor az ő feleségéhöz bę megyen vala, az földre boczátuán, el vesiti vala az magot, hogy az ő Bátyának magot ne támaztaná.

10 Es gonoságnac tettzéc az WRnac siemei elött az mit ez czelekedic vala, annac okaért meg ölé aztis.

11 Es monda az Iehudah à Thamarnac, az ő Menyének: Maradgy özuegyen addîg az te Atyád házában, mîg az én fiam az Seláh meg neuekedic. Mert így gondolkodic vala: Netalám ezis meg hál, mint az ő Bátyai. El méne azért Thamar, és marada az ő Attya házában.

12 Es mikor soc napoc múltanac vólna el, meg hala az Suah az Iehudanac felesége, és hogy magánac vigaztaláſt venne, el méne az ő iuhainac nyirőihöz az ő Báratyáual az Adullambéli Hiraual, Thimnatba.

13 Meg mondác pedig Thamarnac illyen módon: Am az te Ipád Thimnatba mégyen az ő iuhainac nîrefére.

14 Az Thamar azért le vetuén az ő özuegységének ruháit, bę búrîtá magát fédellel, és magát eltitkolá és le üle az kettös út félen, az melly megyen Thimnatba, mert láttya vala hogy meg neuekedet vólna az Selah, és ötet nem adtac vólna annac feleségül.

15 Látuán pedig azt az Iehudah, alîtá azt tisitátalan siemelynec lenni, miuel hogy bę fedezte vala ortzáiát.

16 Hozza tęre azért ához az útról, és monda: Engedd meg [d] kérlec hogy mennyec bę te hozzád, (mert nem tudgya vala hogy az ő Menye vólna:) Es monda (Thamar:) Mit adsi énnékem ha meg engedem hogy velem közösülly?

d. Iudásnac nagy esete-ki. termesse-nec folyása ellen az ő menyének uel vethezte.

17 Es felele: Küldec néked az én iuhaim közzül egy keczke fiat. Es az monda: Meg engedem az mit akarsi, ha zálagot adsi addîg, mîg azt meg külded.

18 Monda

18 Monda azért az (Iehudah:) Miczoda à zálag mellyet adgyac tenéked? Felele az: Az te gyűrőd, az te kezkenőd, és az páltza melly az te kezedben vagyon, oda adá azért néki, és bę méne hozzáia, és (az Thamar) terébe eſéc ő tőle.

19 Az után fel keluén az Thamar el méne, és le veté az fédelet mellyel magát bę búrította vala, és fel vőué magára az özuegyſégnec ruháit.

20 Es meg küldé Iehudah az keczke fiat, az ő Adullambéli baráttyától, hogy az zálagot meg kérné az aſiſioni állattól, és nem találá azt.

21 Es meg kérdé az helynec férfiait, monduán: Hól vagyon amaz tiſitátalan ſiemély, melly az kettős út félen üll vala? Es azoc mondánac: Nem vólt it tiſitátalan ſiemely.

22 Meg téré pedig az az Iehudahoz, és monda: Nem találám azt meg: Annac felőtte à helynec lakóſijs azt mondác: Nem vólt it (vgy mond) tiſitátalan ſiemely.

Mikor az Iehudah vexerli emberti, galmas az emberec előtt ő gyalaſtról hogy az Iſten ra gyuva, mikor kezic

23 Es monda az [c] Iehudah: Tarcza magánac, hogy valamiképpen meg ne gyálaztaſſunc, imé én meg küldöttem vólt az keczke fiat, te pedig nem találtad meg őtet.

24 Es így mint három hólnap múluán, meg mondác az Iehudanac, illyen képpen: Az Thamar az te Menyed paráználkodot, és az paráznaſágból teréhbe eſett. Es monda az Iehudah: Vigyetec ki őtet és égetteſséc meg.

25 Az pedig mikor [f] ki vitetnéc, küldé az ő Ipához, ezt izenuén: Attól az férfiutól vagyoc terhes az kié ezec. Es eztis monda: Eſmerd meg kérlec kié ezec, az gyűrő, az kezkenő, és à páltza.

f Az paraznaſág mindenkor nagy bűnnec ítéltetet.

26 Meg eſmeré azért az [g] Iehudah, és monda: Igazb én nálamnál, mert nem adám őtet az én fiamnac az Seláhnac, de nem eſmeré (Iehudah) többé azt.

g. Meg eſmert tudas az ő bűnet, de az ő büntetéſéről ſenki nem emlekezic noha az Thamart halálra ítéltec vala.

27 Es mikor az Thamar az ſzülésre iuta, (imé kettős gyermekec vólának az ő méhében.)

28 Mikor pedig ſzülne, és azoknac eggyic az kezęt ki nyuytotta vólna, az Bába véres fanalat véuén, kötć azt az kezére annac, monduán: Ez iött ki előſer.

29 De mikor az bę vonta vólna az ő kezét, az máſic iőue ki. Es monda (az Bába:) Mimódon találhattál magadnac réſſet az ki iőuetelre? Es neuezé azt Pereſnec. [h]

h: Peres annit tészen, mint ſzakaztas, mert az Peres meg ſzakaztotta vala az anya méhében az ő helyét, és vgy iőtt vala ki az máſic előtt.

30 Es annac vtánna ki iőué az ő Attyafia az kinec kezére veres fanalat kőrtöttec vala, és neuezé azt Zerahnac.

XXXIX Réſz.

Az Iſten meg áldgya az Potiphart az Ioſephert. Az Potiphar teleſege bűnre forgatia az Ioſephet, nem enged az Ioſeph. Vadollya hamiſſan az aſſoni állat az Ioſephet, az tőmlőrzbe veue őtet, de ottis az Iſtenéſt vélc vagyon.

1 TOuábba az Ioſeph vitetett vala Ægyptumba, és meg vőtte vala őtet az Izmaelitaktól kic ötet oda vitéc vala, egy Ægyptumbéli ember Potiphar, Pharao-

Pharaónac fő ſiolgáia, az vitęzlő népeknec feiedelme.

2 Es vala az WRJóſephuel,és ió ſierenczés vala, és lakic vala az ő Ægyptumbéli wranac házában.

3 Látá pedig az ő wra hogy az WR vólna ő vélę, és hogy valamit czelekednéc, az WR ſierenczéſſe tenné ő általa.

4 Találá azért Ióſeph keduet az ő wra előtt, és ſiolgál vala nékie, és az ő házán főue téué, és mindeneket valamié vala, az ő birodalmába ada.

a: Az Iſten iól teſzen az Potiphárral aſſ Ióſephért.

5 Es mi ólta fő[a] gonduiſelőué téué őtet az ő házán, és minden marháián,az WR meg áldá az Ægyptumbéli embernec házát az Ióſephért,és az Wrnac áldáſa vala minden ioſtágán, mind házában mind az mezőn.

6 Mindeneket azért valamié vala az Ióſephre biza, és nem vala ſemmire gondgya miképpen az Ióſephnec, hanem czac az ételre. Az Ióſeph pedig ſiép formáiú és tekintető vala.

b Gyakorta veſzedelmes embernec az ſzép ábrazat.

7 Ezeknec vtánna pedig, [b] az ő wranac feleſége, veté ſiemeit az Ióſephre, és monda: Hály velem.

8 Ki nem akaruán engedni, monda az ő wra feleſégénec: Imé az én wramnac ſemmi gondgya ninczen azokra mellyec az ő házában vadnac, hanem mindeneket az mellyec ővei vóltac, az én kezembe bizott.

c Tiztaſágnac és magá meg tartoztatáſnac tükőre az Ióſeph.

9 Ninczen ſenki én nálamnál nagyob az ő házában, és ſemit ęn tűlem meg nem tíltot, hanem czac tégedet, miuel hogy te ő feléſége vagy, Mimódon miuelném azért ez nagy gonoſságot, vétkezuén az Iſten ellen?

10 Mikor pedig mindennapon ſiólana az aſſiſioni állat az Ióſephnec, es nem engedne nékie hogy véle hálna, és vele eggyesülne.

11 Történéc egy napon hogy az házba menne Ióſeph valami dolga tenni, és ſenki nem vólna az házban az ház népe közzűl.

d: Tiztatalan aſſiſioni állatnac példáia.

12 Meg ragadá (azért) az [d] aſſiſioni állat az Ióſephnec ruháiát, ezt monduán: Hálly én vélem, és ő ott hagyuán ruháiát az aſſiſioni állat kezében, el futa és ki méne.

13 Es mikor látta vólna az aſſiſioni állat hogy az ő ruháiát kezében hadta vólna, és ki futot vólna.

e: Patuarnac példáia.

14 Siólîtá az ház népet, [e] és monda azoknac illyen módon: Láſsátoc, Sidó férfiat hozott az mi házunkba az én wram, hogy meg ſiégyenitene minket. Mert én reám iöue hogy én velem hálna,és kiáltéc nagy ſióual.

15 Es mikoron az hallotta vólna hogy kiáltottam vólna fel ſióual, az ő ruháiát el hagyá az én kezembe, és el futuán ki méne.

16 Meg tartá azért az ő ruháiát magánál míglen az ő wra haza iönne.

17 Kinec illyen ſiókal ſióla, monduán: El iöue én hozzám az Sidó ſiólga, az kit nékünc hoztál hogy engemet meg ſiégyenîtene.

18 Es

18 Es mikor kiáltottam vólna fel ſióual, az ő ruháiát ithagyá, és ki futa.

19 Mikor pedig hallotta vólna az ő wra, az ő feleſégénec beſédit à mellyeket mondott vala, ezt monduán: Illyen dolgokat czelekedéc én raytam az ſiólga, fel geriede at ő haragia.

20 Vőué azért az Ióſephet az ő wra, és veté ötet az tömlötzbe az mellyben az Király foglyai valánac, és ott lön az tömlötzben.

f. Az Iſten az nyomorúſágbanis nem hadgya el az ő benne bizókat.

21 Az WR vala pedig f az Iósephuel, és kegyelmeſſen czelekedéc ő véle, és az tömlötz tartó elöttis kedueſsé téué ötet.

22 Es az tömlötz tartó mind azokat az foglyokat kic az tömlötzben valánac, bizá az Iósephre, es valamit ott czelekeſinec vala, mind ő czelekeſii vala.

23 Es ſemmi gondgya nem vala az tömlötz tartónac azokra az mellyec birodalmában valánac, miuel hogy az WR vólna az Iósephuel, és valamit czelekeſtic vala, az WR ſierenczéſſe téſſi vala.

XL. Réſz.

Meg Magyarázza Ióſeph az tőmlőtzben az Pohárnaknac és az Sűrőnec almokat.

1 TÖrténéc ezeknec vtánna hogy az Ægyptumbéli királynac Pohárnakia, és az Sütöie vétkeznénec az ő wroc ellen az Ægyptumbéli király ellen.

2 Meg haragodéc azért az Pharaó mind az két fő ſiolgáiára, tudni illic az fő Pohárnakra és fő Sütöre.

3 Es vetteté azokat az vitęzlő népeknec feiedelmeknec tömlötzébe, tudni illic az tömöltzbe az mellyben Iósephfogua vala.

4 az vitęzlő népec feiedelme, főué téué azokon Iósephet, és ſiolgál vala nékiec, és lönec fogſágba egy eſtendeſig.

5 Es mind ketten d látánac álmot vgyan azon egy éjel, az királynac mind Poharnakia mind Sütöie, kic az tömlötzben fogua valánac, melly álom meg jelentené mi köuetkeznéc mind az kettőre.

d Alomban az Iſten gyakorta megjelenti az embernec mi köuetkezzec ő reáia.

6 Méne azért ő hozzáioc reggel az Iósephhez, és meg tekinté őket, és imé bánkodnac vala.

7 Es meg kerdé az Pharaó fő ſiólgait, kic ő véle eggyűt az ő Wranac házánál áz tömlötzbe fogua valánac, ezt monduán: Miért vadtoc moſt illyen ſiomorúac?

8 Kic felelénec néki: Almot láttunc és ninczen ki meg magyarázná azt, Es monda nékiec Iósephh: Auagy nem Iſteneié az álomnac magyarazáſa? Mondgyátoc meg nékem az álmot.

9 Meg beſiéllé azért az fő e Pohárnac az ő álmát az Iósephnec, és monda nékie: Almomba látoc vala előttem egy ſiőlő Tőt.

e. Az Pharaó Pohárnakának álma.

10 Es az ſiőlő tőn valánac három veſſiő ſiálac, és az meg zöldelléc, Meg virágozéc, és meg érlelé az ſiőlő feieket.

11 Az Pharaó Pohára pedig va-

la az én kezemben, és én az szőlőt szakaztom vala, és az Pharaó Pohárába faczarom vala, és az Pohárt adom vala az Pharaónac.

c: Iósèph megmagyarázza az Pohárnac álmat.

12 Es monda néki Iósèph: c Ez annac az magyarázattya, az három veſſző szál, három nap.

13 Harmad nap múlua az Pharaó fel magaztallya az te feiedet, és helyedre állat tégedet, és adod Pharaó kezébe az pohárt, az előbbi szokás szerint, mikor ő Pohárnakia valál.

14 De meg emlekezzél én rólam mikor neked iól lésien dolgod, és czelekedgyél kérlec irgalmaſságot én velem hogy én rólam meg emlekezzél az Pharaónac, és engemet ez tömlőtzből megszabadíczz.

15 Mert lopua hoztanac el engemet az Sidóc földéről, ittis semmi gonoſságot nem czelekedtem, hogy az tömlőtzbe vetettec.

d: Az Pharao Sütőinec álma.

16 Látá pedig az Sütő d mesteris hogy iól magyarázta vólna meg az álmot, és monda az Iósephnec: Enis álmomban látoc vala az én feiemen három feiér kosárt.

17 Az felső kosárban pedig valának az Pharaónac minden féle szült étkei, és az madarac eſſic vala azt az én feiemen való kosárból.

e: Iósèph megmagyarázza az ſüttőnec az álmot.

18 Ez feleluén e Iósèph, monda: Ez annac az magyarázattya, az három kosár, három nap.

19 Harmad nap múlván az Pharaó meg emlekezic à te feiedről, és tégedet fel akaztat akaztó fára, és az te testedet te rólad le eſſic az madarac.

f: Megſzcsáhogy az emberec az ő ſzületése napiat megünnepelyc.

20 Harmad napon azért, f melly napon születet vala az Pharaó, lakodalmot szerze az ő szólgáinac, és meg emlekezéc az fő Pohárnakról és fő Sütőről az több szólgái között.

21 Es az Pohárnac mestert helyére állatá az bor töltésre, és az pohárt Pharaó kezébe adgya vala.

22 De az Sütő mestert fel akaztatá, az mi képpen néki magyarázta vala az Ioseph.

g: Hála és datlenſégnec példája.

23 Es nem emlekezéc g meg az Pohárnac mester áz Iósephről, hanem el feledkezéc ő róla.

XLI. Rész.

Az Pharaó király álmot lát kövőtkőzendő bőwségről és fűkségről, mellyet az Iósèph meg magyaraz az Pharaónac. Meg szabadúl azért Iósèph az tömlőtzből, és mind az egész Ægyptus országon feleségemmé lésen, meg takarja Iósèph az hét esztendőnec bőwségét, és az fűkségnec idején szárkodic, lésnec két fiai Manasse és Ephraim,

a: Pharaónac két álma az következendő bőségről és ſzükségről.

1 KEet esztendő múlván az Pharaó láta álmot, mint ha állana egy folyó viz a mellett.

2 Es imé az folyó vizből iönec vala ki hét szép és kövér ünöc, mellyec éſſnec vala az moczáros helyen.

3 Esmét azoc után más hét ünöc iönec vala ki az folyó vizből, rútac és őszitővérec, mellyec állanac az ünöc mellett, mellyec az folyó vîz partyán állanac vala.

4 Es el nyelék az rút és őztővér ünöc az hét szép kövér ünöket, és fel serkene az Pharaó.

5 Mikor

5 Mikor el alutt vólna, masodsioris almot láta, és imé hęt gabona feiec neuekednec vala egy siáron, tellyesec és siépec.

6 Es imé neuekednec vala azoc vtán hęt vękony gabona feiec, mellyeket az Nap keleti sięl el siáraztott vala.

7 Es el nyelék az hęt vękony gabona feiec, az hęt kövér és tellyes gabona feieket, és fel serkene à Pharaó, és imé az álom elmeiében vala.

8 Regelre keluén pedig meg háborodék magában, és el küldvén, egybe hiuatá Ægyptumnac minden iöuendö mondóit, és minden bölczeit, és meg beſiéllé nékiec az ö álmát, de nem vala ſenki ki meg magyarázná azokat az Pharaónac.

9 Sóla annac okaért az Pohárnac meſter az Pharaónac illyen módon: Az én bünömröl emlekezem én ez mai napon.

10 Az Pharaó meg haragutt vala az ö ſolgáira, és engemet és az Sütö meſtert vettetet vala az vitęzec Hadnagyánac tömlötzébe.

11 Látánc pedig álmot mind egy éjjel, én és az: mindenikünc az ſierint az mint következet.

12 Es vala velünc ott egy iffiu az vitęzec Hadnagyánac ſolgáia, kinec mikor meg beſiéllettüc vólna, meg magyaráza mi nékünc az mi álmainkat, mindenikünknec az ö álma ſierint.

13 Es az miképpen meg magyarázá mi nékünc, ſiinte azonképpen történék dolgunc, engemet helyemre állata, amazt pedig fel akaztatá.

14 [b] El küldé azért Pharaó és hiuatá az Iósephet, és nagy hamarſággal ki hozác ötet az tömlötzből, és meg borotualkozuán el változtatá ruháit, és méne Pharaóhoz. [b. Megſzabadul Ióſeph az tömlötzből.]

15 Es monda Pharaó az Iósephnec: Almot láttam és ninczen ki meg magyarázná azt: En pedig hallottam te felöled hogy az álmot meg érted, és meg tudod magyarázni.

16 Es felele Ióseph az Pharaónac: [c] Ninczen erömben (az álom magyarázás) hanem az Isten jelent az Pharaónac meg maradáſára való dolgokat. [c. Alazotoſságnac példája.]

17 Monda [d] azért Pharaó az Iósephnec: Almomban látám hogy álloc egy folyó víz mellet. [d. Pharaó beſzéli Iósephnec az álmokat.]

18 Es imé az folyó vízből ki iönec vala hęt kövér ſiep ünöc, mellyec éſinec vala az moczáros helyen.

19 Imé eſmét azoc vtán más hęt ünöc iönec vala ki öſiteuérec és felötte igen rútac, kikhöz haſonló rútakat én nem láttam egéſi Ægyptumnac földén.

20 Es el nyelék az öſiteuér rút teheneс, az elöbbi hęt kövér teheneket.

21 Es ióllehet az kövér teheneс amazoknac gyomrokban vólnánac, mind az által ingyen nem tettzic vala meg hogy gyomrokban vólnánac,

mert vgyan rútac valánac azoc mint ſinte az előtt. Es fel ſerkenéc.

22 Az után eſmét láttam álmomban, és imé hęt gabona feiec neuekednec vala egy ſiáron, tellyeſec és ſiépec.

23 Imé eſmét azoc után neuekednec vala hęt kiczin gabona feiec, vękonyoc, mellyeket az Nap kelleti ſiél meg ſiáraztot vala.

24 Es el nyelék az vękony gabona feiec, az hęt gabona feieket. Meg beſiéllém az iőuendő mondóknac, és nem lőn ſenki ő kőzzűlőc ki meg magyarázhatná.

25 Es monda Ióſeph Paraónac: Az Pharaó álma mind egy, az mit Iſtén akar czelekedni, azt ielentete meg az Pharaónac.

e: Magyaráſa Ióſeph az álmokat Pharaónac.

26 e Az hęt ſiép ünők, hęt eſitendő, haſonlatos képpen az hęt ſiép gabona fő hęt eſitendő, az álom mind egy.

27 Az hęt őſiteuér és rút ünők pedig mellyec azoc után iőttec ki, azokis hęt eſitendőc, és az vękony hęt gabona feiec mellyeket meg ſiáraztot vólt az Nap keleti ſięl, haſonlatos képpen léſien az ęhſégnec hęt eſitendeie.

28 Es az mit mondéc Pharaónac, hogy az mint Iſten akar czelekedni, meg ielentette az Pharaónac.

29 Imé hęt eſitendőc iőnec, mellyekben egéſi Ægyptusban nagy bőwſég léſien.

30 Azőknac után kőuetkeznec hęt eſitendőc mellyekben léſien ęhſég, annîra hogy el feledkeznec az nagy bőwſégről melly vólt Ægyptumnac földén, és meg emésſiti az ęhſég az földet.

31 Es nem tettzic meg az előbbi bőwſég az ęhſégnec miatta melly az után léſien, mert nagy léſien.

32 Hogy pedig kętſier látta Pharaó az álmot, azt ielenti hogy Iſtennél el végezett dolog ez, és ſiet az Iſten azt végh̃z vinni.

33 f Moſtan annac okaért rendellyen az Pharaó bölts és eſies férfiat, kit az Ægyptumnac földén gond viſelőué tégyen.

f: Az Ióſeph tanaczót ád az Pharaonac.

34 Rendellyen az Pharaó tiſztartotak az orſiágon, és az Ægyptuſnac lakoſitól vegye az gabonának ötődét az hęt bőw eſitendőkben. g

35 Es az kőuetkezendő bőw eſitendőknec minden terméſét takarıác meg, és az gabonát takarıác az Pharaó birodalma alá, és az éléſt tartſác az Pharaónac minden városiban.

g Ióſeph tanaczából az gabonanác ötödét veſſic az bőſégnec ideién.

36 Es légyen az az éles ez tartomáñnac táplálájára az hęt eſitendei ęhſégnec ideién, mellyec kőuetkeznec az Ægyptum földén, hogy el ne veſſien ez föld annac az ęhſégnec miatta.

37 Es tettzéc ez beſiéd az Pharaónac és az ő ſiólgainac.

38 Monda azért az Pharaó az ő ſiólgainac: Auagy találhatnánké ehh̃z haſonló férfiat, kiben az Istennec Lelke vólna?

39 Es Monda Pharaó az Iósephnec: Miuel hogy mind ezeket az

Iſten

Iſten te néked ielentette meg, ninczen te hozzád haſonló eſſes bölcz.

40 b Te légy az én házamon fő gonduiſelő, és minden én népem az te beſiéded ſerint járion, czac az egy királi ſiçckel haladlac meg tégedet.

41 Monda annac vtánna Pharaó az Iósephnec: Ímé mind az egéſi Ægyptumnac földén feiedelemmé töttelec.

42 És ki véuén Paraó az ő gyűrőiét az ő vijából adá azt Iósephnec vijába, és fel öltözteté ötet Bibor ruhákba, és arany lántzot veté az ő nyakába.

43 Es ülteté ötet az ő másodic ſiekerébe. Ezt kiáltyác vala pedig ő előtte: Abrech? az az, iffiu (vagy) gyenge Atya. i Es feiedelemmé téué ötet mind az egéſi Ægyptumnac földén.

44 Es monda Pharaó az Iósephnec: En vagyoc az Pharao, mind az által az te akaratod nélkűl ſenki ſem kezét ſem lábát fel nem emeli k egéſi Ægyptumnac földén.

45 Es neuezé Pharaó Iósephet Saphenat Paneahnac, és adá néki feleſégűl Aſenathot, az Potiphárnac On neuő városnac feiedelménec leányát: Es ki méne Ióseph Ægyptuſnac földére.

46 (Ióseph pedig harmintz eſztendős vala, mikor állana az Æptumbéli Pharaó királynac előtte.) Ki méne azért Iósef Pharaó elől, es által méne egéſi Egyptumnac földén.

47 Es teremte az föld az hęt bőw eſitendőben gabonát nagy bőwſéggel.

48 m Es meg gyűyté az hęt eſitendőnec minden eléſét melly vala Ægyptuſnac földén, és helyhezteté az éléſt az váraſokba, minden mezőnec terméſét takará az városba, az melly körül az mezö vala.

49 Es takará Iósef felőtte ſoc gabonát mint az tengernec főuénye, annira hogy meg nem ſámláltathatnéc, miuel hogy ſiáma nem vala.

50 Az Iósephnec pedig lőnec kęt fiai minec előtte el iöne az ęhſégnec eſitendeie, mellyeket ſiüle néki, Aſenath az On neuő városnac feiedelménec az Potiphárnac leánya.

51 Es neuezé Iósef az ő elſő ſiülettét Manaſſehnac, n mert (vgy mond) el feleytette én velem Iſten minden nyomorúſágomat, és az én Atyamnac házanépét.

52 Az másodikat pedig neuezé Epraimnac, o Miuel hogy vgy mond, meg ſiaporîtot Iſten engemet az én nyomorúſágomnac földében.

53 El telénec annac okaért à bőſégnec hęt eſitendei, melly bőwſég vala Ægyptumnac földén.

54 Es el kezdénec közelgetni az ęhſégnec hęt eſitendei, mint meg mondotta vala Iósef, es vala ęhſég minden tartomanyokban. De egéſi Egyptum orſzágában elég kenyér vala.

b. A' Iſten megſzabaditya az foglyot és az ſzegent 43 pad alól az wrac közzé ültetti, Pſal: 146 & 113.

i: Nemellyec azt mongyac hogy az Abrech annit te ſzen, mint hayts térdet. Vagy királynac Attya.

k: Az az, ſemmit ſenki nem czelekeſzic-

l. Az az, Tit koknac magyarazoia-

m: Szorgalmatoſſágnac-ſerenſegnec es tó gond viſélésnec peldáia az Iózefdb.

n: Manaſſe. az az-ki el feley téſt hoz.

o: Ephraim, az az, ſzaporodás.

55 Végezetre meg ẹhezéc egéſi Ægyptum főldeis, és kiált vala az nép Pharaóra az kenyérért. Monda pedig Pharaó az Ægyptumbélieknec: Mennyetec Iósephhőz, és az mit mond, azt miuellyétec.

56 Es nagy ẹhſég vala mind az egéſi főldön. P Meg nyita azért Ióseph mind az gabonás házákat mellyekben az gabona vala, és arullya vala az Ægyptumbélieknec, mert meg neuekedet vala az ẹhſég Ægyptum főldében.

57 Es az főldnec minden lakoſi mennec vala Ægyptumba hogy gabonát vennénec Iósephtól, mert mind az egéſi főldön nagy ẹhſég vala.

P: Iósefedra lennec példáia az Iósephi az bőſégben az gabonátmeg takarítá, és az ſzükſégben az kőſſeget tapaſztalya.

XLII. Réſz.

Iácob el küldi az ő fiait gabonáért Ægyptumba. El mennec azoc, meg eſmert őket Iósseph, de magát nem ielenti, vádollya azokat hogy kémec volnanac, és nem akár nékiec külömben hinni, hanem ha az Beniamint oda vinnéc, és addig az eggyiket zalagba ott hadgyác, Simeont, Mindenikncc pénzét az ő ſákiokba téteti. Haza mennec, meg beſéllic ez dolgot Iácobnac, meg találják az pénzt, meg remülnec, és nem akarja Iacob véle ec Beniamint el boczatani.

1 LAtuán pedig Iácob hogy Ægyptumban gabona vólna, monda az ő fiainac: Mit néztec egy máſra?

2 Imé hallom hogy Egyptumban gabona vagyon. Mennyetec oda és vegyetec nni nékünc onnét, gabonat, hogy éllyünc és ne hallyunc meg.

3 El ménénec annac okaért az Iósephnec tíz báttyai hogy vennénec gabonát Ægyptumban.

4 De az Beniamint, Iósephnec öczét nem boczatá el Iácob az ő báttyaiual, Mert ezt monda: Ne talám meg hal az úton.

5 El ménénec azért az Izrael fiai, hogy vennénec gabonát azockal egybe az kic oda mennec vala, mert az Chanaan főldén ẹhſég vala.

6 Az Iósseph vala pedig annac az tartománnac wra, és ő adgya vala az gabonát az tartománnac minden népénec. El iutánac azért Iósephnec báttyai, és artzal ő elötte főldre le búrúlánac.

7 Es látá Iósseph az ő báttyait, és meg eſmére őket, de idegennec mutatuán magát ő nékiec, kemény beſzédeckel ſzóla nékiec. Es monda: Honnét iöttetec? Felelénec: Chanaan főldéről iöttünc gabona venni.

8 Meg eſmeré pedig Iósseph az ő báttyait, de amazoc nem eſmeréc meg őttet.

9 Azért meg emlekezéc Iósseph az ő álmairól mellyeket azoc felöl álmodot vala. Es monda nekiec: Kémec vadtoctí, kic azért iöttetec hogy ez tartománnac erötlen réſzét meg laſſátoc.

a: Iósseph vádollya az ő báttyait.

10 Kic felelénec nékie: Nem vagyunc Wram kémec, hanem az te ſzólgaid iöttenec gabona venni.

11 Mi mindnyáián egy ember gyermeki vagyunc, Igaz emberec vagyunc, nem kémec az te ſzólgaid.

12 Kiknec eſmét monda: Nem

úgy

vgy vagyon, hanem azért iötettec hogy az földnec erötlenségét meglássátoc.

13 Amazoc mondánac: Mi te siólgaid tizenketten mind atyafiac vagyunc, egy embernec fiai, Chanaannac földében, és imé az kissebikünc az Attyáual vagyon, eggyikünc pedig ninczen vgyan.

14 Az Ióseph pedig monda nékiec: Ez az, az mit mondéc néktec, hogy kémec vadtoc.

15 Ez légyen az bizonság. Vgy éllyen Pharaó hogy ki nem mentec addig, a míg ide nem hozzatoc az ti kissebbic atyátoc fiát.

b: Hogy az Iósseph eskessic az Pharaó életére, abból megtetszic hogy valamec nére meg hagyatlot volt az ő atyától tanúlt tudomanban.

16 Küldgyetec el ti közzületec eggyet, hogy hozza ide az ti atyátoc fiát, ti addig legyetec fogua, és láttásséc meg az ti beszédeteknec igasságа, hogy ha pedig nem: vgy éllyen az Pharaó hogy kémec vadtoc.

17 Annac okaért fogságba veté öket harmad napig.

18 Monda pedig ő nékiec az Iósseph harmad napon: Ezt miuellyetec, hogy éllyetec. Az Istent énis félem.

c: Az Istení félelem megtartoztattya az embert az gonosságtul.

19 Ha igazac vadtoc, eggyitec atyátoc fia maradgyon az fogságban, ti pedig mennyetec el, vigyetec gabonát az ti házatoc népénec éhségénec el táuoztátására.

20 Az ti kissebbic atyátoc fiát pedig hozzátoc én hozzám, és igaz léssen az ti beszédetec, és nem haltoc meg, ákepen czelekedénec azért.

21 Es mondanac vala egy másnac: Bizony, vétkeztünc az mi atyánkfia ellen, d mert látóc az ő lelkénec keserüségét mikor mi nékünc könyörgene, és nem halgatác meg ötet, azért köuetkezet mi reánc ez nyaualya.

d: Gonosz lelki esmeretnec példája.

22 Felele pedig Ruben nékiec, monduan: Auagy nem mondom valaé néktec, hogy ne vétkezzetec az gyermec ellen; es nem fogadátoc? Imé az ő vérét most keresic raytunc.

23 De azoc nem tudgyac vala hogy értené Iósseph, mert Tolmácz által siólnac vala.

24 Es el fordúluán ő tülöc sira: Az után esmét hozzáioc fordúluán sióla ő nékiec, és meg tartoztatá ő közzülöc Simeont, és meg kötöztete azt ő elöttec.

25 Meg paranczolá pedig Iósseph hogy meg töltenéc azoknac edényeket gabonáual, és meg adnác azoknac pénzeket mindennec az ő sákiában, és adnánac nékiec élést az útra, Igy czelekedéc azért ő vélec.

26 Es fel vetuén gabonáiokat az ő siamárokra, el ménénec onnét.

27 Es meg óldá eggyic az ő sákiát hogy az ő siamárának adna abrakot az siálláson, és meglátá az ő pénzét, melly vala az ő sákiának siájában.

28 Es monda az ő attyafiainac: Meg adtác nékem az én pénzemet, és imé az én sákomba va-

gyon. Meg remülénec annac okaért, és el álmélkoduán mondánac egymáſnac: Miczoda ez az mit Iſten czelekedet mi velünc?

29 Az után mikor iutottác vólna az ő atyokhoz Iácobhoz Chanaannac földére, meg béſiéllénec mindeneket nékie az minémő dolgoc ő raytoc éſtenec vólna, ezt monduán.

30 Annac az tartománnac vra, nagy kemény beſiédeckel ſióla mi nékünc, és minket fogſágba vetet vala, mint ha annac az földnec kémei vólnánc.

31 Es mondánc néki: Igaz emberec vagyunc, ſoha nem vóltunc mi kémec.

32 Tizeketten vagyunc atyafiac, egy Atyánac fiai, az eggyikünc vgyan ninczen, az kiſſebikünc pedig az mi Atyánckal vagyon Chanaan földében.

33 Es monda mi nékünc az az férfiu à földnec vra. Ezen eſmerem meg hogy igazac vadtoc, eggyitec atty átokfiát hadgyátoc itt, és az ti házátoc népének ęhſégének el táuoztatáſára vigyetèc gabonát és mennyetec el.

34 Es hozzátoc én hozzám az ti kiſſebic atty átokfiát, hogy meg tudhaſſam hogy nem vadtoc kémec, hanem igaz emberec, az után az ti atty átokfiát meg adom nékтec, és ez orſiágban kereskedhettec.

35 Es mikor az ő ſákiokat meg üreſsitenéc, imé mindeniknec czomó pénze az ő ſákiában vala. Látuán pedig ők és az ő Attyoc az ő pénzeknec czomóiát, meg félemlénec.

36 Es monda nékiec az ő Attyoc Iácob: Engemet meg foztottatoc (az én magzatimtól) az Ióſeph ninczen, az Simeonis ninczen, az Beniamintis el viſſitec, mind ezec meg emésitenec engemet.

37 Monda azért Ruben az ő Attyának illyen ſióckal: Az én két fiaimat meg öllyed, ha azt meg nem hozom te néked, add kezembe azt énnékem, és én meg hozom ötet te néked.

23 Es monda: Nem megyen oda az én fiam ti veletec, mert az ő báttya meg hólt, és ő maga maradot, ha történnec néki halála az úton az mellyen el mentec, az én vénſégemet nagy keſerüſéggel botſatnátoc az koporſóba.

XLIII. Réſz.

El mennec eſmér az Iácobfiai Ægyptumba, viſſnec aiándokoc Iósephnec, és ő előtte az földre le borúlnac. Az Simeont ki hozzác ő hozzáioc. Meg vendegli az Ióſeph az ő atyafiait.

1 AZ ęhſég pedig el hatalmazot vala abban az tartománban.

2 Mikor azért meg öttéc vólna az gabonát, mellyet hoztanac vala Ægyptusból, Monda ő nékiec az ő Attyoc: Mennyetec el eſmét ſierezzetec mi nékünc egy keués éléſt.

3 Es monda nékie az Iudas illyen ſióckal: Nagy erős éskűéſſel meg mondá mi nékünc az az férfiu, Nem láttyátoc (vgy mond

mond)az én ortzámat,hanem ha az ti atyátokfia veletec léſien.

4 Ha azért el boczátod az mi atyánkfiát mi velünc,el mégyünc és véſ-ünc néked élélt.

5 Hogy ha el nem boczátod, nem mégyünc, mert az az férfiu meg mondá min ékünc, nem láttyátoc az én ortzámat,hanem ha az ti atyátokfia veletec léſien.

6 Es monda az Izrael: Miért czelekedtétec illyen gonoſiúl én velem, hogy meg mondottátoc annac az férfiunac, hogy néktec még atyátokfia vólna?

7 Felelénec azoc: Nagy ſiorgalmatoſsággal tudakozot az az férfiu mi felölünc, és az mi nemzetſégünc felöl, ezt monduán, Ełélmeg az ti Atyátoc; Vgyoné több atyátokfia? Es ez beſiédec ſierint feleltünc néki, Mimódon tudhattuc vólna meg. hogy azt mondgya mi nékünc, hozzátoc idęaz ti atyátokfiát?

8 Es monda Iudas Izraelnec,az ö Attyanac: Boczáſd el azt az gyermeket én velem, az után fel kelünc és el mégyunc, hogy éllyünc és ne hallyunc meg mind mi,mind te, és à mi gyermekinc.

9 En kezes léſec érötte, az én kezemtöl várd elö. Ha meg nem hozom ötét te hozzád, és ötét te elödbe nem állatom, mind éltig bünös legyec te elötted.

10 Bizony ha nem kéſtünc vólna,ez ideig kętſieris meg iöhettünc vólna.

11 Es monda nékiec Izrael az ö Attyoc: Ha úgy kell lenni,ám bátor légyen úgy,vegyetec az földnec válogatot gyümölczében az ti edényetekben, és vigyetec ajándokot annac az férfiunac, egy keués Balſamomot, egy keués Mézet, Aromákat, Mirrhát, Diót, Mondolát.

12 Más pénztis vigyetec veletec, az melly pénzt meg hoztatoc à ti ſákotoknac ſiáiában aztis vigyetec meg, talám valami vétekből eſett, (hogy azt meg hoztátoc.)

13 Az ti atyátokfiátis vegyetec fel,és fel keluén mennyetec el eſmét àhoz az emberhöz.

14 [a] Az Mindenható Iſten pedig engedgye hogy kedues talállyatoc annál az embernél,és boczáſſa viſſza ti véletec az máſic atyátokfiat, eztis ez Beniamint. En pedig-ha meg foztatom (az én gyermekimtöl) legyec meg foztatot.[b]

15 Annac okáért minec vtánna azoc az férfiac vöttéc vólna azajándokokat, és két annyi pénzt az ö kezekbe, és az Beniamint, fel keluén el ménénec Ægyptumba, és állánac Ióſeph eleibe.

16 Minec vtánna pedig látta vólna Ióſeph ö vélec az Beniamint, monda az ö házának gondviſelöiének, vidd bę amaz embereket az házba, és öleſs ételre való állatokat, és keſſícz lakodalmot, mert én velem ebéllenec ez emberec ma dęlbe.

17 Es àképpen czelekedéc az,à mint Ióſeph parăczolta vala,bę vité az embereket à Ióſeph házába.

18 Es meg félemlénec azoc az férfiac

a. Ilcot az Iſtennec kömyörögnie, mikor az ő fiát el boczáttya, hogy az Iſten hazyſſa meg az Ægyptumben levőnec ſzivét ő hozzá iöc.

b: Az az Legyen vgy mint az Iſten akarja.

férfiac minec vtánna bę vittéc vólna ŏket az Iósęph házába, és mondánac: Az pénzért hozattatunc ide bę, melly elŏsier az mi sákainkba tétetet vólt, hogy ez ockal patuart találłyon hozzánc, reánc támadgyon[c], és minket rabocká tegyen, és az mi siamárinkat.

19 Es menénec az Iósephnec házánac gondgya viselŏiéhŏz, és siolánac ŏ néki az háznac aytaia elŏtt.

20 Es mondánac: Kérŭnc sieretŏ wram, halgasd meg az mi beszédŭnket, Ennec elŏtteis eliŏttŭnc vala gabona venni.

21 Mikor pedig az siálláshra iutottunc vólna, es az mi sákainkat meg óldoztuc vólna, imé mindenikŭnknec pénze az ŏ sákiánac siáiában vala éppen, és meg hoztuc azt esmét mi velŭnc.

22 Annac felŏtte más pénztis hoztunc velŭnc hogy gabonát vegyŭnc, nem tudgyuc kiczoda tötte az mi pénzŭnket az mi sákainba.

23 Es felele: Nem lésien semmi nyaualyátoc, ne félłyetec, az ti Istentec és az ti Atyátoknac Istene adta néktec az pénzt az ti sáktokba, az ti pénzetec az én kezemhŏz iŏtt, és ki hozá ŏ hozzáioc Simeont.

24 Bę viué azert az az férfiu azokat az embereket az Iósęph házába, és ada nékiec vizet és meg mosác az ŏ lábokat, abrakotis ada az ŏ siamároknac.

25 Es el kesítéc az ŏ aiándokokat addig mig Iósęph bę iŏne dęlbe, mert meg értettéc vala hogy ŏ véle ennénec ebéden.

26 Haza iŏue azért Iósęph, és bę viuéc az ŏ házába az ŏ aiándokokat, és meg haylánac ŏ elŏtte sinte az földig.

27 Es meg kérduén ŏket az ŏ egességec felŏl, monda: Egességben vagyoné az ti vén Attyátoc az ki felŏl énnékem sióltatoc, és élé męg?

28 Kic felelénec: Egességben vagyon az te siolgád az mi Atyánc, és męg él. Es meg haióluán ŏ elŏtte tiztelic vala ŏtet.

29 Es fel emeluén az ŏ siemeit látá az Beniamint az ŏ attyafiát, az ŏ Annyánac fiát, és monda: Ezé az ti kisfebic atyátokfia az ki felŏl nékem sióltatoc vala? Es eztis monda: Az Isten légyen kegyelmes te néked sieretŏ fiam.

30 ‹Ackor sieté Iósęph, (mert meg indúlt vala az ŏ siiue az ŏ ŏczéhŏz) és keres vala helyet holot sirná, bę méne azért az ŏ ágyas házába, és ott sira. *c Atyafiai indúlatnac példáia.*

31 Az után meg mosuán az ŏ ortzáiát, esmét ki méne és meg tartoztatá magát, s monda: Hozzátoc el az étket.

32 Es el hozác néki kŭlŏn, azoknakis kŭlŏn, és az Ægyptumbélieknekis kic véle sioktac vala enni, kŭlŏn, Mert nem ésinec az Ægyptumbéliec éggyŭtt az Sidóckal, mert az vtálatos az Ægyptumbéliec elŏtt.

33 Le ülénec añac okaért ŏ elŏtte, az elsŏ siŭlŏtt, az ŏ elsŏ siületése sierint,

ſierint, és az kiſſeb az ő ideie ſierint, és ő magokban ezen álmélkodnac vala.

34 És ő maga elől (Iósephtól) az ő étkéből ád vala azoknac réſit. De az Beniaminnac, az többi réſinél, ötſierte többet ád vala, és iól lakuán ő véle, meg réſiegedénec.

XLIIII. Réſz.

El boczáttatván Iósephtól az ő bátyái, az Beniamin ſákiába réteszti az ő iuó pohárát. Viſſza hozattya őket az vtól. Vádollya őket, meg akarja tartoztatni az Beniamint, Iudas pedig arra kötelezi magát, hogy az Beniamin helyébe ő ſolgáia légyen.

1 AZ vtán parantſola Iósephaz ő házának gondgya viſelőiének, monduan: Tölcz meg ez embereknec ſákiokat gabonáual az menit el vihetnec, és mindeniknec pénzét tegyed az ő ſákia ſiáiába.

2 Amaz én ezüſt pohároma t pedig tegyed az kiſſebic ſákiába mind az ő gabonáiának árráual egybe. Es czelekedéc az, az Iósephnec paranczolattya ſierint.

3 Es reggel mihelt meg virrada, el boczattatának azoc az férfiac, az ő ſiamárockal egybe.

4 Mikor pedig ki mentec vólna az Városbol, és meg nem meſſie vólnának, monda Iósephaz ő házának gondgya viſelőinec: Kely fel, menny vtánnoc amaz férfiaknac, mikor pedig el érended őket, ezt mondgyad nékiec: Miért hogy az ió helyébe gonoſſal fizettetec?

a: Nemellyec így fordítyác: Ez olly pohár, melly által az én wram ſzokot mondanr Dſzt megh. a: Tremellius.

5 Auagy nem azé az pohár mellyből az én wram iſtc? a Ebből meg eſmerheti minemő emrec legyetec, gonoſſúl czelekedtetec, az mit czelekedtétec.

6 Mikor azért el érte vólna őket, acképpen ſióla ő nékiec.

7 Kic felelénec néki: Miért ſiól az én wram illyen dolgokat? Távól légyen az te ſilógaidtól, hogy illyen dolgot czelekednének.

8 Imé az penzt az mellyet találtunc az mi ſákunkban, meg hoztuc te néked Chanaan földéből, Mimódon loptunc vólna azért az te wrad házából ezüſtöt vagy aranyat?

9 Valakinél meg találtatic az te ſiólgaid közzül, meg hallyon, annac felötte mijs ſiólgai léſſünc az te wradnac.

10 Es monda: Az miképpen mondottátoc bátor úgy légyen, valakinél meg találtatic, légyen nékem ſiolgám, ti pedig legyetec ártatlanoc.

11 Sietuén annac okaért le rakác az ő ſákiokat az földre, és mindnyáián eggyenként meg óldác az ő ſákiokat.

12 Es meg kereſé az nagyobiktól fogua, mind az kiſſebikig, és meg találác az pohárt az Beniamin ſákiában.

13 Azoc pedig ruháiokat meg haſogatuán, meg terheléc mindnyáián ſiamárokat, és meg téréneс az városba.

14 Iuta azért Iudah, és az ő attyafiai, Iósephházához, (ki meg az helyről el nem ment vala) és ő elötte artzúl az földre le búrúlánac. b

b: Az Iósephnec alma ſzerint az ő bátyái le búrúlánac ő elé.

15 Es móda nékiec Iósephː Mi do-

log

log ez az mit czelekedtetec? Auagy nem tudgyátoké hogy ez illyen ember mint én vagyoc, bizonyos képpen megtudhattya az mit meg kell tudni?

16 Es monda Iudah: Mit mondhatunc az én wramnac? Mit sólyunc és miuel igazíczúc magunkat? Az Isten móoot talált az te sólgaidnac bűnöknec büntetésében: Imé mi az én wram sólgai vagyunc, mind ti, mind az, az kinec kezében à pohár találtatot.

17 Ki felele: Táuól légyen én tűlem hogy azt czelekedgyem, hanem az kinec kezében találtatot az pohár à légyen én sólgám, Ti pedig békeséggel menyetec el az ti Atyátokhoz.

18 Es az Iudah ő hozzá iárúla, és monda: Sieretö wram, légyen siabad énnékem te sólgádnac, hogy sólyac az én vramnac: Ne geriedgyen fel az te haragod à te sólgád ellen, Mert te hasonlatos vagy Pharaóhoz (méltosággal.)

19 Az én wram kérdette vala az ő sólgait, illyen módon: Vagyonć néktec Atyátoc, vagy atyátokfia?

20 Ackor mí azt felelöc az én Wramnac: Vagyon nékünc egy vén Atyánc, és egy gyermec, ki az ő vénségében lett, kinec bátya meghólt, és czac az egy maradot az ő Annyának, kit az ő Attya felötte igen sieret.

21 Es azt mondád à te sólgáidnac: Hozzátoc én hozzám azt, hogy lássam az én siemeimmel.

22 Mi pedig azt mondóc az én wramnac: Nem táuozhatic el az gyermec az ő Aetyától, mert ha el táuozic az ő Attyától, meg hal (az Attya.)

23 Es ezt mondad à te sólgáidnac: Ha az ti kissebic atyátokfia el nem iö ti veletec, ne lassátoc az én ortzámat.

24 Mikor annac okaért az te sólgádhoz à mi Aryánkhoz mentünc volna, és az én wramnac beszédit megbeszéllettüc vólna.

25 Monda ackor az mi Attyanc: Mennyetec el visiontag, és vegyetec nékünc egy keués gabonát.

26 Mi azt felelöc: Nem mehetünc. Hogy ha pedig az mi kissebic atyánkfia mi velünc lésien, el megyünc, mert amaz embernec ortzáiát nem láthatnóc, ha az mi kissebic atyánkfia mi velünc nem lenne.

22 Es monda az te sólgád, az én Atyám, mi nékünc: Ti tudgyátoc hogy az én feleségem nékem czac két fiat siült.

28 Az elsö minec vtánna én tölem el méne, az ki felöl azt mondom vala, hogy bizony az vadac siaggattac el, azt nem láttam attól fogua.

29 Hogy ha eztis el visitec én elölem, és valami módon meghaland: Az én vénségemet nagy keserüséggel iutattyátoc áz koporsóba.

30 Ha annac okaért menendec à te sólgádhoz az én Atyámhoz, és az gyermec nem leiend mi velünc (miuel hogy felötte igen siereti.)

31 Minec

31 Minec vtánna meg láttya hogy az gyermec ninczen mi velünc, meg hal, és az te ſiólgaid, az te ſiolgádnac az mi Attyánknac vénſégét, nagy keſerűſéggel iutattyác az koporſóra.

32 Hanem, miuel hogy az te ſiolgád az gyermekért az ő Attyánál kezes lett, illyen képpen: Ha ötet meg nem hozom te hozzád, az én Atyám előtt bűnös legyec tellyes életemben.

33 Maradgyon it azért az gyermec helyébe az te ſiólgád, hogy légyen ſiolgáia az én wramnac, és az gyermec mennyen el az ő bátryaiual.

34 Mert mimódon menneċ az én Atyámhoz, ha az gyermec én velem nem lenne? Hanem ha az én Atyámnac nyomorúſágát akarnám látni, az melly reá köuetkeznéc.

XLV. Réſz.

Az Ióſeph meg eſmerteti magát az ő atyafiaiual, és gabonáual őket meg terheli: én és meg'aiandekozuán mind azokat, el küldi őket hogy az Attyát minden házá népéuel egybe bę vínnéc Ægyptumba, hogy az ſükſégtuec idei én meg ne halnánac ęhuel, aiandokot küld az Attyánakis.

1 NEm tartoztathatá Ióſeph touáb ő magát. Mikor azért ſokan állanánac ő előtte, kiálta hogy minden ember ki menne, és nem marada ſenki ő véle otben; mikor magát meg eſmerteté az ő attyafiaiual.

2 Annac vtánna fel ſióual ſira, annîra hogy meg hallanác az Æptumbéliec, és meg hallaná Pharaó háza népeis.

3 Es monda Ióſeph az ő attyafiainac: En vagyoc az Ióſeph, a ęlé meg az én Attyám? Es nem felelheténec az ő attyafiai ő nékie, mert el röttentec vala ő előtte.

a: Meg ielenti magát Ióſeph az ő attyafiainac.

4 Monda azért Ióſeph az ő attyafiainac: lőijetec ide közelb én hozzám kérſec, kic közelb ménénec. Es monda: En vagyoc az ti atyátokfia Ióſeph, ķit el adtatoc vala ti pénzen Ægyptusba.

5 Moſtan annac okaért ne bankodgyatoc, és azon ne ſiomorkodgyatoc hogy engemet ide adtatoc, mert az ti meg maradáſtokért küldet el Iſten engemet ti előttetec.

6 Mert immár az ęhſégnec eż földén kęt eſitendeie múlt el, de męg öt eſitendő vagyon, mellyben ſem ſiántás, ſem aratás nem léſien.

7 Iſten küldett el engemet b ti előttetec, hogy én általam meg maradhatnátoc az földen, és meg tartanám az ti életeteket, czudálatos ſiabadîtáſſal.

b: Iſtennec gond viſeleſéből lett hogy Ioſeph az ő attyafiaitól el adattatot, hogy azok ag nagy ſżűkſégben el tápláltatnának az Ióſephtől.

8 Annac okaért nem ti kűldettetec engemet ide, hanem az Iſten, ki engemet Pharaónac Attyáuá tett, és minden háza népénec wráuá, és egéſi Egyptumnac orſiágán, wrrá.

9 Sietuén mennyetec el az én Atyámhoz, és eſit mondgyatoc néki: Ezt mondgya az te fiad Ióſeph, Az Iſten engemet egéſi Ægyptumnac wráuá tett, iöy én hozzám, ne kéſſél.

c: Az Goſen földe az Egyptum orſiágában ſzep ſiroſ mezö föld volt, mellyből tob nem volt ott barom tartáſra.

10 Es az Goſen földén c lakozol,

és én hozzám közel léſſi, mind te, mind fiaid, és az te fiaidnac fiai, az te iuhaid, barmaid, és valami ioſſágod vagyon.

11 És táplállac ott tégedet, (mert az drágaſſágnac ött eſitendeie vagyon még hátra) hogy meg ne haly çhuel te, az te házad népe, és valamîd vagyon.

12 És imé az ti ſiemeitec látyác, [d] és az én atyámfiának az Beniaminnac ſiemei, hogy az én ſzáiám ſiól ti néktec.

13 Beſiéllyétec meg azért az én Atyámnac minden én diczőſégemet melly vagyon Ægyptumban, és valamit láttatoc. Sieſſétec azért és hozzátoc ide az én Atyámat.

14 És az ő öczenec à Beniaminnac nyakára eſéc és ſira, [e] az Beniaminis ſira az Ióſeph nyakán.

15 És meg czókola mind az ő attyafiait és ſira ő raytoc, az vtán (bátorſággal) ſiólánac beſiéllénec az ö attyafiai ő véle.

16 És el méne ez dolognac hîre az Pharaó házába, hogy el iöttec vólna Iósephnec attyafiai, és tetzéc ez dolog mind Pharaónac, mind az ő ſiólgainac.

17 És monda Pharaó Iósephnec: [f] Mond meg az te atyádfiainac, Ezképpen czelekedgyetec: Az ti barmaitokat terhellyétec meg, mennyetec el háza Chanaan földébe.

18 És vegyétec fel az ti Atyátokat és minden czeledeteket és iöjetec én hozzám, és néktec adom Ægyptum földénec válaſitot réſiét, és ez földnec ſiriát éſijtec.

19 Imé meg paranczoltam néked, (hogy meg hadgyad nékic:) Ezt miuellyétec, vigyetec veletec Ægyptumból ſiekereket az ti gyermekteknec és feleſégteknec, és vegyétec fel az ti Atyátokat, ſ-iöjetec el.

20 És ne gondollyatoc az ti házi ezköz marhátockal, mert az Ægyptum földénec leg iob réſie tiétec léſſen,

21 Acképpen czelekedénec azért az Izrael fiai, és ada nékiec ſiekereket Ióſeph az Pharaó paranczolattya ſierint, éléſtis ada nékiec az vtra.

22 Mindeniket meg aiándokoza egy egy öltözö ruháual. Az Beniaminnac pedig ada három ſiáz ezüſt pénzt, és öt öltözö ruhát.

23 Az ő Atyának is ezeket küldé: Tíz ſiamárt meg terhelue Ægyptumbéli ſiépſéggel, és tíz nöſtén ſiamárt, kic viſinec vala gabonát, kenyeret, és egyéb éléſt az ő Attyának az vtra.

24 És el boczátá az ő attyafiait és el ménénec, kiknec meg paranczólta vala, hogy az vton egyebe ne veſſénénec.

25 Ki iöuénec azért Ægyptumból, és ménénec Chanaan földére az ő Attyokhoz Iácobhoz.

26 Kinec mikor ezt mondottác vólna, Ióſeph még el, és ő wralkodic egéſi Ægyptum földén, az ő ſiiue el lankada, és nem hiſſi vala az ő beſiédeket.

27 De mikor meg beſiéllettéc vólna

d: Az az, Nem hallott, hanem latott dolgot mondhattac, és hallyatoc hogy veletec Sidóul ſzóloc az ti neluetiken.

e: Atyafiuiſſe rettinec ſzép példája.

f: Ő tetemnec és hálá adáſnac példája, iol tett Ióſeph Pharaónal, ös azért ioſ teſzen Ióſeph nemzetſegénec

g: Meg aiándokozza Ióſeph az ő attyafiait.

vólna Iósephnec minden beſédit az mellyeket ſiólot vala, és az ſiekereketis látta vólna, mellyeket Ióseph küldet vala, ő érötte, az ő Attyoknac Iácobnac lelke meg élede.

28 Es monda az Izrael: Elég nékem hogy az én fiam ęl, el mégyec és meg látom ötet minec elötte meg halnéc.

XLVI. Rész.

El indúl Iácob Ægyptumba, meg ielenic az Iſten nekie, es batorittya ötet, hogy ne fellyen bę menni, igeretecis téſen nékie. Bę megyen azért Ægyptumba és ſembel téſen az ő fiaual Iósephuel. Meg iria Moſes az Iácobnac minden haza népének ſámaris, az kic tudni illic vele eggyűt bę mentec vala.

1 EL indúla azért Izrael minden hozzá tartozóual, és méne Beerſebába, és áldozéc az ő Attyának Iſháknac Iſtenének.

2 Es ſióla Iſten az Izraelnec éttzakai látásba, és monda: Iácob, Iácob. Ki felele: Im ból vagyoc.

3 Es monda: En vagyoc az Iſten, Az te Atyádnac Iſtene, Ne fély Ægyptumba bę menni, mert nagy néppé téſzlec ott tégedet.

4 En el mégyec veled Ægyptumba, és onnét eſmét kętſégnélkül ki hozlac, és Iósseph fogia bę te néked az te ſzemeidet.

5 Fel kele azért Iácob Beerſebából, és el viuéc az Izrael fiai Iácobot az ő Attyokat, és az ő gyermekeket és feleſégeket az ſiekerekben, mellyeket Pharaó küldet vala ő érötte.

6 Es el viuéc az ő iuhokat, es minden marháiokat mellyet Chanaan földében gyűytöttec vala, és iutánac Ægyptumba, Iácob és minden ő magua.

7 Az ő fiait és vnokait ő véle egybe, az ő leánit és fiainac leánit, és minden ő maguát véle egybe el viué Ægyptumba.

8 [a] Ezec pedig az Izrael fiainac neuec, kic bę mentec Ægyptumba: Iácobnac tudni illic és az ő fiainac. Iácobnac elsö ſiülötte Ruben.

[a]: Izraelnec haza népének ſámát, az kic tudni illic bę mentec Ægyptumba.

9 Rubennec fiai: Hanoch, Phallu, Heſron, Charmi.

10 Simeonnac pedig fiai: Iemuel, Iamin, Ohad, Iachin, Sohar, és Saul az Chananeabéli feleſégétül.

11 Leuinec fiai: Gerſon, Cehath, Merari.

12 Iehúdánac pedig fiai: Er, Onan, Séla, Peres, Zerah, de meg hólt vala Er és Onan az Chanaan földén. Pereſnec pedig fiai: Heſron és Hamul.

13 Iſacharnac pedig fiai: Thola, Puuah, Iob, Simeon.

14 Zebulonnac fiai: Sered, Elon, Iahleel.

15 Ezec az Leánac fiai, kiket ſiült vala Iácobnac Meſopotamiában, és Dinat az ő leányát, Minden fiainac és leáninac ſámoc, harmintz három lélec.

16 Az Gádnac pedig fiai: Siphion, Haggi, Suni, Esbon, Eri, Arodi és Areli.

17 Aſernec fiai: Imnah, Iſuah, Iſui, Bériá, és Sera az ő húgóc. Berianac fiai: Heber, Malchiel.

18 Ezéc az Zilpanac fiai, kit Laban adot vala Leanac az ő leá-

nyának, és ez tizenhat lelkeket ſzülte Iácobnac.

19 Rachelnec az Iácob feleſégénec fiai: Ióſeph és Beniamin.

20 És ſzületteténec Ióſephnec az Ægyptum földében Manaſſes és Ephraim. Kiket ſzült néki Aſenath az Potiphárnac On városnac feiedelménec leánya.

21 Beniaminnac fiai: Bela, Becher, Asbel, Gera, Naaman, Eli, Ros, Muppim, Huppim, Arde.

22 Ezec az Rachelnec fiai kic ſzülettec az Iácobnac, mindeneſtül tizen négy lelkec.

23 Dan fiai: Huſim.

24 Nephtalinac fiai: Iahſeel, Guni, Ieſer, Sillem.

25 Ezec az Bilhánac fiai, mellyet adot vala Laban Rachelnec az ő leányának, és ezeket ſzülte Iácobnac, mindeneſtől hęt lelkec.

26 Mindeneſtől az kic Iácobbal Ægyptumba mentenec, kic az ő agyékából származtanac, az Iácob fiainac feleſégektől meg válua, vóltac hatuan hat lelkéc.

27 Ióſephnec fiai pedig kic Ægyptusban ſzülettec, kęt lelkec, az Iácob házának azért [b] lakoſi mellyec Ægyptusba mentec vala, hetuenen valának.

28 El boczátá pedig Iudáht ő előtte Ióſephhöz, hogy minec előtte oda érkeznéc, Goſen földén néki helyet ſzerzenénec. Iutának azért Goſen földébe.

29 Es el keſitüén Ióſeph az ő ſzekerét, eleibe méne Izraelnec, az ő Attyának Goſenbe, [c] és minec vtánna meg látta volna Iácob Ióſephet, eſéc Iácob Ióſephnec nyakára, és ſira az ő nyakán ſoc ideig.

30 Es monda Izrael Ióſephnec: Immár örömeſt meg haloc, miuel hogy láttalac téged, hogy męg élſz.

31 Ióſeph pedig monda az ő attyafiainac, és az ő Attyának háza népénec: El megyec és tudtára adom Pharaónac, és ezt mondom nékie, Az én Atyámfiai és az én Atyámnac háza népe, kic Chanaan földében valának, iöttenec én hozzám.

32 Azoc pedig az emberec Iúh páſztoroc, mert barom tartó emberec, az ő iuhokatis, barmokat, és valamijec vólt, el hoztác.

33 Mikor pedig Pharaó hiuatand titeket, és kérdendi. Miczoda múnkas emberec vadtoc.

34 Azt felellyetec: Barom tartó emberec vóltac az te ſiólgaid gyermekſégektől fogua mind ez ideig, mind mi, mind az mi Atyáinc: Hogy lakhaſſatoc az Goſennec földén, Mert minden barom páſztor vtálatos az Ægyptumbélieknél,

XLVII. Réſz.

Ióſeph meg ielenti az Pharaónac az ő Attyának és attyafiainac ielen való vóltokat, bę viſen egy néhányat az ő barmaibannis az kiraly elébe, az után az Attyátis bę viſi, az Goſen földén le telepiti őket es rápialtya az nagy ghſegnec ideien. Minec vtánna el fogyot vólna az nepnec pénze, barmokat, ő magokat, mind földeckel egybe meg veſi Ióſeph az gabonán, annac vtánna magot ád az népnec hogy veſſéc bę az földet, és illyen tóruént ſerez, hogy ötöd ér, adgyac az kiralynac az föld terméséből. Meg beręgelíc Iácob, és meg eskettetí Ióſephet, hogy temetni ki viſi az ő teſtét Chanaan földére.

[b]: Az belső hon vagyon, ſzékei.

[c] Ióſeph ſzembe ieſſen az ő attyával Iácobbal.

1 El

1 EL méne azért Iósеph, és tudtára adá Pharaónac, és monda: Az én Atyám és atyámfiai, és az ő juhoc, barmoc, mindenec valamijec vólt, iöttec ide Chanaan földéről: És ám Goſen földén vadnac.

2 Az ő attyafiainakis felét, tudni illic, öt férfiakat melléie vön, kiket állatá Pharaó eleibe.

3 És monda Pharaó az Iósеph attyafiainac: Miczoda múnkás emberec vadtoc ti? Kic felelénec Pharaónac: Iúh pásitoroc az te ſiólgaid, mind mi, mind az mi Atyáinc.

4 Es mondánac Phraónac: Hogy ezen ez földen lakozzunc azért iöttünc, mert az te ſiólgaidnac barmoknac ninczen éléſec, és nagy çhſég vagyon az Chanaannac földén, kérünc az okaért hadd lakianac az te ſiólgaid az Goſen földén.

5 Es ſióla Pharaó Iósephnec, monduán: Az te Atyád és az te atyádfiai iöttenec te hozzád.

6 Ægyptumnac földe elötted vagyon, ez orſiágnac leg iob réſzében adgy helyet az te Atyádnac, és à te atyádfiainac, lakozzanac az Goſen földén, ha pedig látándod hogy vadnac ő közöttöc ſereń férfiac, tégyed azokat gond viſelöcké az én barmaimon.

az Iósеph bé pisze Iácobot az Pharaó kirá'y eleibe.

7 «Bę viué Iósеph Iácobotis az ő Attyát, és állatá ötet Pharaó eleibe, és köſiönté Iácob Pharaót.

8 Ackor monda Pharaó Iácobnac: Hány az te életednec eſitendeie?

9 Monda pedig Iácob Pharaónac: Az én búdoſáſomnac eſirendeinec napiai ſáz és harminez eſitendöc, keuéſec és nyomorúſágoſoc vóltac az én életemnec eſitendeines napiai, és nem çrtéc àz en Atyáimnac çleteknec eſitendeinec napiait, az mellyekben ök búdoſtac.

10 Es minec vtánna meg áldotta vólna Iácob Pharaót, ki méne ő elöle.

11 Rendéle azért Iósеph lakáſra való helyet az ő Attyának és az ő attyafiainac, és ada nékiec örökſéget Ægyptumnac földében, annac az tartomáńnac leg iob réſzében az Rameſſes földén, [b] mint az Pharaó meg paranczolta vala.

[b] Rameſſe város volt az Goſen földén, annac az városnac földen adott Iósеph örökſéget az ő attyafiainac.

12 Es táplállya vala Iósеph az ő Attyát, és attyafiait, és az ő Attyának minden háza népét kenyérrel, mint az kis gyermekeket (ſioktac táplálni.)

13 Es kenyér nem vala az egéſi földön, és olly nagy çhſég vala hogy el fogyátkoznéc Ægyptum földe, és Chanaan földe az çhſégnec miatta.

14 Bę takará pedig Iósеph valami pénz találtatic vala Ægyptumnac és Chanaannac földén az gabonáért az mellyet azoc véſinec vala, és bę viué Iósеph az kénczet Pharaó Tárházába.

15 Es mikor el fogyot vólna az pénz Egyptumnac és Chanaannac földéről, az egéſi Ægyptum Iósephhöz méne, monduán: Adgy mi nekünc kenyeret, mi-

re hadſi meg halnunc ſiemed láttára, ha imár pénzünc el fogyott?

16 Es monda Ióſeph: Adgyátoc nékem á ti barmaitokat és adoc néktec kenyeret az ti barmaitokért, ha pénzetec el fogyott.

e. Mivel vétenek az pénz el fogyot vólna. Ióſeph az Ægyptumbéliek teheknec gabonát ád az barommert.

17 Viuéc azért az ő barmokat Ióſephhöz, és ada nékic Ióſeph eleſéget az louakért, juhokért, ökrökért és ſiamárokért, és táplálá öket kenyérrel az eſitendőben az ő barmokért.

18 Mikor pedig az eſitendő el múlt vólna, ménének ő hozzája más eſitendőben, és mondának néki. Nem titkollyúc el az mi wrunktól hogy bizony el fogyott pénzünc, és minden barmunknac nyáia az mi wrunknál vagyon, nem maradot ſemmi egyéb mit az mi wrunknac adnánc az mi teſtünknél és földünknél.

19 Miért halunc meg ſiemed láttára? Mind magunkat mind földünket árolſá téſſüc, d végy meg minket és az mi földünket kenyeren, és léſſünc mind mi mind földünc Pharaó ſzólgai, és adgy magot hogy éllyünc ſ-ne hallyunc meg, és az föld ne puztúllyon el.

d. Az Ægyptumbéliec ő magokat, és az ő földőket árolſák téſſéc az gabonáért. és meg véſsé Ióſeph mind az egéſz Ægyptum földét.

20 Meg vőué azért Ióſeph mind egéſz Ægyptum földét, mert az Ægyptumbéliec mind el adác az ő mezeieket, miuel hogy az éhſég nagy erőt vőtt vala raytoc, és az föld lőn Pharahóié.

e: Azért költözteti az népet egy belől más helre hogy ſohot fenhi ſemmi ne ſondorozhaſſa Pharaónac.

21 Az népet pedig el költözteté bizonyos városokba, e Egyptumnac éggyic határától fogua az máſic határáig.

22 fCzac az papoc földét nem vőué meg, mert Pharaó éléſt rendelt vala az papoknac, és azzal táplállyac vala magokat az mit Pharaó ád vala, annac okaért nem adác el az ő örökſégeket.

f: Pharaó az nagy ſzükſégnec idején táplálla az papokat.

23 Es monda Ióſeph az népnec: Imé meg vőttelec titeket ez mai napon, és az ti földeteket az Pharaónac, Ihon magot adoc, veſſétec be az földet.

24 Es az gabonából adgyatoc az Pharaónac ötöd réſit, az négy réſi légyen tiétec, az földnec vetéményére, és éléſtekre, mind magatoknac mind házatokbéliéknec, és hogy gyermekitec eheſſenec.

25 Kic felelénec: Te tartottad meg mi nékünc az mi életünket, az mi wrunc miuellye mi velünc ez jó tétemént, hogy legyünc Pharaónac ſzólgai.

26 gEs az Ióſeph, törvénnyé költé mind ez mai napíglan Ægyptumnac földéről hogy Pharaónac ötöd réſt adnánac, czac az Papoc földe nem vólt az Pharahóie.

g: Ióſeph ő ſze törvénnyé költi, hogy az Ægyptumbéliec ötöd réſzt adgyanac az gabonából.

27 Lakozéc azért Izrael az Goſen földén, és ott meg öröködénec, és meg neuekedénec ſ-meg ſzaporodánac félötte igen.

28 Az Iácob pedig élt az Ægyptum földében tizenhét eſitendeig, és vólt az ő életének eſitendeiének napia, Száz negyuen hét eſitendő.

29 Es el közelgeténec az Izrael halalának napiai, és hiuatá az ő fiát Ióſephet, ſ-monda nékie:

Ha én

Ha én te elõtted kedues vagyoc, kérlec tegyed az te kezedet az én tomporom alá, és tselekedgyed én velem ez jó téteméñt és hiwſéget, Ne temeſs el kérlec, engemet Ægyptumban.

30 Hanem minec vtánna el alusſiom az én Atyaimmal, vígy ki engemet Ægyptumból, és temeſs el engemet az õ koporsóiokba. Monda azért nékie: En az te beſédet ſierint czelekeſiem.

Jácob megtéti az ſpht. y az õ teſtét ki Ægyptomból Chanaan földére, Atyaſiſtelekhöz.

31 Es monda: Eskedgyél meg énnékem, *b* és meg eskũüéc nékie: Es az Izrael hálákat ada Iſtennec le burúluán az õ ágyának feiére.

XLVIII. Réſz.

Joſeph meglátogatja az õ beteg Attyát. Az Jacob, fiatua fogadgya az Iósephnec fiait, az Ephraimot és az Manaſſet, és meg áldgya õket.

1 ES ezeknec vtánna, meg mondác Iósephnec, Imé az te Atyád beteg, és el viué õ véle az õ két fiát Manaſſét és Ephraimot.

2 Es tudtára adác Jácobnac, monduán: Imé az te fiad Iósseph te hozzád jõ, és magát meg erõſítuén, fel ũle az ágyon.

c. 28. v. 35. 3 Es monda Jácob Iósephnec: Az Erõs Mindenható Iſten meg jelenéc nékem Luzban, Chanaan földében, és meg álda engemet.

4 Es monda énnékem: Imé én meg neuellec tégedet, meg ſokaſitalac tégedet, és ſoc népũ ſereggé téſſélec, ez földetis az te Magodnac adom te vánnad õrõcké való õrökſégõl.

5 Annac okaért az te két fiaid kic te néked ſiũlettec Ægyptum földében, mĩnec elõtte te hozzád jõnec Ægyptumba, én fiaim, *a* Ephraim és Manaſſe, mint ſiinte Ruben és Simeon, én fiaim legyenec.

a. Jácob Ephraimot és Manaſſet tonſepnec fiait, ő fiatua fogadgya.

6 Az te fiaid pedig kic az vtan ſiũlettetnec, tiéid léſſnec, és az õ báttyainac neuec alatt foglaltaſſanac bę az õ örökſégekben. *b*

b. Az az, Ephraim es Manaſſe nemzetſegenec ne ne alatt ſzamlaltaſſanac.

7 Mikor Meſopotamiából jõnéc, meg hala Rachel Chanaan földén az vton, mikor męg egy mélföldnîre vólnéc Ephratatól, és el temetém õtet ott az Ephrata vta mellet, mélly Ephrata immár moſt Bethlehemnec neueztetic. *c*

c. Ezt azért mondgya Jácob hogy ezzel is jelentsen, hogy Rachel az Chanaan földéhez való ſzeretetére és annac héa uánſagara.

8 Es látá Izrael az Iósseph fiait, és monda: Ki fiai ezec?

9 Felele az õ Attyának: Az én fiaim az kiket Iſten nékem it adott. Es monda: Allaſd elõmbe kérlec õket, hogy áldgyam meg õket.

10 Az Izraelnec pedig ſiemei homályoſoc valának az vénſégnec miatta, és ióll nem láthat vala. Es eleibe állatá nékie õket, és meg czókolgatá ſ-meg ölõlgeté õket.

11 Es monda Izrael Iósephnec: Nem reménlettem hogy ſoha téged láſſalac, és imé az Iſten meg adta látnom Magodatis.

d Iósephel veſſi az gyermekeket Jácob elõl hogy azokat más képpen helyheztesſe az õ Attya eleibe, hogy pedig Jácob meg ne haragodgyéc ezen, meg hagyol Iósseph õ elõtte.

12 *d* El võué azért Iósseph azokat az õ Attya elõl, és az földre artzal le búrúla.

13 Võué pedig Iósseph mind az kettõt, és állatá Ephraimot magának jobb kezé felõl, Izraelnec pedig bál keze felõl, Manaſſét pedig

ő maganac bál keze felől, Izraelnec iob keze felől, és azokat közel viué ő hozzája.

e: Iácob az természetnec rendi ellen, vgy mint Istennec Prophetája, à kiffebbikre, tudni illic, Ephraimra, teszi az ő iob kezet.

14 eKi nyúytuán pedig Izrael az ő Iob kezét, téué Ephraimnac feiére, ki kiſſeb vala, az ő bál kezét pedig Manaſſenac feiére, és bölczen czelekedéc az ő kezeiuel, ióllehet Manaſſes elsö ſiülöt vólna.

f: Megáldgya Iácob az Iofeph fiait.

15 fEs meg álda Iófephet ſ-monda: Az Iſten kinec elötte iártanac az én Atyáim, Abraham és Ishác, az Iſten az ki táplált engemet az én ſiületéſemnec ideiétöl fogua, mind ez napíglan.

g: Miuel hogy az Istennel egybe kötetik Angyalt, es annac ſzabadítást tulaydonit, és azt ſegitſégül hija, ezek ből meg tetszic hogy nem teremtet Angyalról ſzól, hanem az Istennec fiarol, ki végen az Atyánac emberi formában ſzólhot vala megielenni. Tovabba mikor azt mondgya Iácob. Az en neuemről neuezteſſenec ezec. Az Iófeph fiait ő fiainá fogadgya hogy Iácob fiainac neuezteſſenec. és két nemzet ſéget tegyenec az igéretnec földénis két részt vegyenec.

16 gAmaz Angyal az ki meg ſzabadîtot engem minden gonoſztól, áldgya meg ez gyermekeket, és az én neuemről, és Abrahamnac Ishánac neuéről neuezteſſenec, és ſokaſodgyanac meg felötte igen ez földen.

17 Látuán pedig Iófeph hogy az ő iob kezét Ephraim feiére tenné, nem tettzéc nékie, és meg fogá az ő Attyának kezét, hogy Ephraim feiéről Manaſſe feiére tenné.

18 Es monda Iófeph az ő Attyának: Nem vgy, ſieretö Attyám, mert ez elsö ſiülöttem, à te iob kezedet annac feiére tegyed.

19 Nem akará pedig az ő Attya, és monda: Tudom jó fiam, iol tudom, ez is nagy néppé léſien, és igen meg neuekedic, de az ő öcze nálanál inkáb meg neuekedic, és az ő Maguából ſöc népec ſzármaznac.

20 Es meg áldá öket az napon, ezt monduán: Az Izrael te benned áld meg egyebeket illyen módon, Az Iſten tégyen ollyanná tégedet minęmöué tötte Ephraimot és Manaſſét. Es Ephraimot az Manaſſenél fellyeb valóuá töué.h

h. Az Istennec elötte nem czeuſzemelnec, állapatnac, meltoſágnac tekintete.

21 Eztis monda Izrael Iófephnec: Imé én meg haloc, és az Iſten ti veletec léſien, és haza viſien titeket az ti Atyáitoknac földére.

22 En pedig adoc te néked egy darab réſit az te Atyádfiainac réſieknec felötte, mellyet az Emorręuſtól vöttem fegyueremmel es kęziuemmel.

Gen: 33. Ioſ. 24. Ioan: 4.

XLIX. Réſz.

Iácob az ő halála óráián, Iſten lelke által iövendöt mond az ő tizenkęt fiainac nemzetſégeknec iövendö állapattyokról, és megmutattya mellyic nemzetſégből iö el az Meſſias. Az után paranczol temetéſe felöl és meg hal.

1 SZólîtá azért Iácob az ő fiait, és monda: Gyüllyetec ide, és meg ielentem ti néktec az mi köuetkezendö reátoc vtólſó idöben.

2 Gyüllyetec egybe, és hallyátoc Iácobnac fiai, hallyátoc mondoc Izraelt az ti Attyátokat.

3 aRuben én elsö ſiülottem, te én erösſégem, és az én erömnec elsö ſengéie, ki méltoſággal és hatalommal elsö vóltál vólna.

a'RVBEN ez meg fozta tic az elsö ſzülctéſnec meltoſágától, mivel hogy az ő Attya feleſéget meg ſzeplöſîtette vala, Gen. 35:

4 De miuel hogy haylandó vóltál mint az víz, nem léſieſi elsö, mert az te Atyádnac ágyára hágtál, és az én ágyámat meg férteztetted.

5 Sime-

SIMEON és LEVI.

5 Simeon és Leui atyafiac, álnokſágnac fegyuere vólt az ő ſierzödéſec (az Sichimitáckal.)

6 Az ő titkos tanáczokban réſies ne légy ô én lelkem, és az ő gyülekezeteckel ne eggyeſülly ön az én diczöſégem, mert az ő búſúltokban meg öltec az férfiat, és

Sup: Cap: 34. az ő indúlattyoc ſierint el rontác az városſt.

7 Atkozot az ő haragioc, mert vakmerö vólt, és az ő búſúláſoc, mert kegyetlen vólt, annac okaért el oſztom öket az Iácob maradeki közt, és el ſieleztem az Izrael maradeki közt.

8 Te Iudah, tégedet tiſtelnec az te atyádfiai,[b] az te kezed léſien az te ellenſégidnec nyakokon, az te Atyádnac fiai meg haiólnac te elötted.

b: IVDAH. Ennec adgya Iácob az ſeiedelemſéget.

9 Mint az gyermekdéd Oroſilán az Iudah, az gyakorta való diadalomnac általa fel neuekedel ſierelmes fiam. Mikor le haiól és le fekſiic mint az hím és à nöſtén Oroſilán, kiczoda méri fel köl-

c: Az Iudah nac birodalma meg maradand az Meſſiaſig-ki az Iudah nemzetiből való Dauidnac teſti birodalmát, lelki birodalomra változtatya.

teni?

10 [c]Nem vétetic el Iudáhtól az Birodalom, és az Törueny téuö az ö maradéki ától, mîg nem el iö az Meſsias, és ſoc népec gyülnec ö hozzáia.

11 Köti az ö ſiamárát az ſiölö töhöz, [d] és az ö ſiamárának vehmét az nemes ſiölö töhöz, az ö ruháiat moſſa az borban, és az ö öltözetit az ſiölönec leuében.

d. Ezzel azt ielenti hogy az Iudah nemzetſége böuöl ködni fog ſiölöckel és borokkal.

12 Az ö ſiemei piroſſac léſinec az bornac miatta, és az ö fogai feiérec az teinec miatta.

13 Az Zebulon az tenger partyán lakozic, és léſien à haióknac ki kötö helye az ö lakáſa, és az ö határa léſien mind Sidon városig. ZEBVLON.

14 Iſlachar ollyan mint az erös ISSACHAR. ſiamár, ki az hátára vetet kettös tereh alatt fekſiic.

15 Mert látuán hogy ió dolog az nyugalom; és hogy az ö földe kijes, meg haytya hátát az tereh hordozáſra, és adó fizetö léſien.

16 Az Dan itéllöie leſien az népnec, mint akar melly az Izrael nemzetſégi között. DAN.

17 Léſien az Dan ollyan mint az mérges kígyó az vton, és az Aſpis az öſuényen, melly meg maria az lónac ſarkát, hogy az rayta ülö ember hátra eſſéc.

e: Az az Anni ſoc nyomoruſágod és haborúſágod léſzen néked Dan nemzetſége. hogy ezzel az Iſtennec ſegitſége és öltalma tart meg téged.

18 Az te ſiabadîtáſodra várom az Wrnac segitſégét.[e]

19 Az ellenſég ſereggel haborgattya az Gad nemzetſégét, de végezetre ö diadalmas léſien. GAD.

20 Az Aſernec kenyere köuér léſien, és ö ád gyönyörüſéges gyümölczöket az királyoknac. ASER.

21 Naphtali ollyan léſien mint az ki botſáttatot ſiaruas, [f] és ékes beſiédö léſien. NAPHTALI.

22 Az Iöſeph ollyan mint az termö ág, mint az forrás víz mellet való termö ág, föt mint két ágac mellynec mindenic az kö falnac magaſſágát fel haladgya. IOSEPH.

f: Vagy el ſiálaztatot ſiaruas az ſereny léſzen mint az ſiaruat melyet az vadáſzoc el ſzalaztanac.

23 Ióllehet keſerüſéggel illettéc és löuöldöztéc ötet, ióllehet gyülöltec ötet az löuöldözöc.

24 Mind az által az ö kéziuénec ereie által meg maradot és meg erösödtec az ö kezeinec kariai, az

Iácob

Iácob Erős Istenének kezé által, annac okaért lett az Izraelnec pásztora g és köue.

g: Az Izraelnec pásztora volt az Iósseph és köue, miuel hogy Ægyptumban őket táplálta, segéllette, és oltalmazta.

25 Az te Atyádnac Erős Istene által (mondom hogy vadnac ezec) az ki téged segell, és az Mindenhatótól, ki meg áldot tégedet Mennyei áldásockal ottfenn, és itt alatt való földi áldásockal, emlőknec és méhnec áldásiual.

b: Ezt azért mongya mert ő az Isten ingerétt világosban értette

26 Az te Atyádnac áldási, (mellyec erősbet b az én Atyaimnac áldásoknál) mind őröcké legyenec Iósephnec feién, és az ő attyafiai közzül válaztatotnac teteién.

BENIAMIN.

27 Az Beniamin ollyan lésien mint az ragodozó farkas, reggel ragadomány et essic, és estue sakmán t osit.

28 Mind ezec az Izraelnec tizenkęt nemzetségi, és ez az mit siólot nékiec az ő Attyoc mikor őket meg áldaná, az mint mindeniknec az ő áldása vólna.

29 Annac vtánna paranczola nékiec, és monda: Mikor én az én népem közzé siámláltatom, i temessetec engemet az én Atyaimmal amaz köből vágott koporsóban, melly az Hittęus Ephronnac földén vagyon.

i: Az az, Mikor én meg halandoc.

30 Abban az koporsóban, melly vagyon az Macpelánac mezeién, melly az Chanaannac földén Mamre ellenébe vagyon, mellyet meg vött Abraham mind az mezőuel egybe az Hittęus Ephrontól, hogy az lenne néki temetésre való öröksége.

31 Holott temettéc Abrahamot és Sárat az ő feleségét, Ishákot és Rebecat az ő feleségét, az Leatis ott temettem.

32 Annac az mezőnec és az temető helynec örökségében, melly (temető hely) ott vagyon, melly vétetet az Heth fiaitol.

33 Es mikor el végezte vólna Iácob az ő fiainac való parátsolását, lábait az ágyra fel téuén, ki múlec ez világból, és illyen módon az ő népei közzé takaritatéc.

L. Rész.

Iósseph az ő Atyának hólt testét az ő paranczolattya szerent ki viszi Ægyptumból, és el temeti az Abraham temető helyén, mellyet temetésre vőtt vala pénzen magának és az ő maradékinac. Meg kőuetik az Iósepher az ő batyai, kikhőz meg engezteltetuén, igeri azoknac magát minden ióual. Iósseph meg esketteti az ő attyafiait hogy az ő hólt testét ki viszic Ægyptumból, az után meg hal.

1 ACkor Iósseph elsuén az ő Atyának ortzáiára sira ő rayta, és czokolgatá őtet.

2 Es mikor meg paranczolta vólna siólgainac az Oruosoknac, hogy drága keneteckel meg kennéc az ő Attyát, drága kenetteckel meg kenéc az Izraelt.

3 Es mikor el múltac vólna az negyuen napoc, (mert annî napioknac kell azoknac bę telni az kic drága keneteckel meg kenettetnec) Siratác őtet az Ægyptumbéliec hetuen napîg.

4 Mikor pedig el múltac vólna az ő siratásának napiai, Sióla Iósseph az Pharaónac vduara népéuel, monduan: Ha én kedues vagyoc ti előttetec, siólyatoc kér lec Pharaónac, ezt monduán.

5 Az én Attyám meg eskettetet engemet, illyen módon: Imé én röuid napon meg haloc, az

én ko-

én koporsómban mellyet én siertzettem magamnac Chanaan földében, ott temess engemet: Annac okaért kérlec hadd mennyec el, és temessem el az én Atyámat, az után meg térec.

6 Kinec monda Pharaó: Eregy el és temesd el az te Atyádat, miképpen meg esküttetet.

7 El méne azért Iósephaz ő Attyának temetésére, és ő véle eggyütt el ménének mind à Pharaó siólgai, az ő háza népének és Ægyptum földének minden vénei.

8 Az Iósephnekis egési háza népe, és az ő báttyai, és az ő Attyának háza népe, czac az ő gyermekeket, iuhokat, barmokat hagyác az Gosen földén.

9 Ménének annac felötte ő véle siekerekis és louagoc, és vala az, felötte igen nagy sereg.

10 Es mikor iutottac vólna Atad neuö mezöre, melly Iordán vize mellet vagyon, felötte igen nagy és keserues sirással sirának, és Iósephis siratá az ő Attyát heted napig.

11 Annac okaért látuán az tartománnac lakosi, à Chanaannac népe azt az sirást az Atad neuö mezön, azt mondgyac vala: Nagy siráscc ez az Ægyptumbélieknec, annac okaért neueztetéc az à hely Abel Misraimnac [a] melly az Iordán vize mellet vagyon.

[a: Abel Misraim az az, Ægyptumnac siralma.]

12 Acképpen czelekedének azért Iácobbal az ő fiai, az miképpen siinte meg páranczolta vala nékiec.

13 Mert el viuéc ötet az ő fiai Chanaannac tartományába, és el temetéc ötet az Macpela mezönec temetö helyében, mellyet vött vala Abraham mind az mezöuel egybe temetö helynec örök ségénec az Hitteus Ephrontól Mamrenac ellenébe.

14 Annac vtánna meg téré Iósseph Ægyptumba, mind ő mind az ő attyafiai, és mind azoc kic ő véle el mentec vala az ő Attyának temetésére, minec vtánna el temette vólna az ő Attyát.

15 Látuán pedig Iósephnec báttyai, hogy meg hólt vólna az ő Attyóc, Ezt mondgyac vala: Talám gyülölni fog bennünket Iósseph, és meg büntet minket amaz gonosiért az mellyet véle czelekedtünc.

16 Azért küldénec Iósephhöz, hogy ezt meg mondánac nékie: Az te Atyád meg paranczolta mi nékünc az ő hólta elött, ezt monduán. [b]

[b: Iosephet meg höuetic az ő bátyai.]

17 Igy siólyatoc Iósephnec: Kérünc tégedet boczáss meg az te atyádfiainac gonosságokat és bünöket, mert gonósiúl czelekedtec te ellened. Mostan azért kérünc engedgy meg az te Atyádnac Istenénec siólgainac bünöknec. Iósseph pedig sir vala, mikoron ő néki siólnának.

18 Iárúlánac pedig ő hozzáia az ő Attyafiaijs, és ő elötte le búrúlánac, és mondánac: Imé mi te siólgaid vagyunc.

19 Kiknec monda Iósseph: Ne félly etec. Auagy Isten gyalánt vagyoké én?

20 Ti

20 Ti gondóltatoc én ellenem gonoſit, de Iſten gondólta azt iára fordîtani, hogy czelekednéc úgy az mint moſt vagyon, hogy ſoc népet tartana meg ez életben.

21 Moſtan annac okaért ne félyetec, én táplálótoc léſiec, mind néktec, mind az ti gyermekiteknec, Ecképpen meg vigaztalá ŏket, és ſióla nékic az ŏ keduec ſierint.

22 Lakéc pedig Ióſeph Ægyptumban, mind ŏ, mind az ŏ Attyának háza népe. Eele pedig Ióſeph ſiáz és tíz eſtendŏt.

23 Es látta Ióſeph Ephraimtól harmad iznekis fiat, Machirnakis Manaſſe fiának lettec gyermeki, kic fel neueltettec Ióſeph kebelében.

24 Ackor monda Ióſeph az ŏ attyafiainac: En rŏuid napon meg haloc, az Iſten pedig bizonnyal meg látogat titeket, és ki viſſen titeket ez földről, az földre mellyért meg eskütt Abrahamnac, Iſáknac és Iácobnac.

25 Meg esketteté azért Ióſeph az Izrael fiait, [c] monduán: Mikor az Iſten titeket meg látogat, el vigyétec innét veletec az én tetemimet.

c: Ióſeph hit által kenſzeriti az ŏ attyafiait hogy az ŏ tetemit ki viſzic Ægyptumból, az után meg hal.

26 Meg hala azert Ióſeph ſiáz tíz eſtendŏs korában, kit drága keneteckel meg meg kenénec és koporſóba helhezteténec Ægyptumban.

Moſes elsŏ könyuénec vége.

MOSES NEC MASODIC KÖNYVE, MELLY MAGYAROL: AZ SIDOKNAC ÆGYPTVMBOL VALO KI IŏVETELEKRŏL IRATOTT KŏNYWNEC NEVEZTETIC.

Meg iria Moſes ez könyvben az Iſrael nemzetſégének Pharaó király által való ſanyargatáſát, annac czudálatos meg ſzabaditáſát, az Iſten Töruényének ki adáſát. Mellyben bé foglálly a Moſes, az Ióſeph halála után való dolgokat, az az, Száz negyuen egy eſtendŏc nec Hiſtoriáiát. Mert

Ióſeph halálától fogua. Moſes ſzületeſéig, vagyon	eſztendŏ	60
Moſes ſzületeſétől fogua az Ægyptumból való ki iŏueteléig, vagyon		80 Exod: 7.
Az ki iŏueteltől fogua az Iſten Sátorának fel heſzíteſéig, vagyon.		1 Exod: 40.
	Summa	141. eſztendŏ.